

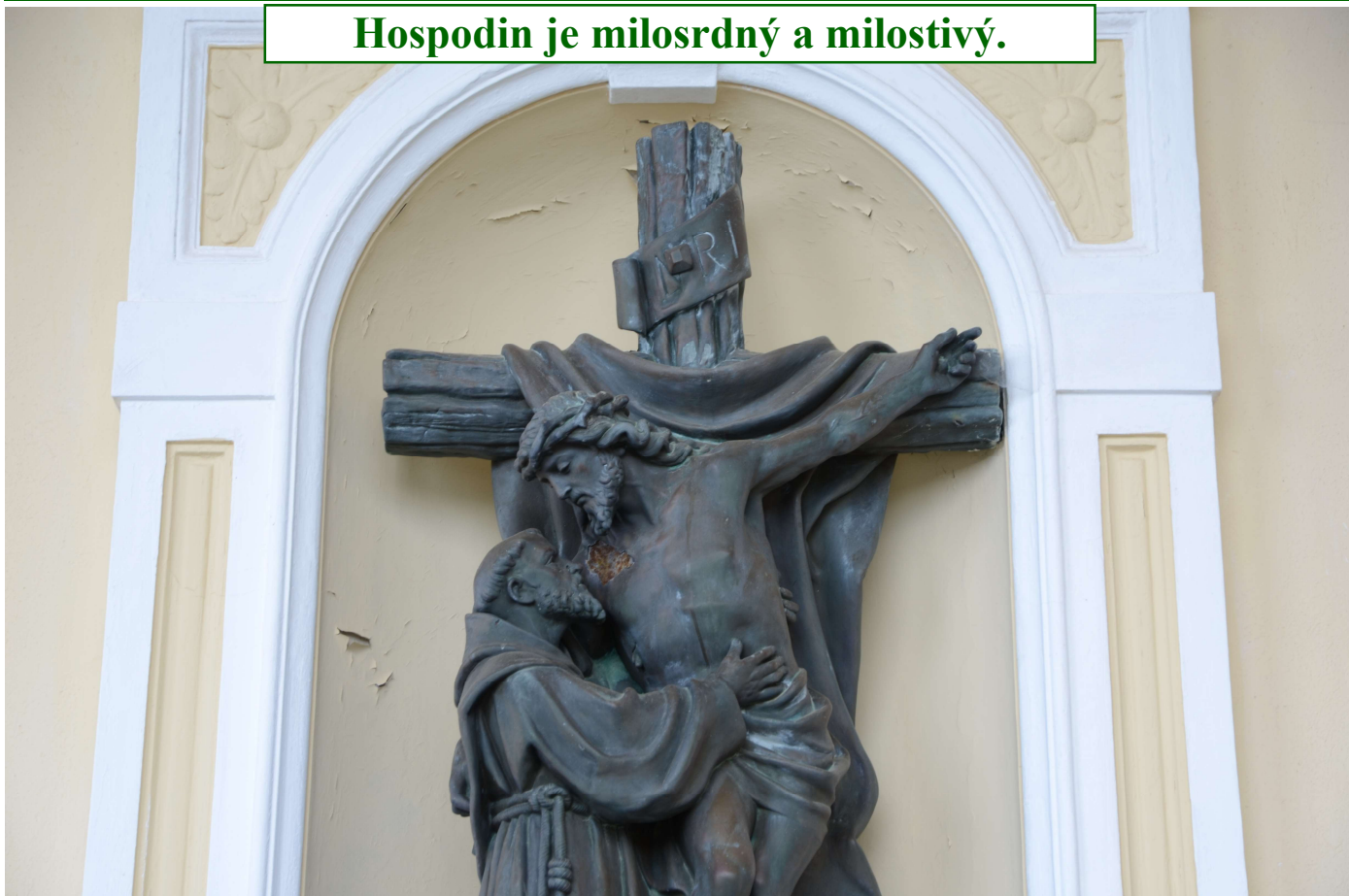

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

24. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 13. ZÁŘÍ 2026

Hospodin je milosrdný a milostivý.

„ZNÁM KRISTA CHUDÉHO A UKŘÍŽOVANÉHO!“ (sv. František z Assisi)

„VY VŠICHNI, KTERÍ PROCHÁZÍTE KOLEM, ZASTAVTE SE A POHLEĎTE, ZDA JE VAŠE BOLEST JAKO BOLEST MÁ!“
La Verna, hora stigmat sv. Františka, *Peregrinatio ad Fontem Pacis*, 28.6.2026, La Verna, Itálie.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

25. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 20. ZÁŘÍ 2026

Blízký je Hospodin všem, kdo ho hledají.

SV. MATOUŠ - krypta katedrály sv. Matouše v Salernu, *Peregrinatio ad Fontem Pacis*, 4.7.2026, Salerno, Itálie.
VOTIVNÍ SVÍCE U HROBU SV. PIA Z PIETRELCINY, krypta baziliky světce, *Iter ad Christianae Religionis Divitias in Italia quae ad Fidem Amoremque Christi nos promovent*, San Giovanni Rotondo, Itálie, 2.7.2016.

*Svatý Otec Lev XIV. ze srdce uděluje Apoštolské Požehnání
Lukáši Zahradníčkovi a Lucii Zahradníčkové
u příležitosti svátosti manželství, aby jejich láska, posvěcená u oltáře,
byla každodenně žehnána Božími milostmi.*

Kostel sv. Antonína z Padovy, Koválovice-Osičany – 26. září 2026.
Z Vatikánských paláců, 4.8.2026

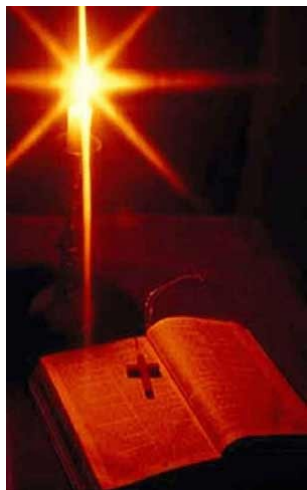

Rozpomeň se, Hospodine, na své slitování.

OLTÁŘ SV. VÁCLAVA v bazilice sv. Petra. *Peregrinatio In Honorem Apostolorum Gentium Slavorum*, 9.7.2019, Řím, Itálie.
„NEBESKÁ BAZILIKA“ – jeskyně sv. Michaela, *Peregrinatio ad Fontem Pacis*, 1.7.2026, Monte Sant' Angelo, Itálie.

LITURGICKÉ TEXTY 24. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – SIR 27,33 – 28,9

Čtení z knihy Sirachovcovy.

Pomsta a hněv, i to jsou ohavnosti, jen hříšný člověk je chová v srdci. Kdo se mstí, zakusí pomstu Pána, on jeho hříchy uchová v paměti. Odpusť křivdu svému bližnímu, a pak i tvé hříchy budou odpuštěny, když budeš prosit. Člověk uchovává hněv proti druhému, ale od Pána hledá uzdravení? S člověkem sobě rovným nemá slitování, ale za své hříchy prosí? Živí pomstu, ač je sám jen člověk; kdo se smiluje nad jeho hříchy? Vzpomeň na konec a přestaň nenávidět, vzpomeň na hnilobu a smrt a dbej přikázání! Vzpomeň na přikázání a přestaň nevražít na bližního, vzpomeň na smlouvu s Nejvyšším a odpusť vinu!

ŽALM 103

Veleb, duše má, Hospodina, – vše, co je ve mně, veleb jeho svaté jméno! – Veleb, duše má, Hospodina, – a nezapomeň na žádné z jeho dobrodiní! On odpouští všechny tvé viny, – on léčí všechny tvé neduhy. – On vykupuje tvůj život ze záhuby, – on tě věncí láskou a slitováním. Nechce se přit ustavičně – ani se hněvat navěky. – Nejedná s námi podle našich hříchů – ani podle našich vin nám neodplácí. Jak vysoko je nebe nad zemí, – tak je velká jeho láska k těm, kdo se ho bojí. – Jak vzdálen je východ od západu, – tak vzdaluje od nás naše nepravosti.

2. ČTENÍ – ŘÍM 14,7-9

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Římanům.

Žádný z nás nežije sám sobě ani neumírá sám sobě. Neboť žijeme-li, žijeme pro Pána, umíráme-li, umíráme pro Pána. Ať tedy žijeme nebo umíráme, patříme Pánu. Vždyť právě proto Kristus umřel a vstal k životu, aby se stal Pánem nad mrtvými i nad živými.

EVANGELIUM – MT 18,21-35

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Petr přistoupil k Ježíšovi a zeptal se: „Pane, kolikrát mám odpustit svému bratru, když se proti mně prohřeší? Nejvíc sedmkrát?“ Ježíš mu odpověděl: „Neříkám ti nejvíc sedmkrát, ale třeba sedmasedmdesátkrát. Nebeské království se podobá králi, který chtěl provést vyúčtování se svými služebníky. A když s vyúčtováním začal, přivedli mu jednoho dlužníka, u kterého měl deset tisíc hřiven. Protože dlužník neměl čím zaplatit, pán rozkázal prodat ho i se ženou a dětmi a se vším, co měl, a tím zaplatit. Tu mu ten služebník padl k nohám a na kolenou prosil: ‘Měj se mnou strpení, a všechno ti zaplatím.’ A pán se nad tím služebníkem smíloval, propustil ho a dluh mu odpustil. Sotva však ten služebník vyšel, potkal se s jedním ze svých druhů ve službě, který mu byl dlužen sto denárů. Začal ho škrtit a křičel: ‘Zaplat’, co jsi dlužen!’ Jeho druh padl před ním na kolena a prosil ho: ‘Měj se mnou strpení, a zaplatím ti to.’ On však nechtěl, ale šel a dal ho zavřít do vězení, dokud dluh nezaplatí. Když jeho druhové ve službě viděli, co se stalo, velmi se zarmoutili. Šli a všechno to pověděli svému pánovi. Tu si ho pán zavolaal a řekl mu: ‘Služebníku ničemný! Celý dluh jsem ti odpustil, protože ji mě prosil. Neměl ses tedy i ty smilovat nad svým druhem, jako jsem se smíloval já nad tebou?’ A jeho pán se rozhněval a dal ho mučitelům, dokud by nezaplatil celý dluh. Tak bude jednat s vámi i můj nebeský Otec, jestliže každý svému bratru ze srdce neodpustíte.“

Hospodin je milosrdný a milostivý.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, pozvedněme svůj prosebný hlas k Bohu, který zachovává věrnost navěky, otvírá oči slepým a napřimuje sklíčené, a s upřímností srdce volejme:

L: PROSÍME TĚ, VYSLYŠ NÁS.

● Za papeže Lva, ať jeho nadcházející cesta do Francie povzbudí k překonání rozdělení, a vede ke sdílení míru, smíření a bratrství, jež jsou znamením nového života ve světě.

● Na přímluvu sv. Pia z Pietrelciny, který tolik trpěl pro šílenství těch, kdo rozpoutali nejkrvavější války v dějinách, zbav Ukrajinu Putinova barbarství a Rusko přiveď k obrácení.

● Prosme, abychom se po vzoru sv. Pia z Pietrelciny učili pokoře srdce, a tak byli připočtení k maličkým evangelia, kterým Otec slíbil odhalit tajemství svého Království.

● Prosme za děti, ať jim účast na hodinách náboženství rozšiřuje obzory, prohlubuje poznání Boha i světa, a připravuje k plodnému přijímání svátostí a účasti na životě společenství.

● Modleme se za spravedlivé a udržitelné hospodaření s vodou, životně důležitým zdrojem, aby k ní měl každý rovný přístup.

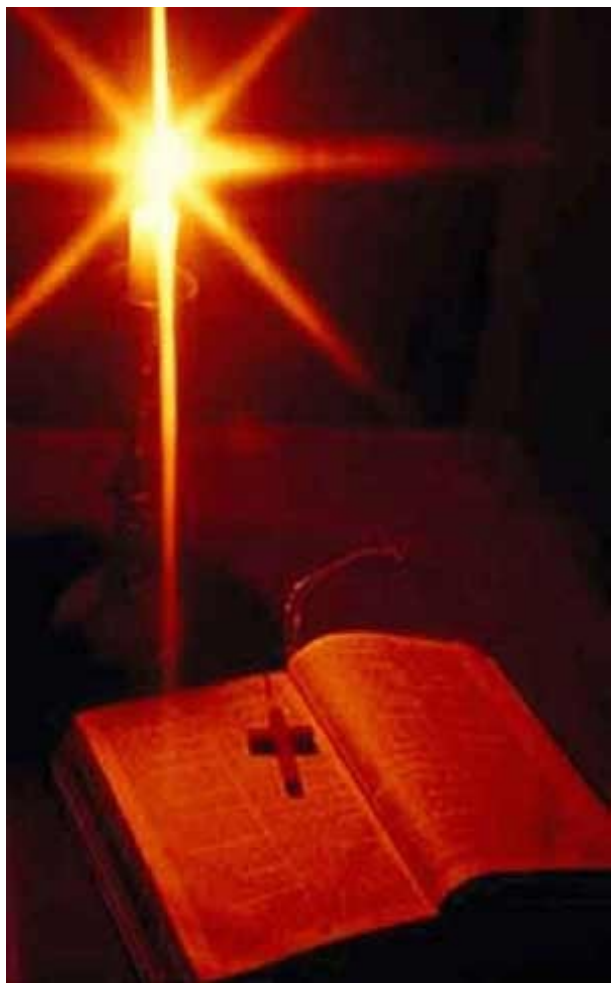
● Za občanskou společnost v naší vlasti, ať vždy hledá pravdu a věrností svědomí utváří odpovědné smýšlení celého národa.

● Za věrné zemřelé, ať pro upřímnou snahu o následování tvého Syna dojdou poznání toho, co žádné oko nevidělo, žádné ucho neslyšelo, ale co Tys připravil těm, kdo tě milují.

K: Všemohoucí, Bože, který si povoláváš ty, kdo jsou v očích světa nepatrní. Vyslyš naše pokorné prosby a naplň na nás svá zaslíbení. Skrze Krista našeho Pána.

L: Amen.

LITURGICKÉ TEXTY SVÁTKU POVÝŠENÍ SVATÉHO KŘÍŽE

1. ČTENÍ – NUM 21,4B-9

Čtení ze čtvrté knihy Mojžíšovy.

Hebreové táhli směrem k Rákosovému moři a lid už omrzelo být stále na cestě. Lidé mluvili proti Bohu i Mojžíšovi: „Proč jste nás vyvedli z Egypta? Abychom umřeli tady na poušti? Není chléb ani voda. Už máme dost té hladové stravy.“ Hospodin poslal proto na lid jedovaté hady, jejichž uštknutí způsobilo smrt mnoha lidí z Izraele. Lidé přišli k Mojžíšovi a řekli: „Hřešili jsme, když jsme mluvili proti Hospodinu a proti tobě; modli se k Hospodinu, aby od nás odstranil hady.“ A Mojžíš se modlil za lid. Hospodin řekl Mojžíšovi: „Udělej si hada a vztyč ho na kůl; každý uštknutý, když se na něj podívá, zůstane naživu.“ Mojžíš zhotovil měděného hada, vztyčil ho na kůl, a když had někoho uštkl a ten pohlédl na měděného hada, zůstal naživu.

ŽALM 78

Slyš, můj lide, mé naučení, nastav uši slovům mých úst! Otevřu k průpovědi svá ústa, vyložím tajemné události z pradávných dob. Když

Hospodin hubil Izraele, hledali ho, obraceli se a sháněli se po Bohu. Vzpomínali si, že Bůh je jim skálou, že Nejvyšší, Bůh, je jim zachráncem. Lísali se k němu ústy, ale svým jazykem mu lhali, neboť jejich srdce nebylo k němu upřímné a nebyli věrni jeho smlouvě. On však milostivě odpouštěl vinu a nehubil je, často potlačoval svůj hněv a nedal zcela vzplát své nevoli.

2. ČTENÍ – FLP 2,6-11

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Filipánům.

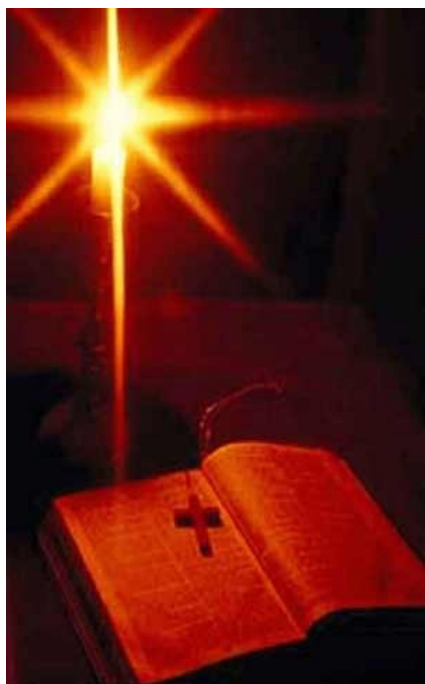
Kristus Ježíš, ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí. Byl jako každý jiný člověk, ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži. Proto ho také Bůh povýšil a dal mu Jméno nad každé jiné jméno, takže při Ježíšově jménu musí pokleknout každé koleno na nebi, na zemi i v podsvětí a každý jazyk musí k slávě Boha Otce vyznat: Ježíš Kristus je Pán.

EVANGELIUM – JAN 3,13-17

Slova svatého evangelia podle Jana.

Ježíš řekl Nikodémovi: „Nikdo nevystoupil do nebe kromě toho, který sestoupil z nebe, totiž Syn člověka. Jako Mojžíš vyvýšil na poušti hada, tak musí být vyvýšen Syn člověka, aby každý, kdo věří, měl skrze něho život věčný. Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen.“

LITURGICKÉ TEXTY 25. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – Iz 55,6-9

Čtení z knihy proroka Izaiáše.

Hleďte Hospodina, když je možné ho najít, vzývejte ho, když je blízko! Ať přestane bezbožník hřešit, zločinec ať změni své smýšlení; ať se obrátí k Hospodinu a on se nad ním smiluje, k našemu Bohu, který mnoho odpouští, neboť mé myšlenky nejsou myšlenky vaše ani vaše chování není podobné mému – praví Hospodin. O kolik totiž převyšují nebesa zemi, o to se liší mé chování od vašeho, mé smýšlení od smýšlení vašeho.

ŽALM 145

Každý den tě budu velebit – a chválit tvé jméno po všechny věky. – Veliký je Hospodin a veškeré chvály hodný, – jeho velikost je nevýstižná. Milosrdný a milostivý je Hospodin, – shovívavý a plný lásky. – Dobrotivý je Hospodin ke všem –

a soucit má se všemi svými tvory. Spravedlivý je Hospodin ve všech svých cestách – a svatý je ve všech svých činech. – Blízko je Hospodin všem, kdo ho vzývají, – všem, kdo ho vzývají upřímně.

2. ČTENÍ – FLP 1,20C-24.27A

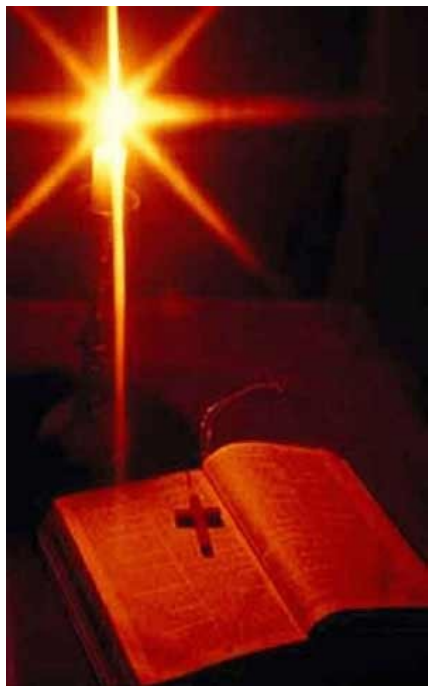
Čtení z listu svatého apoštola Pavla Filipanům.

Bratři! Budu moci oslavit na sobě Krista, ať svým životem, ať svou smrtí. Vždyť pro mě život je Kristus a smrt ziskem. Avšak kdybych tady žil dál, mohl bych ještě s užitkem pracovat. A proto nevím, co bych měl volit. Přitahuje mě totiž obojí: mám touhu zemřít a být s Kristem – a to je věc mnohem, mnohem lepší; ale pro vás je zase nutnější, abych zůstal ještě na živu. Jen se chovejte tak, jak to odpovídá Kristovu evangeliu.

EVANGELIUM – MT 20,1-16

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům toto podobenství: "Nebeské království je podobné hospodáři, který vyšel časně zrána najmout dělníky na svou vinici. Smluvil s dělníky denár na den a poslal je na vinici. Když vyšel kolem devíti hodin, viděl jiné, jak stojí nečinně na trhu. Řekl jim: 'Jděte i vy na mou vinici a dám vám, co bude spravedlivé.' A šli. Kolem dvanácti a kolem tří hodin odpoledne vyšel znovu a udělal to zrovna tak. Vyšel kolem pěti hodin a našel jiné, jak tam stojí, a řekl jim: 'Co tu celý den nečinně stojíte?' Odpověděli mu: 'Nikdo nás nenajal.' Řekl jim: 'Jděte i vy na mou vinici!' Když nastal večer, řekl pán vinice svému správci: 'Zavolej dělníky a vyplat' jim mzdu, začni od posledních k prvním.' Přišli ti, kdo nastoupili kolem pěti odpoledne, a dostali po denáru. Když přišli první, mysleli, že dostanou víc, ale i oni dostali po denáru. Vzali ho, ale reptali proti hospodáři: 'Tady ti poslední pracovali jedinou hodinu, a dals jim zrovna tolik, co nám, kteří jsme nesli tíhu dne i horko.' On však jednomu z nich odpověděl: 'Příteli, nekřivdím ti. Nesmluvil jsi se mnou denár? Vezmi si, co ti patří, a jdi. Chci však i tomuhle poslednímu dát jako tobě. Nesmím s tím, co je moje, dělat, co chci? Anebo závidíš, že jsem dobrý?' Tak budou poslední prvními a první posledními."

LITURGICKÉ TEXTY 26. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – Ez 18,25-28

Čtení z knihy proroka Ezechiela.

Toto praví Hospodin: „Říkáte: ‘Pán nejedná správně!’ Slyšte tedy, izraelský dome! Je to mé jednání, které není správné, nebo spíše vaše? Jestliže spravedlivý opustí svou spravedlnost a páchá nepravost a zemře, zemře pro nepravost, které se dopustil. Jestliže se však zločinec odvrátí od svých zlých skutků, které spáchal, a jedná podle práva a spravedlnosti, sám sebe zachrání. Neboť proto, že se bál a odvrátil se od všech svých nepravostí, které spáchal, jistě bude živ a nezemře.“

ŽALM 25

Ukaž mi své cesty, Hospodine, – a pouč mě o svých stezkách. – Ved’ mě ve své pravdě a uč mě, – neboť ty jsi

Bůh, můj spasitel, – nepřestávám v tebe důvěřovat. Rozpomeň se, Hospodine, na své slitování, – na své milosrdenství, které trvá věčně. – Nemysli na hříchy mého mládí, na má provinění, – pamatuj na mě ve svém milosrdenství – pro svou dobrotivost, Hospodine! Hospodin je dobrý a dokonalý, – proto ukazuje hříšníkům cestu. – Pokorné vede k správnému jednání, – pokorné učí své cestě.

2. ČTENÍ – FLP 2,1-11

Čtení z listu svatého apoštola Pavla Filipanům.

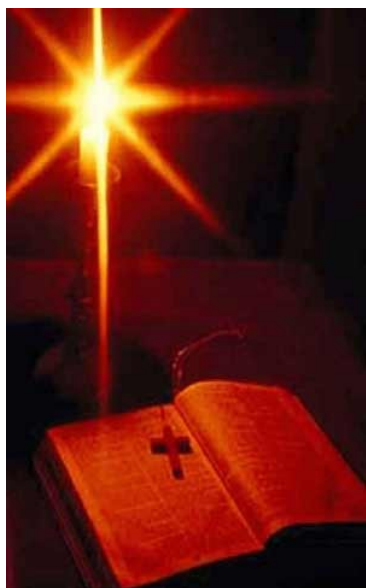
Bratři! Jestliže je u vás trochu křesťanské snahy druhé těšit, trochu láskyplného povzbuzení, nějaké duchovní společenství a trochu srdečné účasti, dovršte mou radost tím, že budete stejně smýšlet, že vás bude všechny pojít jedna láska, že budete svorní a jednomyslní. Nic nedělejte z hašteřivosti nebo touhy po prázdné slávě, ale z pokory ať každý z vás pokládá druhého za lepšího, než je sám. Nikdo z vás ať nehledí jenom na vlastní prospěch, ale i na prospěch druhých. Mějte v sobě to smýšlení, jaké měl Kristus Ježíš: ačkoli má božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka a stal se jedním z lidí. Byl jako každý jiný člověk, ponížil se a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži. Proto ho také Bůh povýšil a dal mu Jméno nad každé jiné jméno, takže při Ježíšově jménu musí pokleknout každé koleno na nebi, na zemi i v podsvětí a každý jazyk musí k slávě Boha Otce vyznat: Ježíš Kristus je Pán.

EVANGELIUM – Mt 21,28-32

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl velekněžím a starším lidu: „Co soudíte o tomto případě: Jeden člověk měl dva syny. Přistoupil k prvnímu a řekl mu: ‘Synu, jdi dnes pracovat na vinici.’ On odpověděl: ‘Mně se nechce,’ ale potom toho litoval, a přece šel. Přistoupil k druhému a řekl totéž. Ten odpověděl: ‘Ano, pane,’ ale nešel. Který z těch dvou vykonal otcovu vůli?“ Odpověděli mu: „Ten první.“ Ježíš jim řekl: „Amen, pravím vám: Celníci a nevěstky vás předcházejí do Božího království. Přišel k vám Jan, aby vám ukázal správnou cestu, ale neuvěřili jste mu. Celníci však a nevěstky mu uvěřili. Vy jste to viděli, a přece ani potom jste se nezměnili a neuvěřili jste mu.“

LITURGICKÉ TEXTY SLAVNOSTI SV. VÁCLAVA

1. ČTENÍ – MDR 56,9-21

Čtení z knihy Moudrosti.

Vládcové, k vám se obrazení má slova, abyste se naučili moudrosti a neklesli. Ti totiž, kdo svatě střeží svaté příkazy, budou uznáni za svaté, ti, kdo jsou o nich poučeni, najdou ospravedlnění. Buďte tedy žádostiví mých slov, mějte po nich touhu, a poučí vás. Moudrost září a nevadne, snadno ji vidí ti, kdo ji milují, dává se nalézt těmi, kdo ji hledají. Předchází ty, kdo po ní touží, a ukazuje se jim první. Neunaví se, kdo k ní časně přichází, najde ji, jak mu sedí u dveří. Myslet totiž na ni je svrchovaná prozíravost, kdo kvůli ní bdí, brzy je bez starosti. Vždyť sama obchází a hledá ty, kdo jsou jí hodni, na cestách se jim ukazuje s přízní a při každé myšlence jim vychází vstříc. Neboť její začátek je zcela upřímná touha poučit se, chtít se

poučit je láska k ní, láska k ní je zachovávat její přikázání, dbát o přikázání je zajistit si nesmrtelnost, nesmrtelnost pak dává místo u Boha. A tak touha po moudrosti přivádí ke kralování. Vládcové lidí, když se tedy těšíte z trůnů a žezel, čtěte moudrost, abyste kralovali navěky.

Ty, Hospodine, vládneš nade vším.

ŽALM 1KRON 29

Tvá je, Hospodine, velikost a moc, – nádhera, lesk i vznešenost, – neboť tobě patří všechno na nebi i na zemi. obě, Hospodine, přísluší kralovat, – ty jsi svrchovaně povýšený nade vším, – od tebe je bohatství a velebnost. y vládneš nade vším, – v tvé ruce je síla a moc, – z tvé ruky pochází všechna velikost a vláda.

2. ČTENÍ – 1 PETR 1,3-6; 2,21B-24

Čtení z prvního listu svatého apoštola Petra.

Buď veleben Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista! Protože je tak nesmírně milosrdný, znovu nás zrodil, takže zmrtvýchvstáním Ježíše Krista máme živou naději na dědictví, které nepomine, na dědictví skvělé a trvalé. Je pro vás připraveno v nebi; protože totiž máte víru, chrání vás Boží moc a vede ke spáse, která se má ukázat nyní v poslední době. A proto budete potom jásat, i když vás snad musí trápit teď ještě na krátký čas všelijaké zkoušky. Vždyť i Kristus trpěl za vás a zanechal vám tak příklad, abyste šli v jeho šlépějích. "On nezhřešil a nikdo od něho neslyšel nic neupřímného." Když mu spílali, on jim to spíláním neoplácel, když trpěl, nevyhrožoval, ale ponechal vše tomu, který soudí spravedlivě. On sám na svém těle vynesl naše hříchy na dřevo kříže, abychom byli mrtví hříchům a žili spravedlivě. Jeho ranami jste uzdraveni.

EVANGELIUM – MT 16,24-27

Slova svatého evangelia podle Matouše.

Ježíš řekl svým učedníkům: "Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuj mě! Neboť kdo by chtěl svůj život zachránit, ztratí ho, kdo však svůj život pro mne ztratí, nalezne ho. Neboť co prospěje člověku, když získá celý svět, ale ztratí svou duši? Nebo jakou dá člověk náhradu za svou duši? Syn člověka přijde ve slávě svého Otce se svými anděly a tehdy odplatí každému podle jeho jednání."

III. KONSTITUCE SACROSANCTUM CONCILIUM

8. Důvody liturgické reformy

(generální audience papeže Lva XIV., náměstí sv. Petra 26. srpna 2026)

(Bůh) nás totiž seznámil s tajemstvím své vůle, jak se mu to líbilo a jak si to napřed sám u sebe ustanovil, až se naplní čas pro dílo spásy: že sjednotí v Kristu vše, co je na nebi i na zemi. (Židům 10,8-10)

Drazí bratři a sestry,

v této poslední katechezi o konstituci *Sacrosanctum Concilium* se chci dnes zastavit u důvodů, které otce koncilu vedly k prosazování reformy liturgie. V tomto ohledu je osvětlující třetí dopis z koncilu, který tehdejší arcibiskup milánský, kardinál Giovanni Battista Montini, zaslal 28. října 1962 věřícím své diecéze. Liturgie – psal – „je upřímným projevem jak toho, co je božské, tak toho, co je lidské. Je to jazyk. Na jedné straně je nástrojem božského vyučování, na druhé straně je hlasem rozhovoru s Bohem. Je zřejmé, že se nemůže zříci své vyučovací funkce a musí víře i zbožnosti nabízet možnost vyjadřovat se se spontánní srozumitelností.“ Veden tímto přesvědčením budoucí papež svatý Pavel VI. tvrdil, že věřící „již nemohou a nesmějí zůstat němí a pasivní. Jejich hmotná přítomnost nemůže být v souladu s jejich duchovní nepřítomností.“

Souznění těchto prohlášení s tím, co se pak objevilo v článku 48 koncilní konstituce, je zjevný: „Proto církev věnuje zvláštní péči tomu, aby věřící nebyli přítomni tomuto tajemství víry jako stranou stojící a němí diváci, ale aby mu pomocí obřadů a modliteb dobře rozuměli. Mají mít uvědomělou, zbožnou a aktivní účast na posvátném úkonu, aby se poučili Božím slovem a posilili hostinou těla Páně a aby vzdávali díky Bohu. Mají přinášet neposkvrněný obětní dar nejen rukama kněze, ale i spolu s ním, a tím se mají učit obětovat sami sebe. Prostřednictvím Krista mají den ze dne dorůstat k dokonalejší jednotě s Bohem i mezi sebou.“ V těchto slovech sledujeme obnovené vědomí hodnoty liturgie. Prostřednictvím obřadních úkonů církve se při uskutečňování památky díla spásy dává možnost prožívat skutečný vztah s Bohem a vstupovat do kontaktu se spasitelnou událostí. Jelikož jsou gesta a slova posvátné liturgie pro uskutečnění této zkušenosti rozhodující, účast věřících nemůže být pasivní.

Koncilní reforma tím, že postavila do středu to, co tvoří srdce zkušenosti církve, chtěla nechat liturgii zazářit jako „prvořadý pramen onoho božského sdílení, v němž se nám sděluje Boží život“. Z tohoto přesvědčení se zrodila potřeba více všem věřícím zpřístupnit

bohatství biblických textů i modliteb a učinit uspořádání bohoslužby přehlednější ve srovnání s tím, co předvíдалy tehdy platné liturgické knihy.

Liturgie totiž jakožto živá skutečnost podléhala v průběhu století vždy vývoji a změnám. Učitelství úřad církve přizpůsoboval její formy potřebám různých dob. Nepřekvapuje tedy, že i II. vatikánský koncil s nejvyšší úctou k pokladu tradice, a to právě s cílem učinit její lépe využitelným, považoval za potřebnou revizi liturgických knih.

Cíl, který ležel otcům na srdci, je vysvětlen v článku 21 konstituce *Sacrosanctum Concilium*: „Aby se křesťanskému lidu jistěji dostávalo v posvátné liturgii mnoha milostí, touží svatá matka církev po uskutečnění celkové obnovy liturgie. Liturgie totiž obsahuje složku neměnnou, ustanovenou Bohem, a části podléhající změnám. Tyto části se postupem času mohou nebo dokonce musí měnit, jestliže do nich proniklo něco, co docela neodpovídá vnitřní povaze liturgie, nebo jestliže zastaraly. Texty a obřady je třeba při této obnově upravit tak, aby jasněji vyjadřovaly to svaté, čeho jsou znamením. Pro křesťanský lid by měly být snadno srozumitelné, pokud je to možné; lid by měl na nich mít účast plnou, aktivní a v duchu společenství.“ Z encykliky *Mediator Dei* papeže Pia XII. vyplývá rozlišování v liturgii mezi božskými – neměnnými prvky a prvky lidskými, které naopak mohou dojít různých změn „schválených posvátnou hierarchií pod ochranou Ducha Svatého, jak si toho vyžadují poměry časů, věcí i duší“ (Acta Apostolicae Sedis 39, 1947, 541–542).

Ostatně touha po „celkové obnově“ nevznikla zničehonic, ale projevovala se v činnosti papežů již od počátku 20. století, v souladu s požadavky liturgického hnutí. Tvrzení o nutnosti, aby věřící nebyli přítomni na bohoslužbách „jako stranou stojící a němí diváci“, vyjádřila již apoštolská konstituce *Divini Cultus* Pia XI. Dále je možné připomenout zásahy Pia XII. ohledně uspořádání obřadů Svatého týdne, které znovu umístil do hodin odpovídajících velikonočním událostem, zatímco byly po staletí posunuty na ranní hodiny. Nelze pak zapomínat, že svatý Jan XXIII. považoval za nutné zjednodušení rubrik breviáře a misálu, což schválil prostřednictvím motu proprio *Rubricarum instructum* ze dne 25. července 1960, v němž odkazoval na oznámený ekumenický koncil s návrhem základních principů pro reformu liturgie.

Liturgická reforma prosazená II. vatikánským koncilem se tedy staví do linie živé tradice církve. Její správné pochopení umožňuje také odmítnout zneužití, k nimž docházelo v některých oblastech církve v období po koncilu a k nimž bohužel někdy dochází i dnes absolutizací či špatným pochopením některých principů, které stály v základě samotné reformy. V tom ohledu stojí za to připomenout, jak koncilní konstituce uvádí, že „liturgické úkony nejsou soukromé úkony, nýbrž slavnostní projevy církve. Církev však je ‚svátost jednoty‘. Je to svatý lid, sjednocený a uspořádaný pod vedením biskupů. Proto tyto úkony přísluší celému tělu církve, jsou projevem celého těla a na celé tělo působí.“ (*Sacrosanctum Concilium*, č. 26).

Je proto prvořadou odpovědností pastýřů, biskupů, ale i každého jednotlivého kněze opatrovat a rozvíjet liturgii, která se při zachovávaní liturgických norem vyznačuje vznešenou jednoduchostí (srov. č. 34) a projevuje tak církev jednu, svatou, katolickou a apoštolskou. Taková liturgie bude rovněž základním nástrojem evangelizace, prostředkem milosti, skrze který – jak učí koncil – se budeme moci učit obětovat sami sebe a skrze Krista budeme zdokonalováni v jednotě s Bohem i mezi sebou (srov. č. 48).

DOKUMENTY II. Vatikánského koncilu

IV. PASTORÁLNÍ KONSTITUCE GAUDIUM ET SPES (GS 1-10)

1. Církev v naslouchání a službě světu

(generální audience papeže Lva XIV., náměstí sv. Petra 2. září 2026)

*Neboť tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. Bůh přece neposlal svého Syna na svět, aby svět odsoudil, ale aby svět byl skrze něho spasen.
(Jan 3,16-17)*

Drazí bratři a sestry, dobrý den a vítejte!

Počínaje dnešním setkáním se začínáme zamýšlet nad pastorální konstitucí *Gaudium et spes*, v níž chtěl II. vatikánský koncil prohloubit zásadní téma, kterým je vztah Církve k současnému světu. Svatý Jan XXIII. již v zahajovací promluvě 11. října 1962 vyjádřil nesouhlas s „proroky špatných zpráv“, kteří, „ačkoli hoří horlivostí pro náboženství [...], tvrdí, že naši dobu nelze s minulými stoletími vůbec srovnávat a že je plně zkažená; a chovají se dokonce tak, jako by se z dějin neměli co naučit“ (*Gaudet Mater Ecclesia*, 4.2). Odtud vychází úkol svěřený koncilním otcům: „Za současného stavu lidských záležitostí, v němž se zdá, že lidstvo vstupuje do nového řádu věcí, je třeba vidět spíše tajemné záměry Boží Prozřetelnosti. Ty se uskutečňují v navazujících obdobích skrze lidské dílo, často nad jejich očekávání, a s moudrostí uspořádávají vše, i nepříznivé lidské události, pro dobro Církve“ (*Gaudet Mater Ecclesia*, 4.4).

O tři roky později vyhlášení konstituce *Gaudium et spes* potvrdilo, že toto rozlišování je podstatným prvkem povahy Církve a popsalo její pastorální zaměření jako konstitutivní: odtud název „Pastorální konstituce“. Nejde o naivní optimismus, ale o obnovenou věrnost tajemství Krista, který se svým vtělením rozhodl sdílet náš život: stal se „ve všem podobným svým bratrům“ (Žid 2,17; srov. 4,15) a vzal na sebe následky hříchu, když zemřel jako Vykupitel, který dal „výkupné za všechny“ (1 Tim 2,6). Toto sdílení s lidstvem je cestou, kterou Kristus po Církvi žádá; proto koncilní konstituce *Gaudium et spes* začíná prohlášením, že Církev bere za svou „radost a naději, smutek a úzkost lidí dnešní doby, zvláště chudých a všech, kteří nějak trpí“ (GS 1).

Je to sdílení, které nás zve k vystoupení z jakékoli pasivity a lhostejnosti vůči událostem, k nimž dochází, k dějinám a k životu lidí, především k rychlým a hlubokým proměnám, které dnes prožíváme. Není možné zůstat nezúčastněnými diváky, je naopak nutné naslouchat srdcem, nechat se oslovit a zapojit se. S Kristem a s podporou síly jeho Ducha jsou věřící pohnuti k tomu, aby vzali na sebe těžkosti svých bratrů, především těch,

kteří jsou drceni nespravedlností, diskriminací a násilím. Pouze ve sdílení a v nasazení je totiž možné dospět k adekvátním odpovědím, vždy podpírání jistotou, že „utrpení tohoto času se nedají srovnat s budoucí slávou, která se na nás má zjevit“ (Řím 8,18). V tomto smyslu blízkost k lidstvu otevírá cestu k hlubšímu čtení událostí i samotného Zjevení a ve stejné perspektivě *Gaudium et spes* připomíná „trvalou povinnost Církve zkoumat znamení doby a vykládat je ve světle evangelia“ (GS 4). Tato koncilní konstituce tedy vyzvala Církev k trvalému úsilí o obrácení, aby dosvědčovala, že ji nevede „žádná pozemská ambice“, ale „snaží se jen o jedno: pod vedením Ducha Utěšitele pokračovat v díle Krista, jenž přišel na svět, aby vydal svědectví pravdě, aby spasil, ne soudil, aby sloužil, ne aby si nechal sloužit“ (GS 3). Nejde vpravdě o pouhé morální nastavení. Papež František nám připomínal, že pro Církev je „opce pro chudé spíše teologickou než kulturní, sociologickou, politickou či filozofickou kategorií. [...] Jsme povoláni objevit v nich Krista, propůjčovat jim svůj hlas v jejich záležitostech, ale také být jejich přáteli, naslouchat jim, chápat je a přijímat tajemnou moudrost, kterou nám Bůh chce sdělit jejich prostřednictvím“ (Apost. exhort. *Evangelii gaudium*, 198).

Křesťanské sdílení vede k převzetí odpovědnosti za svět a také k odhalování rozporů, které charakterizují osobní i společenský život současného světa: například vědecký a technologický pokrok, který nabízí stále nové možnosti, ale pouze některým, a který člověk nedokáže vždy postavit „do svých služeb“; nebo jasnější poznání „zákonů společenského života“, doprovázené však nejistotou „jaký směr mu má dát“; či ještě větší dostupnost „bohatství, možností a hospodářské moci“, která však bohužel i dnes, stejně jako v době koncilu, nechává „značnou část lidstva trpět hladem a nouzí“ (GS 4); anebo sdílené vědomí, že ve hře je budoucnost planety, a zároveň neschopnost vzdát se egoistického konzumu a iluze, že válka je účinnou cestou k budování míru.

V době vyznačené hlubokými změnami, z nichž pramení znepokojivá nerovnováha, je Církev povolána sloužit lidské bytosti, naslouchat a vnímat nejhlubší otázky jejího srdce i touhy, které v ní žijí, a ukazovat v Kristu „klíč, střed a cíl celých lidských dějin“ (GS 10). Proto se v Církvi, na každé úrovni a v každé době, má uskutečňovat milosrdná *kenoze* Krista, který „ačkoli měl božskou přirozenost, nic nelpěl na tom, že je rovný Bohu, ale sám sebe se zřekl, vzal na sebe přirozenost služebníka [...] a byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži“ (Flp 2,6-8).

Drazí bratři a sestry, radost a naděje – *gaudium et spes* – nechť jsou rozlišovacími znaky Církve, která hlásá a dosvědčuje evangelium a stává se blízkou ženám a mužům naší doby.

VĚŘÍM VE SPOLEČENSTVÍ SVATÝCH

16. ZÁŘÍ - SV. LUDMILA /freska sv. Ludmily v presbytáři kostela sv. Cyrila a Metoděje v Podivicích/

Proniknout do skutečného pozadí politiky prvo-křesťanských Čech, znamená číst legendy a anály 9. a 10. století očima dobového současníka: respektovat způsob myšlení doby, v níž se mísí prvky politického myšlení bez velkého souladu s prvky religiózními. Čteme-li písemné památky oné doby pod zorným úhlem politicko-filosofických informací, stávají se napínavou četbou s řadou překvapivě aktuálních situací, někdy až nápadně podobných naší přítomnosti. Tak je tomu i v případě

legendy o svaté Ludmile, zpravující nás o duchovním a politickém životě našich zemí v době přijetí křesťanství. Stanovit aspoň přibližné historické datum přijetí křesťanství v Čechách je obtížné. K prvnímu pokřtění čtrnácti či snad patnácti českých vладыků došlo v bavorském Řezně, snad v kryptě tehdejšího kostela svatého Jimrama. Stalo se tak, dle slov kronikáře, «v oktávě Theofanie» - což znamená 13. ledna - roku osmset čtyřicet pět. - Jedině tento poslední časový údaj se zdá být přesný - symptomatické pro spolehlivost údajů o našich nejstarších dějinách je, že se s jistotou neví, zda byl mezi uvedenými kmenovými náčelníky z Čech také představitel nejvýznamnější, to jest středočeské skupiny, Bořivoj. O Bořivojově křtu vznikla v českém písemnictví bohatá odborná literatura. Vzhledem k tomu, že došlo později, někdy mezi lety 874-880 k opakovanému pokřtění Bořivoje biskupem Metodějem na moravském Velehradě, stalo se datování počátků českého křesťanství jedním z nejistých bodů v historii raného českého státu. Ludmila, která byla tehdy už manželkou pražského knížete, přijala na Moravě svátost křtu spolu s ním. Jsou to Čechové první generace křesťanství, o nichž autor «Kristiánovy legendy» říká, že byli oddáni uctívání model, a že «...žili jako kuň neovládaný uzdou, bez zákona, bez knížete nebo vládce a bez města, potulující se roztroušeně jako nerozumná zvířata, toliko širý kraj obývali». Za touto emfaticky přehnanou formulací se skrývá hlubší pravda o archaických Slovanech - svobodomyslných kmenech, které v určitých obdobích nesnášeli ani vládu jediného náčelníka, a nechávali vládnout raději radu stařešinů. Byla-li vskutku taková volnost mezi Slovany, nebyla to žádná výhoda v konfrontaci s východofranckou říší, přísně hierarchicky organizovanou a racionálně spravovanou. Stát -

pokud můžeme na počátku 10. století užít tohoto slova v plném významovém rozsahu - jehož základy shledáváme u Bořivoje, odvisel tehdy do značné míry od organizační aktivity pražského hradu. V hospodářském smyslu byl jeho základem vznikající systém daní (jako ekvivalentu za hypotetickou «ochranu» poskytovanou knížetem) a mýt. V kulturním smyslu byla jeho náplní misionářská činnost křesťanských obcí a center. V zahraničně-politickém smyslu se situace Čech nelišila od předstátního období, a jejím algoritmem byla touha po rozšíření území (zejména směrem ke Krakovsku) na straně jedné a vztahy k francké říši na straně druhé. Celostátní organizace je ovšem víceméně pomyslná: reálně vládnou místní náčelníci, a vůbec reálným celkem života jsou kmeny, trvající na svých tradičních zásadách. Je přirozeným důsledkem tohoto nejistého vztahu rodového sídliště a panovníka, že v obdobích slabosti přechází politická iniciativa rychle na kmen, a že státní organizace se navrácí k tradičním kmenovým zákonům a normám. «Přemyslovský stát» - floskule historiků zavedená do odborné terminologie za panování ministra Zdeňka Nejedlého - tento stát je spíše jen krycím názvem pro nepřehlednou situaci v zemi, charakteristickou typickou pluralitou místních, víceméně samostatných organizačních útvarů, fungujících na tradičním, zděděném rodovém pravzoru. Náboženstvím této doby je slovanský polyteismus - soustava božstev, působících na první pohled téměř demokratickým dojmem: vezmeme-li však v úvahu, že jim jsou přinášeny i lidské oběti, pochopíme, proč proti těmto kultům misionáři nelítostně bojovali.

Ludmila byla dcerou Slavibora, knížete některého z lužicko-srbských kmenů sídlících na severovýchod od Čech. Pro politickou orientaci Bořivoje je charakteristické, že si za manželku nezvolí princeznu z německého okruhu, ale Slovanku. Jistě přitom hrál roli Bořivojův ohled na mocenskopolitický koncept moravského Svatopluka, jeho tehdejšího spojence. Je však neméně charakteristické, že nevěsta nepřichází z Velké Moravy - i zde je náznak snahy pražského knížete, udržet si nezávislé postavení mezi Západem a Východem. - Že každý dynastický sňatek této doby byl akt nezahaleně politické povahy, netřeba připomínat. Křesťanství přichází do Čech jen s překážkami: poté, co Bořivoj dá postavit na svém hradišti soukromý kostelík pro svůj rod, dostoupí rozpory mezi ním a ostatními českými vladyky té míry, že musí opustit Čechy a uchýlit se do emigrace na Moravu. Teprve po mnoha letech se vrací do Prahy, opět jen nevítán. Lebky moravských bojovníků, objevené archeology na počátku 70. let v severním předpolí pražského hradiště se zdají nasvědčovat krvavé bitvě, která provázela Bořivojův návrat do Prahy. Bylo-li tomu tak, pak se pražský kníže směl ujmout své vlády jen díky podpoře Svatoplukova vojska, v rozporu s vůlí Pražanů. Na místě Bořivojova vítězství - za akropolí na západním předhradí - byl pak zbudován jako díkůvzdání kostelík Panny Marie, mimochodem první pražský kostel vůbec, a tím byl tedy definitivně nastolen nový křesťanský kult na starém, tradičním obětišti nad Vltavou. Teprve po této události opouští Bořivoj svoji dosavadní rezidenci na hrádce Levém Hradci u Roztok, a usídluje se na pražském hradě: teprve tímto okamžikem, chceme-li to tak vidět, začínají dějiny Prahy v užším smyslu, a staré sídliště několika obchodníků v podhradí, u křižovatky cest, u brodu Svatého Klimenta - jediného celoročně schůdného místa na Vltavě - se stává nejdůležitějším trhem v celé zemi, ba v celé Střední Evropě. Ludmila, která věrně následuje svého manžela v dobách jeho porážek i vítězství, ztělesňuje svou přítomností na Hradčanech nové české křesťanství.

Motivy barbarského zavraždění stařenky Ludmily nejsou dodnes jasné, stejně jako datum její smrti. Podle tradice se tak mělo stát dne 15. září 921 na jejím hradu Tetíně nad Berounkou, v Ludmilině ložnici. Legendy zachovaly dostatek drastických líčení vražedné

scény. Charakteristickým motivem legendy se zdá být především zrada vlastních lidí. Ludmila s úžasem oslovuje své vrahy: «Nestydíte se, a nevzpomínáte si na to, kterak jsem vás vychovávala jako vlastní syny?» Jména obou pachatelů zní cize: «Tunna», «Gommon». Historici v této souvislosti připomínají, že Drahomíra s sebou přivedla ze své severské vlasti dva skandinávské šlechtice, z nichž jeden byl jejím milencem. Způsob provedení vražedného činu připomíná nordickou rituální vraždu. Bylo tedy odstranění Ludmily druhem pokusu o státní převrat? A měl být po něm dosazen na český trůn silný skandinávský panovník, podobně jako tomu bylo u ruských Normanů? - Vždyť kroniky mluví i o tom, že oba vrahové vládli spolu s Drahomírou v zemi, «jako velkomožní pánové». - Tyto a podobné otázky zůstávají nadále otevřené. Tělesné pozůstatky tragicky zahynulé pražské kněžny Ludmily spočívaly nejprve v kryptě kostele svatého Michala na Tetíně. Později byly převezeny na Pražský hrad, a zde uloženy do tehdy ještě neposvěceného nového kostela. - Tímto aktem jako by byla zakončena první etapa vývoje českého křesťanství. Zdá se, že pak v průběhu 10. století dochází v Čechách k postupnému vymizení křesťanství: a teprve koncem století dojde k jeho opětovnému obnovení. Mezi knížetem Václavem a biskupem Vojtěchem se rozevírá povážlivá časová mezera, o jejímž obsahu se historici jen dohadují. Poznámka jednoho z prvních kronikářů českých dějin, Jana Canaparia, že totiž Čechové «jen jménem slovou křesťané, ve skutečnosti však žijí po způsobu pohanů», míří do černého.

Legendu o svaté Ludmile lze dobře pochopit z hlediska těchto vysloveně přechodných, nezralých politických poměrů v Čechách, které vyznačují první začátky českého státu. Legenda zdůrazňuje slovanský charakter křesťanky Ludmily, a to jistě ne bez záměru: v postavě Ludmily má být symbolizována pozice českého křesťanství, na hranici dvou epoch a dvou liturgií. V časovém sledu českých legend je ludmilská legenda historicky první, co do svého obsahu, i co do času svého sepsání. Prolíná se do té míry s legendou o svatém Václavovi, že je Josef Pekař právem posuzoval jako totéž pásmo stejné problematiky. Legenda vznikla krátce po r. 925, po převezení ostatků Ludmily z Tetína na Hradčany, a byla sepsána z podnětu knížete Václava. Originál legendy se nedochoval - v ruských kláštorech se zachoval stručný výklad z této legendy, jako část tzv. «Prologu» stručných ruských hagiografií. Latinský překlad Ludmilské legendy vznikl pravděpodobně ve 12. století, pod názvem «Fuit in provincia Bohemorum...» — «Stalo se v zemi české...» Legendu iniciuje a ludmilský kult horlivě rozšiřuje ne Ludmilin syn, ale vnuk - kníže Václav, který našel ve vztahu ke své babičce to, co mu scházelo na vlastních rodičích. Václav pochází z manželství téměř morganatického - k otci má vztah chladný, a k matce Drahomíře může mít po zavraždění Ludmily nanejvýš jen soucit. - Ludmilská legenda jako by spojovala tohoto výjimečného Přemyslovce s českým národem, jemuž se mezitím vládnoucí dynastie na Hradčanech značně vzdálila. Svěťice Ludmila se stává Václavovou zásluhou integrativní osobností Čechů prvokřesťanské doby. Kníže Václav si bere jako svůj motiv pro legendu o sv. Ludmile nejen zachování památky na svou milovanou babičku: zdá se, že pro Václava měla být tato legenda příběhem, v němž má být pranýřován zločin dynastické vraždy, tehdy běžně užívaného prostředku vrcholové politiky. Snad to byl právě tento státně-politický akt knížete Václava, který povýšil legendu o svaté Ludmile na úroveň českého ideového programu své doby. Konflikt křesťanství a jeho nepřátel byl zde symbolizován bojem mezi zloduchem a věřícím: vražda svěťice je demonstrativně líčena jako pouhé zdánlivé vítězství zla, za nímž vzápětí následují e potrestán i zločinu. Příběh české kněžny, v jejímž jméně samém je vyjádřen

vřelý cit k národu - tento příběh dal brzy vzniknout lidové legendě, a začal se rozrůstat do stále větší h rozměrů. Kult svaté Ludmily byl pěstován nejprve v ženském klášteře sv. Jiří na Hradčanech, a odtud rozšiřován už asi od poloviny 12. století. Jméno «Ludmila» se poprvé vyskytuje v kalendáři pražského biskupa Jindřicha Zdík a v r. 1137. A o stočtyřicet let později převzal už sám papež Řehoř X. záštitu nad hradčanskou «Kaplí svaté Ludmily». Křesťanství přijímalo výraz «svatý» jako ekvivalent významu existujícího a víceméně rituálně používaného už ve slovanském původním náboženství. Je přitom třeba vzít v úvahu, že západní křesťanství se postavilo už po svém oddělení od východních církví v r. 395 na stranu kultu svědků-mučedníků. Kanonizací svaté Ludmily se Čechy přiřazují k západnímu křesťanství a vstupují do užšího okruhu pokřtěných národů: dnem Ludmilina svatořečení lze považovat zánik předkřesťanského kultu v Čechách za dokonaný. Ludmila je přitom první světice všech slovanských národů, a její památka tak dosahuje nadčeského významu.

(Prof. PhDr. Karel Mácha, Dr.Sc.)

17. ZÁŘÍ - SV. HILDEGARDA Z BINGEN

V roce 1988 u příležitosti Mariánského roku ctihodný Jan Pavel II. napsal apoštolský list nazvaný *Mulieris dignitatem* o drahocenném poslání, které v životě církve konaly a konají ženy. „Církev - čteme tam – děkuje za všechny projevy ženského „tvůrčího ducha“, které se vyskytly v průběhu dějin, mezi všemi lidmi a národy. Děkuje za všechna charismata, která Duch svatý rozdává ženám v dějinách Božího lidu, za všechna vítězství, za něž vděčí jejich víře, naději a lásce: děkuje za plody ženské svatosti“ (č.31). Také v oněch stoletích, která obvykle nazýváme středověk, vyčnívají svatostí svého života i bohatostí nauky různé ženské postavy. Dnes bych vám rád představil jednu z nich: svatou

Hildegardu z Bingen, která žila ve 12. století v Německu. Narodila se roku 1098 v Bermersheimu v Porýní poblíž Alzey a navzdory trvale chatrnému zdraví zemřela roku 1179 ve věku 81 let. Hildegarda pocházela z početné a urozené rodiny a již od narození ji rodiče vedli ke službě Bohu. V osmi letech za účelem náležité lidské a křesťanské formace byla svěřena péči učitelky Juty ze Spanheimu, která žila v ústraní klauzury při benediktinském klášteře sv. Disiboda. Vznikl tam malý klauzurní ženský klášter, který se držel Řehole svatého Benedikta. Hildegarda přijala obláčku od biskupa Otty z Bamberku a v roce 1136, kdy zemřela matka Juta, která se mezitím stala představenou komunity,

povolaly ji spolusestry, aby se stala její nástupkyní. Konala toto poslání s využitím svých talentů vzdělané ženy, duchovně na výši a schopné kompetentně řešit organizační aspekty klauzurního života. Za několik let také z důvodu rostoucího počtu mladých žen, které klepaly u bran kláštera, založila Hildegarda další komunitu v Bingen, jež nesla jméno svatého Ruperta a kde strávila zbytek svého života. Styl, jakým vykonávala svou službu představené, je příkladem pro každou řeholní komunitu. Vzbuzovala svatou soutěživost v konání dobra, takže jak vysvítá z dobových svědectví, matka i dcery se předbíhaly ve vzájemné účtě a službě. Již v letech, kdy byla představenou kláštera sv. Disiboda, začala Hildegarda diktovat mystické vize, kterých se jí dostávalo, svému duchovnímu rádci, mnichovi Volmarovi a své sekretářce, spolusestře Richardis di Strade, k níž ji pojila náklonnost. Jako je tomu vždy v životě pravých mystiků, také Hildegarda chtěla být podřízena autoritě moudrých osob kvůli rozlišení původu svých vizí, protože se obávala, že by mohly být plodem iluzí a nepřicházely by od Boha. Obrátila se proto na osobu, která se v její době těšila v církvi maximální účtě, totiž na svatého Bernarda z Clairvaux, o němž jsem již mluvil v několika katechezích. Ten Hildegardu uklidnil a povzbudil. V roce 1147 se jí však dostalo dalšího důležitého schválení. Papež Eugenius III., který předsedal synodě v Trevíru, četl jeden text diktovaný Hildegardou, který mu předložil mohučský arcibiskup Jindřich. Papež pověřil mystičku, aby sepsala svoje vize a promlouvala veřejně. Od té chvíle duchovní prestiž Hildegardy neustále rostla, takže ji současníci přirklili titul „teutónská prorokyně“. Drazí přátelé, pečeti autentické mystické zkušenosti Ducha svatého a zdrojem každého charismatu je to, že osoba, které se dostalo nadpřirozených darů, se jimi nikdy nechlubí, nevystavuje je na odiv, a především projevuje totální poslušnost církevní autoritě. Každý dar, který uděluje Duch svatý, je totiž určen k růstu církve a církev prostřednictvím svých pastýřů rozpoznává jejich autenticitu. Tato velká žena - „prorokyně“, která k nám promlouvá také dnes velice aktuálně svou odvážnou schopností rozlišovat znamení doby, svojí láskou ke stvoření, svojí medicínou, svojí poezií, svojí hudbou, která se v současnosti rekonstruuje, svojí láskou ke Kristu a k Jeho svaté církvi, která i v její době trpěla a která byla i tehdy zraňována hříchy kněží i laiků a tím více milována jako Kristovo tělo. Svatá Hildegarda tedy mluví i k nám.

Mystické vize Hildegardy se podobají vizím starozákonních proroků, jsou vyjadřovány v kulturních a náboženských kategoriích její doby a interpretují Písmo svaté ve světle Božím v souvislosti s nejrůznějšími životními okolnostmi. Všichni, kteří jí naslouchali, se tak cítili povzbuzeni praktikovat důsledný a náročný styl křesťanské existence. V jednom listě svatému Bernardovi porýnská mystička vyznává: „Vize prostupuje celé moje bytí: nevidím ji svým tělesným zrakem, ale v duchu se mi ukazují tajemství... Poznávám hluboký význam toho, co podává Žaltář, evangelia a další knihy, a ukazuje se v mých viděních. Jako plamen hoří v mojí hrudi a v mojí duši, a učí mne hluboce chápat jejich text“ (*Epistolarium pars prima I-XC*: CCCM 91). Mystické vize Hildegardy mají bohatý teologický obsah. Odkazují na hlavní události dějin spásy a používají především poetický a symbolický jazyk. V jejím nejznámějším díle, nazvaném *Scivias*, tzn. „Poznej cesty“, shrnuje v pětaticeti viděních události dějin spásy, od stvoření světa až do konce časů. V ústřední části svého díla rozvíjí Hildegarda charakteristickými črtami ženské vnímavosti téma mystického manželství mezi Bohem a lidstvem, jak se uskutečnilo Vtělením. Na stromu Kříže je uzavřen sňatek Božího Syna s Církví, Jeho nevěstou, plnou milosti a schopnou darovat Bohu nové děti v lásce Ducha svatého (srov. *Visio tertia*: PL 197, 453c).

Už z těchto krátkých textů vidíme, jak může být také teologie obohacena zvláštním vkladem žen, protože jsou schopny mluvit o Bohu a tajemstvích víry svou osobitou inteligencí a vnímavostí. Povzbuzují tedy všechny, které konají tuto službu, aby ji konaly v hluboce církevním duchu, živily vlastní reflexi modlitbou a hleděly na obrovské a dosud částečně neprobádané bohatství středověké mystické tradice, zejména té, kterou představují zářivé vzory jako je právě Hildegarda z Bingen. Porýnská mystička je autorkou také dalších spisů, z nichž dva jsou obzvláště důležité, protože podávají podobně jako *Scivias* její mystické vize. Jsou to *Liber vitae meritorum* (Kniha životních zásluh) a *Liber divinorum operum* (Kniha božských děl), nazvaná také *De operatione Dei*. V první z nich je vyličeeno jedinečné a silné vidění Boha, který oživuje kosmos svou silou a svým světlem. Hildegarda zdůrazňuje hluboký vztah mezi člověkem a Bohem a připomíná nám, že veškeré stvoření, jehož vrcholem je člověk, dostává život od Trojice. Kniha se soustředí na vztah mezi ctnostmi a neřestmi, poněvadž lidská bytost stojí denně tváří v tvář neřestem, které odvádějí z cesty k Bohu, a ctnostem, které ji usnadňují. Kniha je pobídkou vzdálit se od zla, oslavovat Boha a vejít po ctnostném životě do života „naplněného radostí“. V druhé knize, kterou mnozí pokládají za její mistrovské dílo, popisuje opět stvoření, jeho vztah k Bohu a ústřední postavení člověka, přičemž dává vyniknout mocnému kristocentrismu biblicko-patristického zabarvení. Světice prezentuje pět vizí inspirovaných prologem evangelia svatého Jana a přináší slova, jimiž se Syn obrací k Otcí: „Veškeré dílo, které jsi chtěl a které jsi mi svěřil, jsem přivedl k dobrému konci, a nyní jsem já v tobě, ty ve mně a jsme jedno“ (*Pars III, Visio X: PL 197, 1025a*).

V dalších spisech Hildegardy se pak ukazuje všestrannost jejích zájmů i kulturní vitalita ženských klášterů středověku navzdory předsudkům, kterými je toto období dosud zatíženo. Hildegarda se zabývala lékařstvím a přírodními vědami, jakož i hudbou. Byla obdařena uměleckým talentem a skládala také hymny, antifony a zpěvy, sebrané v díle nazvaném *Symphonia Harmoniae Caelestium Revelationum* (Symfonie souzvuku nebeských zjevení), které se radostně zpívaly v jejích kláštorech, šířily atmosféru pokoje a dospěly až k nám. Celé stvoření pokládala za symfonii Ducha svatého, který je sám o sobě radost a jásot. Popularita, které se Hildegarda těšila, byla pro mnohé pobídkou, aby ji interpelovali. Proto se nám zachovalo také mnoho jejích dopisů. Obraceli se na ni mužské i ženské kláštery, biskupové i opati. Mnoho odpovědí si ponechalo svou platnost i pro nás. Například jedné ženské řeholní komunitě Hildegarda napsala: „Duchovní život musí být pěstován s velkým zanícením. Zpočátku je námaha hořká, poněvadž žádá zřeknout se rozmařilosti, tělesných rozkoší a podobných věcí. Pokud se však nechá okouzlit svatostí, nalezne svatá duše sladkost a líbeznost v pohrnutí světem. Je třeba pouze inteligentně bdít nad tím, aby duše nechřadla“ (E. Gronau, *Hildegarda. Vita di una donna profetica alle origini dell'eta moderna*, Milano 1996, str. 402). A když císař Fridrich Barbarossa způsobil církevní schizma tím, že postavil do opozice proti legitimnímu papeži Alexandru III. další tři papeže, neváhala mu Hildegarda inspirovaná svými vizemi připomenout, že také on, císař, bude podroben Božímu soudu. Se smělostí, která charakterizuje každého proroka, napsala císaři jménem Božím tato slova: „Běda, běda tomuto ničemnému jednání bezbožných, kteří mnou pohrdají! Slyš králi, chceš-li žít. Jinak tě můj meč probodne!“ (*ibid.* str. 412). V posledních letech svého života se Hildegarda, obdařená duchovní autoritou, vydala na cesty, aby navzdory pokročilému věku a nepohodlí spojenému s cestováním promlouvala k lidem o Bohu. Všichni jí ochotně naslouchali i tehdy, když užívala přísný tón. Považovali ji za poselkyni poslanou Bohem. Vyzývala především

mnišské komunity a klérus k životu odpovídajícímu jejich povolání. Hildegarda se především stavěla proti hnutí takzvaných *katarů*. Slovo *kataři* znamená doslova „čistí“. Prosazovali radikální reformu církve zejména v boji proti deliktům kněží. Příkře jim vytýkala, že chtějí rozvrátit samu podstatu církve a připomínala jim, že opravdové obnovy církevního společenství se nedosáhne ani tak změnou struktur, ale spíše upřímným duchem pokání a činorodou cestou obrácení. Toto poselství bychom nikdy neměli zapomenout. Ustavičně vzývejme Ducha svatého, aby vzbuzoval v církvi svaté a odvážné ženy, jakou byla svatá Hildegarda z Bingen, a aby uplatněním darů obdržených od Boha poskytovaly svůj cenný a osobitý přínos k duchovnímu růstu našich společenství a církve naší doby.

(Benedikt XVI.)

17. ZÁŘÍ – SV. FRANTIŠEK Z ASSISI - STIGMATA V LA VERNĚ (1224)

„Na hoře la Verna v Toskánsku, připomínka vtisknutí svatých stigmat, která pro úchvatnou Boží milost byla vtisknuta do rukou, nohou a do boku sv. Františka, zakladatele Řádu menších bratří“, - těchto pár souhrnných slov nacházíme v Římském martyrologiu u data 17. září. Psal se rok 1224, a svatý František chtěl prožít v tichu a samotě čtyřicet dní postu k počtu sv. archanděla Michaela. Světec z Assisi si totiž po příkladu svého Mistra a Pána zvykl uchylovat se do

ústraní a poustev, aby setrval na těchto místech v modlitbě a niterném spojení s Ježíšem. Věděl, že jakýkoli apoštolát by zůstal sterilní, pokud by se neopíral o duchovní růst vlastního vnitřního života. Mnoho míst Umbrie, Toskánska i Lazia se pyšní tím, že na nich během těchto častých uchýlení se do samoty, pobýval Prostřáček z Assisi. Jedním z těchto míst byla i la Verna a patřila nepochybně mezi světcovy nejoblíbenější. Už za časů Františkových byla nehostinnou a drsnou horou – „hrubou skálou“ řečeno slovy Danta Alighieriho – vypínající se k nebi v casentinském údolí. Vrchol hory tvoří z velké části strmá skála, vzbuzující dojem nepřístupné pevnosti. Legenda vypráví, že viditelná hluboká trhlinka s ohromnými sesutými bloky, vznikla v důsledku zemětřesení, k němuž došlo po Ježíšově smrti na Golgotě, kdy se „roztrhly skály“ (Mt 27,51). Jak už jsem zmínil, toto místo bylo majetkem hraběte Orlanda z Chiusi, který jej věnoval sv. Františkovi, a jeho bratři tu pak postavili malou pustevnu. Veden Boží prozřetelností, František se sem uchýlil, aby tady rozjímal o Ježíšově utrpení. A právě tehdy došlo k zázračné události. Modlil se těmito slovy: „*Pane můj, Ježíši Kriste, o dvě věci tě ještě prosím dřív, než umřu: tou první je, abych ve své duši a na svém těle - nakolik je to možné - zakusil onu bolest,*

kerous ty, nejsladší Ježíši, snášel ve chvíli svého krutého umučení; druhou pak, abych ve svém srdci – nakolik je to možné – pocítil onu nezměrnou lásku, kerous jsi hořel ty, Synáčku Boží, když jsi neváhal podstoupit pro nás, hříšníky, toliké utrpení“. Jeho modlitba nezůstala oslyšena. Byl uznán hodným přijmout na svém těle viditelná znamení Kristova utrpení. K zázraku došlo způsobem tak obdivuhodným, že pastýři a obyvatelé okolních osad vyprávěli bratřím, že asi hodinu viděli horu la Verna v plamenech, jati strachem, že jde o požár anebo, že vyšlo slunce dřív než obvykle. Svatý Bonaventura z Bagnoreggia tuto událost popsal takto: „Jednoho rána, před svátkem Povýšení Svatého Kříže, zatímco se modlil na úbočí hory, spatřil postavu serafína se šesti křídly, jasnými jako plápolající oheň, jenž sestupoval z nebeské výsosti: v okamžení se snesl až k Božímu muži. Tehdy se mezi jeho perutěmi objevil zjev ukřižovaného člověka, jenž měl ruce a nohy rozprážené a přibité na kříž. Dvě křídla se zvedala nad jeho hlavou, dvě byla rozprážená k letu a dvě zakrývala celé tělo. Při tomto pohledu byl jat hlubokým úžasem. Srdce mu současně zaplavovala radost i zármutek. Zakoušel radost, když viděl milý pohled Kristův, který na něm spočíval v postavě serafína. Ale právě tehdy z Božího zjevení konečně pochopil důvod, proč mu Boží prozřetelnost dopřála toto vidění, totiž, aby mu předem dala poznat, že on, přítel Kristův, bude zcela proměněn k viditelnému obrazu ukřižovaného Ježíše Krista; nikoli mučednictvím těla, ale ohněm ducha“ (Leg. Maj. I., 13,3). A byl to sám Ježíš, jenž Františkovi při zjevení objasnil význam tohoto zázraku: „Víš, ..., co jsem ti učinil?“ Dal jsem ti stigmata, která jsou znamením mého utrpení, protože jsi mým praporečníkem. A protože v den své smrti jsem sestoupil do pekel, a všechny duše, které jsem tam našel, jsem odtud v síle těchto mých stigmat vysvobodil; tak i tobě uděluji, že každoročně, v den tvé smrti se vydáš do očištnice, a všechny duše tvých tří řádů, jakož i ostatních, kteří tě uctívali, a které tam najdeš, v síle těchto stigmat vyprostíš a uvedeš do slávy ráje, a tak mi budeš podobným ve smrti, jako jsi mi podobný za života“ (O svatých stigmatěch sv. Františka a úvahách nad nimi, III. úvaha). A Bonaventura pokračuje, že když vidění zmizelo, zanechalo v srdci světce „obdivuhodný žár a stejně úchvatná znamení vyrytá na jeho těle. Hned totiž na jeho rukou, nohou se začaly ukazovat znamení po hřebech, jak je před chvílí viděli ve zjevu ukřižovaného člověka. Právě uprostřed nohou a rukou bylo vidět, že jsou přibity hřeby; hlavičky hřebů čnely na vnitřní straně dlaní a na horní straně nohou, zatímco špice vyčnívaly na straně opačné. Hlavičky v rukou a na nohou byly kulaté a černé; špice však byly protažené, zahnuté zpátky a jakoby znovu zatlučené, a vycházely ze samotného těla, vyčnívajíce nad zbytkem těla. Pravý bok byl proklán kopím a pokrytý rudou ranou, z níž často vytékala krev, zbrcující tuniku i obvazy“ (Leg. Maj., I., 13,3). Pokud jde o rány Utrpení, první životopisec, abruzzský Tomáš z Celana, ve svém „Prvním životě svatého Františka“, říkal, že „bylo úžasné vidět uprostřed rukou a nohou (Prostřáčka z Assisi), nikoli otvory po hřebech, nýbrž samotné hřeby vytvořené z těla v odstínu železa a bok purpurově zbarvený krví. Stigmata mučednictví nenaháněla strach nikomu, naopak – dodávala vážnosti a ladu, jako černé kamínky v běloskvoucí dlažbě“ (II., 113). I přes obšírné popisy a souhrny, jakož i skutečnost, že stigmata měla mnoho očitých svědků, nelze přejít mlčením fakt, že kanonizační bula sv. Františka ze dne 19. července 1228 – „Mira circa nos“, vydaná tedy necelé dva roky po smrti světce, se o nich vůbec nezmiňuje. Po pravdě řečeno, už u některých jeho současníků se setkáváme s pochybnostmi i otevřeným popíráním stigmat, která brali jako výplod klamu a podvod. I sám Řehoř IX., jak patrně, ještě předtím, než přistoupil k Františkově kanonizaci, měl stran tohoto zázračného faktu pochybnosti.

Zpravuje o tom sv. Bonaventura v kapitole své „Legendy major“, věnované „Zázračné moci Prostřáckových stigmat“. Píše tu, že „papež Řehoř IX., blahé paměti, jemuž světec předpověděl zvolení na Petrův stolec, ještě před kanonizací praporečníka kříže (tedy sv. Františka), měl v srdci pochybnosti stran rány v jeho boku. A přece, jedné noci - jak v slzách vypráví sám slavný pontifex – se mu ve snu zjevil blahoslavený František, který jej s přísnou tváří pro tyto pochybnosti pokáral a pozvednuv pravé ramě, odhalil ránu a žádal jej, aby přinesl lahvičku, do níž měl zachytit krev, která vyvěrala a stékala z jeho boku. Papež ve vidění přinesl požadovanou lahvičku přinesl a viděl, jak se až po okraj naplnila lidskou krví. Od té chvíle vzplál k tomuto posvátnému divu velkou úctou k tomuto a vroucím zanícením, až do té míry, že nesnesl, když se někdo ve své pýše a domýšlivosti odvážil znevažovat skutečnost oněch zářivých znamení, aniž by ho přísně nenapomenul“ (*Leg. Maj.*, II., 1,2). Tuto epizodu mistrně zvětšil Giotto na freskách horní baziliky sv. Františka v Assisi. Církev, po zralé úvaze, v celkem devíti papežských bulách (počínaje Řehořem IX., přes Alexandra IV. až po Mikuláše III.), v letech 1237-1291 hájila Františkova stigmata, aniž by nicméně vyslovila definitivní výklad fenoménu, jehož geneze je nadpřirozená a vyvěrá z Lásky. Ne náhodou proto učitel Církve, sv. František Saleský, ve svém pojednání „Traktát o Boží lásce“ z roku 1616, dává stigmata světce z Assisi do vztahu se soucitnou láskou ukřižovaného Krista, a říká, že to byl právě on, kdo proměnil srdce Prostřáčka v „druhého Ukřižovaného“. Sv. Jan z Kříže dodává, že stigmata jsou zjevením, důsledkem rány lásky, a proto aby se staly zjevnými je zapotřebí nadpřirozeného zásahu. Církev uznala mimořádnost tohoto fenoménu, k němuž došlo v roce 1224, a chápe jej jako privilegované znamení, jež Kristus udělil svému pokornému služebníku z Assisi, a toto uznání projevila i v ohledu liturgickém, kdy tuto událost zařadila do kalendáře. Papež Benedikt XI., Boccasini z Trevisa, pak schválil františkánskému řádu i celému katolickému světu, aby se tato památka slavila každoročně dne 17. září.

La Verna v Casentinu ve východním Toskánsku, severně od Arezza, je především místem víry a modlitby, úcty ke sv. Františkovi. Právě sem, na tento strmý a skalnatý útes se uchyloval k modlitbě a pokání. Tady, v září roku 1224 dostal stigmata. La Verna se od té chvíle stala místem ducha pohrouženého do mystického a úchvatného kontextu vytvořeného zčásti františkány, díky architektuře a umění konventu, ale především díky přírodnímu prostředí, výmluvnému od nepaměti totiž zcela zvláštní skalní útes, obklopený kouzelnou přírodou. Tvar Posvátného Kamene La Verny, jakýsi druh „zubu“ na apeninském hřebeni se jeví jako zcela jedinečný v celém casentinském údolí. Stačí se jen přiblížit, a před zrakem našeho úžasu vyvstává vrchol útesu, na němž byla vybudována františkánská svatyně, nesoucí název „Útes stigmat“. Tento skalnatý „zub“ se zcela vymyká prostředí nádherných bukových a jehličnatých lesů, tvořících jakoby lem svatyně, a provázejících meditativní krok poutníka. Snad nejkrásnější a nejprovozovanější je nepochybně výstup na Pennu, vrchol hory, z něhož se otvírá nezapomenutelný pohled na celý kraj Romagna. Hora Verna vstoupila do dějin velkých posvátných míst světa díky jednomu setkání, prodchnutému hlubokou lidskostí, zdvořilostí a duchovním společenstvím. Na jaře roku 1213 procházel svatý František spolu s frátre Lvem krajem kolem Montefeltro, když tu u hradu sv. Lva zaslechl veselí právě probíhající slavnosti: zřejmě šlo o investituru nějakého rytíře. A to byla pro světce příležitost, jak se setkat s lidmi, promluvit s nimi o evangeliu, o lásce. Vydal se tedy vzhůru k hradu, na jehož nádvoří zřejmě probíhalo zápolení minestrelů. František vystoupil na zídku a jal se mluvit

na téma své písně o lásce: *Dobro, jež očekávám je tak velké, že jakékoli soužení je mi potěšením.* Jeho slova byla tak zanícená, že uchvátil pohled i pozornost všech. Mezi posluchači byl hrabě z Chiusi v Casentinu, Orlando Catani. Jak ho tak poslouchal, cítil ve svém nitru potřebu promluvit si s tímto novým člověkem, otevřít mu své srdce a svěřit mu smýšlení své duše. Proto hned jak skončil kázání jej o to požádal. Františka to potěšilo, ale chtěl, aby napřed splnil své zdvořilostní a přátelské povinnosti. Pocti přátele, kteří tě pozvali na slavnost a poobědvej s nimi. Potom si promluvíme, jak budeš chtít. Setkání bylo intenzivní. Hrabě našel ve slovech Božího muže světlo, ale rozhovor mu dal spatřit alespoň odlesk Františkovy duše. Rozhodl se proto věnovat mu dar, který by se mu hodil k naplnění jeho touhy patřit zcela Bohu, jeho tíhnutí k samotě: „*V Toskánsku vlastním horu, jmenuje se Vernia. Je na velmi odlehlém a nehostinném místě, naprosto ideální pro toho, kdo by chtěl konat pokání vzdálen od lidí, anebo touží po životě v samotě. Pokud se ti bude líbit, rád ji, Františku, pro spásu mé duše věnuji tobě a tvým druhům.*“ Návrh se Františkovi líbil. Krátce nato poslal dva ze svých druhů, aby se na místo šli podívat, a poté, co se přesvědčil, že hrabě mluvil pravdu, s velikou radostí horu přijal. Tak se la Verna stala jednou z poustev, kde každoročně trávil delší čas v usebranosti a modlitbě. Nevíme kolikrát sem svatý František vystoupil. Víme však, že tu strávil čtyřicet dní postu k počtě sv. archanděla Michaela, na konci léta roku 1224. Právě tehdy byl zřejmě v la Verně naposled. Byl unavený a nemocný. Jako by pro něj začínala nová niterná pouť se svým Pánem. V la Verně, v nocích modlitby, samoty a vytržení, nachází odvahu k prosbě: zakusit trochu z oné lásky a bolesti, kterou Ježíš Kristus prožíval ve chvílích svého utrpení, smrti a zmrtvýchvstání. A jeho modlitba byla vyslyšena. Kolem svátku Povýšení Svatého Kříže (14. září) dostává jeho tělo rány Ukřižovaného. Na rukou, nohou se tvoří výrůstky ve tvaru hřebů. O ničem podobném se dějiny nezmiňují. Liturgie svátku Stigmat (17. září) na něj vztahuje slova sv. Pavla:

„*Spolu s Kristem jsem ukřižován. Nežiji už já, ale ve mně žije Kristus...
Já totiž na svém těle nosím Ježíšovy rány*“ (Gal 2,20; 6,17).

18. ZÁŘÍ – SV. JOSEF KOPERTINSKÝ

Narodil se v polovině června 1603 v Kopertinu (Copertino) u Lecce v Itálii za nepříznivé rodinné situace. Jeho otcem byl prostý kolář a správce hradu Pinellů, Felix Desa, který doplatil na svou naivní důvěřivost spojenou s dobrotou. Vyhověl prosbě o podepsání sekurity a tím se zaručil za zaplacení dluhu špatného přítele. Následně byl Felix Desa pronásledován zákonem a z tohoto důvodu jeho žena Františka Panaca porodila Josefa ve stáji, kde hledala úkryt. Pokřtěn byl 17. června. Matka zůstala na výchovu Josefa a jeho sestry Livie sama, protože otec stíhaný zákonem opustil vesnici. Jako vzdělaná františkánská terciářka dokázala zvládat životní úděl dobře. V době školní docházky postihl Josefa na hýždí hnisavý

podkožní zánět, hodnocený i jako nebezpečný nádor. Zapáchal a Josefovi začal znemožňovat pohyb. Po pěti letech na lůžku a nezdařeném pokusu o operaci, byl matkou přivezen do poutního kostela Milosrdné Panny Marie v Galatone. Po zbožném obřadu a potření olejem z posvěcené lampy Josefovo onemocnění zmizelo a hned mohl chodit. Období jeho nepřítomnosti ve škole mělo své následky. Josef s nedostatečným nadáním se začal učit obuvníkem, ale záhy se ukázalo, že řemeslo není pro něj vhodné. Uvádí se jeho neschopnost, naivita, nesoustředěnost na manuální práci. Nikdy mu však nechyběla hluboká zbožnost. Chtěl se dostat do kláštera. U minoritů měl několik příbuzných s jistým postavením, ale ti začali klást překážky. V srpnu 1620 se mu podařilo vstoupit ke kapucínům, kde dostal jméno Štěpán, ale pro nepraktičnost při manuální práci a jeho snahu sám si odstranit vřed či výrůstek na koleně, byl po osmi měsících propuštěn. V té době mu zemřel otec, který unikal vězení a podle tehdejšího zákona trest přecházel na syna, kterému bylo právě 19 let. Navíc existovala směrnice zakazující dlužníkům vstup do kláštera. Josef ale věděl kde hledat pomoc - u Panny Marie. Strýc mons. Caputo stavěl sice klášter, ale Josefa nepřijal. Díky sakristiánovi přebýval v podkrovních prostorách kostela a dostával od něj zbytky jídla. Po půl roce se nad ním příbuzní (Caputo, Desa a Panaca) slitovali a zařídili mu místo v klášteře se vstupem do třetího řádu, takže již nespadal pod jurisdikci civilního soudu. Po večerech si četbou doplňoval vzdělání a to napomohlo k tomu, že se po překonání kanonických překážek podařilo Josefa začít připravovat na kněžství. Za pomoci strýců se věnoval studiu etiky, dogmatiky a liturgiky, ale přes všechno úsilí jeho znalosti byly chabé. Na začátku roku 1627 přijal nižší svěcení. Další svěcení bylo podmíněno zkouškami ze čtení, zpěvu a výkladu z evangeliáře, který měl být v latině a to před biskupem. Josef se zvládl naučit jen nejkratší část a vše s důvěrou svěřil P. Marii. Zkoušející pak v těch místech otevřel knihu evangelií a tak Josef dostal jedinou otázku, kterou se zvládl naučit. K dalším zkouškám před udělením kněžství přistupoval v Poggardu poté co strávil noc v úpěnlivé modlitbě k Panně Marii Andělské. Zkoušející prelát, když už měl Josef přijít na řadu, dostal dopis, kvůli kterému zkoušky přerušil a přistoupil k udělení platného kněžského svěcení. Biskupem byl rok, ale nedostatek peněz byl příčinou neobdržení jmenovací listiny. Jako znalec práva biskup počítal i s vysvětlením v Římě. Josef své vysvěcení 18. 3. 1628 bral jako zázrak a milost zprostředkovanou Pannou Marií, k níž se celý život utíkal o pomoc. A zázraky, které později činil, přičítal jí a uzdravené posílal za ní. Od začátku kněžského života zvýšil svou asketickou praxi. Ochotně konal nejnižší práce, aby byl druhým k užitku. Hodně se postil a konal skutky tvrdého umrtvování těla. Nechyběla mu pokora, ale s pokušeními proti slibu chudoby musel nějakou dobu bojovat. Vztah k věcem, které mu dříve scházely, byl poznamenán jeho minulostí. Jednalo se např. o solidní oblečení, hodinky, věci, které nyní dostal darem. V duchu chudoby je prodával a pak pro touhu kupoval zpět. Dobrý Pán mu však pomohl, aby přijal chudobu za svou a setrval v důvěře k němu. Jednou z nejsilnějších Josefových ctností byla absolutní poslušnost k představeným. Pokud se jí dovolávali poslechl je i za extáze, při které své okolí nevnímal. Extáze prožívané s levitací (vzlétnutím) od 4. 10. 1630 patřily k darům, kterými ho Bůh obdařil. Přitahovaly mnoho lidí, ale Josef by se pro své vzlétání někdy propadl studem. Jeho mystický život, který druhé přitahoval, mu nakonec přivodil desetileté období těžkého kříže. Jakákoliv příležitost, pohled na kříž, na stropní nábožnou malbu či jen vyslovení svatých slov, mu někdy stačily k ponoření se do mystického stavu, který doprovázelo fyzické vzlétnutí. Josef postupně pochopil, že Božím záměrem je, aby jeho schopnosti sloužily ke spáse

druhých. Poutníky vyzýval k důvěře Bohu a zdůrazňoval jim: *"Když něco chcete, důvěřujte Bohu a obračejte se na jeho maminku P. Marii. Neztrácejte naději, protože jeho maminka vám pomůže ve všech strastech."* - Byla to slova vycházející ze zkušenosti. Důvěru, lásku k Bohu a poctivost udával jako předpoklad, že se Pán postará. Když Josef prosil o déšť, vždy zapršelo. Co předpověděl, to se stalo. Doteky pouhých částí jeho oděvu vedly k zázračnému uzdravení. V jeho životopise je popsáno velké množství zázraků, mezi nimiž jsou nejpodstatnější ty, které souvisí s obrácením, s obnovením vztahu s Bohem. Josef měl dar nahlížet do lidských srdcí a citlivě upozorňovat na stav ve hříchu. Také říkával: *"Láska k Bohu a k bližnímu jsou základem naší víry."*

Ač nepatrného vzdělání, dělal dojem zkušeného teologa a opravdu uměl dobře radit i působivě kázat. Antonín de San Mauro Forte, jenž byl v letech 1634-1637 provinciálem, byl bratrem Josefem z Kopertina nadšen a posílal ho do klášterů v Puglii a Basilikátě. Z Giovinazu si u provinciála zažádali o Josefovou opakovanou návštěvu. Jedni věřící zde byli udiveni, druzí, nevědouce že Josefovi působí tato poslušnost utrpení, se domnívali, že jeho levitace při mši sv. je podvod a dali podnět k obžalobě u inkvizičního tribunálu. Před něj se na příkaz z Říma musel Josef dostavit do Neapole 25. 11. 1638. V mnohých klášterech se pak na něj řeholníci dívali velmi opatrně, jako na bratra zapleteného s inkvizicí. Byl poslán do exilu v Assisi, kam dříve vždy toužil se podívat. Byl mu přidělen zpovědník, který pro svou závist ztrpčoval jeho život. V Assisi žil asi přes 15 let v malé cele. O jednom postním jídle, v hrubém, žíněném oděvu, konal tvrdé pokání. Každé ráno se zpovídal a pak sloužil mši svatou, která se často protáhla na 2 až 5 hodin vlivem jeho extází. Čím pro něj byla eucharistie, vidíme z jeho slov: *"V tajemství Nejsvětější svátosti nám dal Bůh veškeré poklady své všemohoucnosti a odkryl nám přemíru své Božské lásky."* V Assisi začal vydávat pronikavou vůni (symbolizující čistotu), kterou se snažil různě maskovat a měl zde i dar vidění na dálku a vědění. Dne 23. 7. 1653 pro něj přijel vrchní inkvizitor v Umbrii, otec dominikánského řádu. Odvezl Josefa jako vězně v doprovodu vojáků až do Pietrarubbie. I po cestě přes hřebeny Apenin Josef uzdravil malou holčičku vysílenou horečkou a jednoho chromého. Až k cíli cesty na úpatí hory Carpegny projevoval mimořádnou trpělivost. Množství lidí ho přišlo vyhledat i sem a to vedlo k tomu, že snad ze snahy předejít nepokojům a omylům, přemísťovala církev Josefa do stále odlehlejších klášterů. Byl proto mezi kapucíny ve Fossombrone a posledních 6 let, od r.1657, v Osima, kde zemřel 18. září před půlnocí. Blahorečený byl papežem Benediktem XIV. 24. 2. 1753 a kanonizován 16. 7. 1767 papežem Klementem XIII.

19. ZÁŘÍ

– SV. JANUÁRIUS

Původem byl Ital a někteří životopisci se domnívají, že se narodil v Neapoli. Ohledně totožnosti se vedly nemalé diskuse. Nové Římské martyrologium ujišťuje, že byl

biskupem z Beneventa a pro víru byl umučen v Puteole u Neapole v Kampánii. Jeho význam podtrhuje zanechané svědectví krve, která dosud v pravidelném období sama ožívuje, ač k jeho popravě došlo na začátku 4. století. Legenda z 6.-7. století představuje Januária a tehdejší situaci za velkého pronásledování císařem Diokleciánem (304-305). Tento císař jmenoval pohana Timoteje guvernérem Kampánie. Tato oblast se dnes dělí na pět provincií, mezi nimiž je Benevento a Neapol, která je jejím hlavním městem. Příběh začíná uvězněním misenského jáhna Sosia a těch, kteří ho navštěvovali, Prokula, který byl jáhnem v Puteole, a křesťanů Eutychyta a Akucia. Biskup Januáriuš se znal se Sosiou z dřívější doby a není divu, že chodil povzbuzovat jej i jeho druhy i jako vězně pro Krista. O jeho návštěvách se dozvěděl Timotej, který měl nařídenu dbát, aby každý, kdo uvěřil v Krista, přinesl modlám oběti a kdo by se zdráhal, aby byl donucen. Poručil proto předvést Januária a vyžadoval od něj zřeknutí se Krista a přinesení oběti božstvu. Současně vyhrožoval, že nebude-li Januáriuš ochoten, podrobí ho hroznému utrpení, kterého se zhrzojí i jím uctívaný Bůh. Januáriuš jej však napomenul, aby nevedl takové rouhavé řeči. Rozhovor v legendárním vyprávění pokračuje dotazem Januáriovi, zda vládne nějakým kouzlem, kterým by proti Timotejovi mohl se svým Bohem zvítězit? Na to on odpověděl, že jeho síla není jiná než ta u Boha v nebi. Timotej chtěl mít pocit dokonalého vítězství a proto rozhodl, aby Januáriuš skončil v ohni. Legenda vkládá Januáriovi do úst modlitbu, v níž říká, že ochotně přijímá toto utrpení a myslí na příslib daný těm, kdo Boha milují. Vzpomenul na tři mládence v ohnivě peci a chválil Boha, který pak nedopustil smrt svého svědka tímto způsobem. Oheň mu prý neublížil a rozhněvaný Timotej v dalším dni přikázal, aby byl i s jeho jáhnem Festem a lektorem Desideriem odvezen do Puteol (dnešní Pozzuoli – obr.). Tam na ně i na další uvězněné křesťany (Sosiuse, Prokuluse a Eutychetese) byla v amfiteátru vypuštěná divoká zvířata, ale místo, aby mučedníky napadla, obíhala v co nejvzdálenějším okruhu a neublížila jim. Následným soudním rozhodnutím došlo na popravu stětím. Januáriuš poklekl a pozdvihl ruce k modlitbě, při které mu současně s hlavou byl useknutý i prst. K mučedníkovi pak přistoupila místní šlechtična Eusebie a krví Januáriovou naplnila dvě lahvičky či ampule, které s velkou úctou uchovávala a po skončeném pronásledování předala neapolskému biskupovi. Januáriovy ostatky křesťané prý za noci odnesli. V roce 313 byly přeneseny do Neapole a poprvé došlo k zázraku s krví. V katakombách zde byly uloženy asi do 9. století a pak přemístěny do malé kaple vedle kostela. Na jejím místě byla ve 14. století postavena katedrála. V ní se relikvie a krev v ampulích ze 4. století nacházejí od roku 1646, umístěné v barokní kapli. Tato krev se po přiblížení k lebce sv. Januária začne měnit v tekutinu, vře a její objem se zvětšuje. Zmíněný jev je možné vidět zpravidla třikrát v roce: v den památky mučednické smrti - 19. září, v sobotu před první květnovou nedělí, která je připomínkou výročí přenesení ostatků do katakomb a ve výročí exploze sopky Vesuvu,

kterým je 16. prosinec. Tehdy v r. 1631 se občané Neapole obraceli ke svému patronu Januárovi o pomoc a město bylo uchráněno. Jako zázračná ochrana města je vzpomínána i pomoc při morové epidemii v roce 1528 v souvislosti s francouzským obležením. Na očekávaný úkaz zkapalnění krve o poutní slavnosti přichází tisíce věřících a během slavnosti hlavní celebrant nakloní relikviář na stranu a začátek oživení krve je věřícím oznamován. Vědecky je potvrzeno, že jde o pravou krev a přirozené vysvětlení neexistuje.

20. ZÁŘÍ – SV. ONDŘEJ KIM TAEGON, PAVEL CHŎNG HA-SANG

A DRUHOVÉ

První zmínky o křesťanství se dostaly do Koreje kolem roku 1620. V izolované zemi však bylo Kristovo učení brzy přidušeno. Na opravdovém počátečním rozkvětu církve v této oblasti o více jak sto let později mají zásluhu laici, kteří uvěřili Kristu, přijali jeho sv. Ducha a ve spolupráci s ním přinesli velký užitek. Svědectví, které vydávali, nakonec stvrdili svou krví. Psal se rok 1784, když jeden ze členů korejské delegace, pan Yi Song - Hun, přijal v

Pekingu od francouzského misionáře P. Jana Josefa de Grammont sv. křest i nové jméno Petr. Nejenže jeho skupina přinesla do Koreje Písmo svaté, ale Petr, zvláště mezi inteligencí, velmi úspěšně rozšiřoval víru v Krista. O sedm let později početně významná skupina křesťanů začala vládě vadit. V roce 1794 přišel do Koreje čínský kněz Jakub Cho a po sedm let v zemi horlivě působil. Pak byl zajat a odsouzen asi se třemi sty křesťany. Vláda vyslovila obavy, že šíření cizí kultury a civilizace by mohlo vést k ohrožení suverenity a možná i k její ztrátě. S krvavým útlakem místní církev nabývala na síle a do Říma poslala petici se žádostí o kněze i o biskupa. Papež Pius VII., který byl v té době Napoleonovým vězněm, nemohl vyhovět. Teprve po zvolení papeže Řehoře XVI. byl v r. 1831 do Koreje jmenován apoštolský vikář z Francie, který ale cestou zemřel. Než se do země dostal nový biskup, uplynuly asi dva roky. S tímto nově jmenovaným biskupem Vavřincem Imbertem připluli dva francouzští kněží: Petr Maubant, Jakub Chastan, k nimž se přidal Číňan P. Patrik Ryu. V roce 1839 francouzští duchovní byli jako organizátoři církve dopadeni a 21. 9. umučeni (další údaje v přehledu poř.čís.42-44). Na jejich místo nastoupili: biskup Ferréol, misionář Antonín Daveluy a první domorodý kněz Ondřej Kim Tae-gŏn. *Ondřej Kim Tae-gŏn* jako první korejský kněz je zařazen do čela (s místním

laikem Pavlem) dnešní památky mučedníků a z toho důvodu je i zde připomínán jako první, ač v následném chronologickém přehledu by byl na 72 místě. Narodil se v roce 1821 v Solmoi v Ch'ungch'ong v Koreji jako syn zemědělce Ignáce Kim Chejun (+26. 4. 1839). V 15 letech odešel se dvěma druhy do Macao, aby se připravoval na svátost kněžství. Poprvé se marně pokoušel o návrat do vlasti v prosinci 1842, ale podařilo se mu to až téměř o tři roky později. Vysvěcený byl v Šanghaji 17. 8. 1845. Mezi prvním začal organizovat přepravu francouzských misionářů ze Šanghaje do Koreje pomocí člunu. To se podařilo 12. října. Na přání biskupa Ferréola udržoval kontakt s čínskými rybáři za účelem korespondence se zahraničím. V roce 1846 byl dopaden a jako křesťan uvězněn. Při výslechu se ho mandarín otázel, zda je křesťan, což Ondřej Kim potvrdil. Na otázku proč vyznává králem zakázané náboženství odpověděl: „Protože je pravdivé. Učí mě ctít Boha a zajistí mi věčnou blaženost.“ Na výhrůžku, že pokud se Boha nezřekne, bude ubit, řekl: „Jak vy rozhodnete, já svého Boha nikdy neopustím.“ Poté mu na krk upevnili velkou dřevěnou desku a zavřeli ho v kobce. Deska mu bránila jak v pohybu, tak v ulehnutí. Ruce měl spoutané a provazy omotané kolem těla v místě ledvin. Jeho utrpení sledovali dva uvěznění námořníci a zvědavci, kteří se na něj přišli podívat a Ondřej Kim jim přitom kázal. Po několika dnech byl odveden ke guvernérovi v Kima Kaitsu. Také zde hlásal základní pravdy víry s odhodláním pro ni položit život. Při výslechu po něm chtěli, aby uvedl jména dalších křesťanů. On však zdůraznil, že by to bylo proti přikázání lásky. Byl odsouzen k trestu smrti. V Saenamto u Soulu byl mučen a na pobřeží 16. 9. sťat. Jeho tělo křesťané pohřbili v horách. *Pavel Chōng Ha-sang* se narodil v roce 1795 v Majae (dnes Neung-ne-ri) v provincii Gyeonggi-do v Jižní Koreji. Byl synem Cecílie Yu Sosa, která byla 23. 11. 1839 ve vězení utlučená holemi ve věku 78 let. Jeho mladší sestru Alžbětu popravili 20. 12. 1839 a staršího bratra s otcem již v r. 1801. Od 20 let Pavel Chōng údajně bydlel v Soulu a pomáhal zde chudým. Nejen se modlil o vyslání kněží do své vlasti, ale také tuto žádost napsal papeži. V zimě, r. 1836-37, pomáhal biskupovi Vavřinci Imbertovi a jeho dvěma kněžími na jejich misijní cestě. Do Koreje dorazili 31. 12. 1836. Tlumočník Pavel zůstal jejich pomocníkem a působil jako katecheta. V té době počet věřících stoupl podle uvedených odhadů na 9000 křesťanů a nedal se utajit. Tři misionáři byli zatčeni 6. 9. 1839 a popraveni 21. 9. Dopaden byl i horlivý laik Pavel Chōng Ha-sang. Při výslechu na výtku, že hájí a vychvaluje náboženství cizinců a krále s mandaríny má snad za provinilce, když je zákazují, odpověděl: „Proti těmto slovům nemám co namítat. Musím tedy zemřít.“ Dne 22. září byl v Soulu sťat. Oba korejští mučedníci byli mezi 79ti, kteří mezi léty 1839 až 1846 podstoupili smrt pro Krista a byli v červenci 1925 blahorečeni papežem Piem XI. Ke kanonizaci této skupiny došlo společně s 24 mučedníky z let 1861 až 1867 (beat. 6. 10. 1968 Pavlem VI.) při pastorační návštěvě papeže Jana Pavla II. v Koreji.

21. ZÁŘÍ - SV. MATOUŠ

Plně vyličit jeho postavu je popravdě řečeno takřka nemožné, protože zprávy, ve kterých se o něm hovoří, jsou skrovné a zlomkovité. Nemáme-li tedy k dispozici jeho životopis, pokusíme se aspoň, na základě evangelií, načrtnout jeho profil. V seznamu dvanácti Ježíšem vybraných apoštolů se však Matouš, jehož hebrejské jméno znamená „dar Boží“, vyskytuje pokaždé (srv. Mt 10,3; Mk 3,18; Lk 6,15; Sk 1,13). První kanonické

evangelium, které nese jeho jméno, jej v seznamu apoštolů velmi přesně charakterizuje jako „celníka“ (Mt 10,3). Takto je ztotožněn s člověkem sedícím v celnici, kterého Ježíš volá, aby jej následoval: Když odtamtud šel Ježíš dál, uviděl v celnici sedět člověka, který se jmenoval Matouš. A řekl mu: „Pojď za mnou!“

On vstal a šel za ním“ (Mt 10,3). Také Marek (srv. 2,13-17) a Lukáš (5,27-30) vyprávějí o povolání člověka, jenž seděl v celnici, a nazývají ho Levi, ale je to tentýž apoštol. Abychom si mohli představit scénu, popisovanou v Matoušově evangeliu (9,9), stačí si vybavit velkolepý Caravaggiův obraz nacházející se zde v Římě v kostele sv. Ludvíka (obr.). Z evangelií vyplývá další životopisná črta - v pasáži, která bezprostředně předchází vyprávění o povolání, se mluví o zázraku, jenž Ježíš vykonal v Kafarnau (srv. Mt 9,1-8; Mk 2,1-12) situovaném v blízkosti Galilejského moře, tedy Tiberiadského jezera (srv. Mk 2,13-14). Z toho lze vyvodit, že Matouš vykonával funkci výběrčího daní v Kafarnau, které leží právě „při moři“ (Mt 4,13) a kde byl Ježíš v Petrově domě stálým hostem. Na základě těchto prostých údajů plynoucích z evangelia můžeme vyvodit několik závěrů. Prvním z nich je, že Ježíš přijímá do skupiny svých blízkých člověka, jenž byl podle tehdejšího veřejného mínění v Izraeli obecně považován za hříšníka. Matouš totiž nejen manipuloval penězi považovanými za nečisté, protože pocházely od národa, který byl Božímu lidu cizí, ale spolupracoval také s jeho nenávistně chtivým představitelem, jímž vybrané daně pak mohly být libovolně použity. Z tohoto důvodu evangelia několikrát a jednotně mluví o „celnících a hříšnících“ (Mt 9,10; Lk 15,1) či o „celnících a nevěstkách“ (Mt 21,31). Kromě toho v celnících spatřují příklad hamižnosti (srv. Mt 5,46: mají rádi pouze ty, kteří mají rádi je) a zmiňují jednoho z nich, Zachea, jako „vrchního a velmi bohatého celníka“ (Lk 19,2). Lid o celnících dokonce hovoří jako o „lupičích, podvodnících a cizoložnících“ (Lk 18,11). Na základě těchto narážek nás upoutá první fakt: Ježíš neodepírá své přátelství nikomu. Ba dokonce právě u stolu v domě Matouše-Leviho pronáší jako odpověď těm, kteří vyjadřovali své pohoršení nad tím, že přichází do tak málo doporučené společnosti, důležité prohlášení: „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem povolat spravedlivé, ale hříšníky“ (Mk 2,17). Dobrá zpráva evangelia spočívá právě v tom, že Boží milost je nabídnuta hříšníkovi! Na jiném místě, v proslulém podobenství o farizeovi a celníkovi, kteří se přišli modlit do chrámu, Ježíš přímo poukazuje na celníka jako na cenný příklad pokorné důvěry v Boží milosrdenství. Zatímco farizej je hrdý na svou mravní dokonalost, „celník ...se neodvažoval ani pozdvihnout oči k nebi, ale bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“.

Ježíš k tomu poznamenává: „Říkám vám: Celník se vrátil domů ospravedlněn, ne však farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen“ (Lk 18,13-14). V postavě Matouše nám tedy evangelia podávají skutečný paradox: ten, kdo je zdánlivě nejvíc vzdálen svatosti, se může stát dokonce vzorem pro přijetí Božího milosrdenství a nechat pak ve svém životě vyniknout jeho podivuhodné účinky. V této souvislosti sv. Jan Chrysostom činí významný postřeh, když poznamenává, že pouze v několika vyprávěních o povolání se poukazuje na práci, kterou dotyční právě konali. Petr, Ondřej, Jakub a Jan byli povoláni, když byli na rybolovu, Matouš právě když vybíral daně. V obou případech jde o práci malého významu, poznamenává Chrysostom, „poněvadž není nic odpornějšího než výběrčí daní a nic obyčejnějšího než rybolov“ (In Matth Hom.: PL 57,363). Ježíšovo povolání tedy dopívá i k lidem z nižších sociálních vrstev při konání jejich každodenní práce. Další závěr, který plyne z evangelního vyprávění, spočívá v tom, že Matouš na Ježíšovo povolání okamžitě reaguje: „vstal a šel za ním“. Stručnost této věty jasně ukazuje na Matoušovu pohotovost v odpovědi na povolání. Znamenalo to pro něho opustit všechno, zejména to, co mu zaručovalo příjem jistého, třebaže často nespravedlivého a nedůstojného výdělků. Matouš zřejmě pochopil, že důvěrné přátelství s Ježíšem mu již nedovoluje pokračovat v činnosti, kterou Bůh neschvaluje. A lze si snadno domyslet, jak zmíněnou skutečnost vztáhnout na dnešek: také dnes je nepřijatelné, abychom přilnuli k věcem, jež se neslučují s následováním Ježíše, jako například nepoctivé obohacování. Ježíš to říká bez obalu: „Chceš-li být dokonalý, jdi, prodej svůj majetek a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi. Pak přijď a následuj mě“ (Mt 19,21). A právě to učinil Matouš, vstal a následoval ho! V tom, že ?vstal?, lze právem spatřovat jeho rozhodnutí skoncovat s životem v hříchu a vědomě přijmout novou, poctivou existenci ve společenství s Ježíšem. Připomeňme nakonec, že starobylá tradice církve je jednotná v tom, že Matoušovi připisuje autorství prvního evangelia. Poprvé to zmiňuje již Papiáš, biskupem z Hierapolis ve Frýgii, který kolem roku 130 píše: „Matouš sesbíral [Pánova] slova v hebrejském jazyce, a každý je vykládal jak uměl“ (viz Eusebius z Cesareje, Hist. eccl. II,39,16). Historik Eusebius k tomu dodává: „Když se Matouš, který kázal nejprve mezi hebreji, rozhodl odejít také k jiným národům, napsal ve své mateřské řeči evangelium, jež hlásal ve snaze nahradit těm, od nichž odcházel, písemně to, co jeho odchodem ztráceli“ (ibid. III,24,6). Evangelium napsané Matoušem hebrejsky či aramejsky už nemáme, ale v řeckém evangeliu, které máme, i nadále slyšíme přesvědčivý hlas celníka Matouše, jenž poté, co se stal apoštolem, pokračuje v hlásání spásného Božího milosrdenství. A tomuto poselství svatého Matouše nasloucháme, stále znovu o něm rozjímáme, abychom se i my naučili rozhodnosti vstát a následovat Ježíše.

(Benedikt XVI.)

Z tradice je patrné, že svatý Matouš hlásal evangelium nejprve Židům v Palestině, pak se odebral k jiným národům; o jaké se však jednalo, zůstává nejisté. Má se za to, že pobýval v Etiopii, v pontu, v Persii, v Makedonii a v Irsku. Traduje se, že právě Etiopie byla evangelizována právě apoštolem Matoušem, jenž přivedl k obrácení jejího krále Egipa i celou královskou rodinu. Vyprávění se pozastavuje zvláště u královny dcery Ifigenie, která se po přijetí křtu zasvětila Pánu a Matouš ji postavil do čela dvou stovek zasvěcených panen. Po králově smrti se zmocnil trůnu jeho bratr Itarchos a z mocenských důvodů chtěl za manželku svou neterť Ifigenii. Ta však kladla takový odpor, že se Itarchos snažil najít zastání u Matouše a použít ho jako svého vyslance u dívky. Tento však byl na hony vzdálen tomu, aby se propůjčil královým choutkám, v slavnostní řeči ukázal na zvrácenost takového úmyslu a při slavení eucharistie pronesl slova, která vzbudila v Itarchovi takový hněv a rozlícení, že nařídil, aby Matouše zabili. Ifigenie rozdala svůj majetek

kněžím a žádala, aby byl zbudován velký chrám k poctě apoštola. Římské martyrologium uvádí 21. září jako den smrti svatého Matouše; píše se tu, že hlásal evangelium v Etiopii a tam podstoupil mučednickou smrt. Téhož dne se připomíná i svatí Ifigenie, panna. Na 6. května totéž martyrologium klade památku přenesení těla sv. Matouše z Etiopie do Salerna přes Paestum. Salerno už v roce 954 uchovávalo tělo svatého Matouše, ale kvůli smutným okolnostem doby, se uchovávalo na skrytém místě, takže upadlo v zapomnění. V roce 1080 bylo nalezeno a uloženo v chrámu, který byl za tímto účelem zbudován a posvěcen sv. Řehořem VII. (spolupatron Salerna). Dopis, který papež napsal 18. září 1080 tehdejšímu arcibiskupu Salerna, Alfano I., aby mu vyjádřil svou účast v radosti nad nalezením těla sv. Matouše, je nesporným historickým dokumentem. Tělo svatého Matouše tak spočívá v Salernu, ve freskami pokryté kryptě nádherné katedrály, - zbudované Robertem Giuscardem a spolu s kryptou slavnostně posvěcené v červenci roku 1084 samotným papežem Řehořem VII. (který z Říma uprchl do Salerna a zde také zemřel), - kde je po staletí relikvií nesmírné úcty. (Foto: Eucharistie u hrobu sv. Matouše v kryptě katedrály v Salernu, *Iter ad Christianae Religionis Divitias in Italia quae ad Fidem Amoremque Christi nos promovent*, Salerno, Itálie, 2. 7. 2016.)

22. ZÁŘÍ – SV. MAURICIUS (MOŘIC) A DRUHOVÉ

Mořic velel legii složené z horlivých křesťanů. Svým vojákům byl příkladem jak v udatnosti, tak i ve víře a lásce ke Kristu. Protože byli křesťané, byla jejich legie decimována a nakonec jeden za druhým položili pro Krista své životy. Stalo se to na území města St. Mauric v kantonu Wallis ve Švýcarsku. Jedná se o část armády, která byla vytvořena z mužů pocházejících z Horního Egypta, převážně z Théb (dnes Karnak) a okolí. Výjimečná byla tím, že byla sestavena z křesťanů, kteří dokázali být věrni své víře a nikdo a nic je od Krista nemohl odloučit.

Hlavním velitelem byl Mauricius (Mořic) a dalšími veliteli Exsuperius a Kandidus. Svým vojákům byli příkladem statečností i křesťanskou zásadovostí. Počet armády ani mučedníků této legie není přesně znám. Zlatá legenda hovoří o 6666 mužích. Jejich postupná poprava spadá do doby pronásledování za císaře Diokleciána a Maximiana, kteří spolu vládli do roku 305. Dioklecián na východě se sídlem v Nikomédii a Maximian na západě měl sídlo v Miláně a pak v Ravenně. Tento Maximian se mezi léty 286 a 302 vypravil se svou armádou do jižní Gallie, kde potlačoval vzpouru Bagaudů. Mauriciova legie dostala příkaz k přesunu a měla se připojit k Maximianově armádě poblíž Ženevského jezera. Uváděné detaily jsou poněkud rozličné. Maximian po překročení Alp tábořil na úpatí hory sv. Bernarda v údolí Rhónském u Oktodura (pozdější Martigny) a

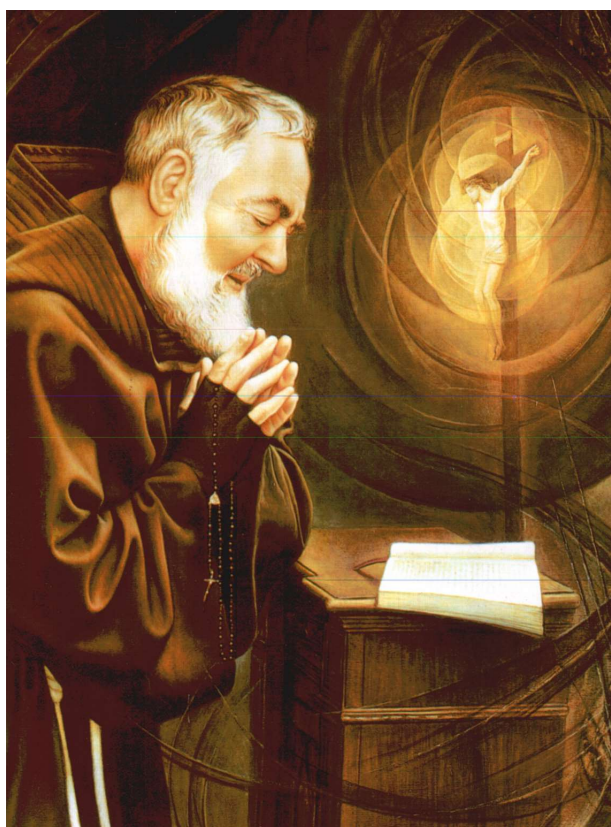
nechal zde konat slavnosti s obětmi pohanským bohům, které měly armádě zajistit vítězství. Vojáci asi měli u pohanských oltářů i skládat přísahu, že budou bojovat proti Bagaudům a stíhat křesťany jako nepřátele státu a bohů. Thébská legie se o tom dozvěděla a pozměnila směr cesty. Pokračovala mimo císařský tábor přes úžlabinu Agaunskou k Ženevskému jezeru. Císařské rozkazy je však dostihly a Mauricius na ně odpověděl přibližně takto: "Jsme odhodláni císaři sloužit věrně a statečně proti nepřátelům, ale nemůžeme obětovat modlám ani se podílet na pronásledování svých křesťanských bratrů a sester." Maximiana tento odpor rozhněval a rozkázal, aby kvůli neposlušnosti byl podle vojenských zákonů každý desátý muž Thébské legie zabit. Avšak ani poté, co jeho vojáci splnili rozkaz, vojáci Thébské legie svůj postoj nezměnili. Jejich velitelé, zejména Mauricius s Kandidem, je povzbuzovali k trpělivosti a vytrvalosti a připomínali, že jejich popravení bratři již zvítězili, dosáhli mučednické koruny a je třeba se nebát následování s křesťanskou statečností a věností Bohu. Císaři vzkázali, že se mu zavázali ke službě tělem a krví, ale srdcem i duší že náleží Bohu. A svědomitě ho budou poslouchat, pokud nepůjde o rozkazy přičící se vůli Boží. Odpovědí císaře bylo opakované decimování legie. Nakonec svým vojskem Thébskou legii obklíčil a nařídil jejich zmasakrování. Tato legie byla již vzpomínána při mučednické smrti Felixe a Reguly 26. 6. Ostatky mučedníků byly v Agauna vyzdvíženy kolem roku 380 a nad místem nálezu nechal walliský biskup Teodor postavit svatyni, která se stala poutním místem. V roce 445 byl příběh Thébské legie zaznamenán sv. Eucheriem z Lyonu. Král Zikmund v září 1515 rozhodl, aby zde u chrámu těchto mučedníků byl založen klášter. Ten byl v r. 1574 vydrancován Lombardě a v 10. století Saracény. V roce 1128 ho převzali augustiniáni. Současná bazilika v Saint-Maurice-en-Valais je již osmou stavbou v místě hrobu mučedníků. Roku 962, z iniciativy císaře Oty, došlo k papežskému potvrzení kultu mučedníků Thébské legie. Král Vladislav I. v roce 1158 přinesl z Milána pro hlavní pražský chrám kost a meč sv. Mauricia a později svatovítský chrám obdržel ještě další části z ostatků jeho legie.

23. ZÁŘÍ – SV. PIO Z PIETRELCINY

*Mimořádný muž,
jehož Bůh poslal v naléhavém
okamžiku lidských dějin*

Pater Pio byl bezesporu mimořádným světcem, jehož věhlas dosahuje neslýchaných rozměrů. Byl jediným stigmatizovaným knězem v dějinách Církve. A právě pro tuto tajemnou přítomnost stigmat byl nazýván „alter Christus“, druhý Kristus. Za života byl P. Pio v jistém smyslu „nepohodlným“ řeholníkem. Jeho pozemský úděl – jak jsme viděli – se odvíjel mezi silnými protiklady, kdy proti němu mnohdy stály i církevní představení, napomínali

ho, trestali, nedůvěřovali mu a dokonce ho odsoudili. To vše jej jako tíživý stín provázelo i po smrti a vrhalo to vážné těžkosti na proces beatifikace. Jak ostatně sám předpověděl: „Po smrti vzbudím ještě větší rozruch, než za života“. Mužem Prozřetelnosti se však stává Karol Wojtyła, jenž do pochybností a nejistot vnesl světlo a nedovolil, aby byrokratické obtíže a dávné předsudky zastavily cestu P. Pia ke svatořečení. Mnozí skutečně říkají, že nebýt rozhodnutí a výslovné vůle papeže Jana Pavla II., nebyl by proces svatořečení „stigmatizovaného frátera“ nikdy dokončen. Právem se ptáme, co vedlo tohoto papeže k tak velkému obdivu k Pateru Piovi? Zřejmě to, že měl to štěstí jej důvěrně poznat. Víme totiž, že Karol Wojtyła se s P. Piem setkal už v létě roku 1947. Nešlo o setkání náhodné, krátké, spěšné, jak tomu u poutníků bývá. Bylo to setkání, které trvalo skoro celý týden. Během něho mohl Wojtyła dlouze rozmlouvat s Paterem, ocenit jeho nauku a poznat jeho spiritualitu. Tehdy byl Karol Wojtyła teprve osm měsíců knězem. Studoval v Římě a velmi se zajímal o mystickou teologii. Byl uchvácen díly sv. Terezie z Avily, sv. Jana z Kříže ..., a to do té míry, že hned po kněžském svěcení žádal svého biskupa, aby mohl vstoupit na Karmel, tedy stát se karmelitánským mnichem. Avšak jeho biskup, kterým byl tehdy kardinál Adam Stefan Sapieha, přísný a charismatický pastýř, mu nedal svolení. Představenému karmelitánů, který Wojtylovu žádost podporoval, tehdy řekl: „*Karol je potřebný pro polskou Církev a pak jím bude pro Církev všeobecnou*“. Wojtyła se musel smířit s tím, že zůstane diecézním knězem, a vzdát se touhy stát se klauzurním mnichem. Svou náklonnost k mystice však nikdy neopustil. Poté, co byl vyslán do Říma, aby získal specializaci v teologii, zvolil si jako téma své doktorské práce: „*Nauka víry podle sv. Jana od Kříže*“. Když se za studií ve věčném městě dověděl, že v Puglii, u Gargána žije fráter, mající stigmata – typické mystické znamení, rozhodl se ho navštívit. Psal se rok 1947. Pozice P. Pia v lůně Církve byla tehdy dosti klidná. Papež Pius XII. si vážil „stigmatizovaného frátra“, a už na počátku svého pontifikátu nařídil Svatému Oficiu, aby „nechalo P. Pia na pokoji“. Stigmatizovaný řeholník však už měl za sebou dlouhou kalvárii nepochopení a předsudků. Od května 1923 totiž proti němu vydalo Posvátné Oficium celkem pět dekretů a další oficiální dokumenty, které zpochybňovaly „nadpřirozenost“ mystických jevů, které se mu připisovaly, především stigmata. V roce 1947 byl tedy už klérus celého světa obeznámen se skutečností, že Církev se od tohoto řeholníka distancovala, a vyzvala všechny, aby k němu nechodili. Karol Wojtyła jej i přesto chtěl poznat. Proto hned, jak skončil akademický rok, vypravil se do Gargána a na několik dní se ubytoval v konventu P. Pia. Záznamy říkají, že se s ním několikrát setkal, a pochopitelně, že se u něj zpovídal. Co tehdy P. Pio řekl mladičkému Wojtylovi? Nevíme. Papež o tom sám nikdy otevřeně nemluvil. Když však byl zvolen na Petrův Stolec, v říjnu 1978, začaly o tomto setkání po Římě kolovat kuriózní zprávy. Říkalo se, že P. Pio mladému Wojtylovi předpověděl, že se stane papežem. Jeden starý polský kněz vzpomíná, že Karol Wojtyła se už jako mladý kněz o tom občas žertem zmiňoval. Považoval totiž za nemožné, aby se tato předpověď naplnila. Jakmile se však stal krakowským arcibiskupem a byl jmenován kardinálem, už o tom nemluvil. Snad si začal uvědomovat, že by se proroctví mohlo naplnit. Poté, co v květnu 1981 došlo k atentátu na náměstí sv. Petra, znovu se ozvaly hlasy o prorockých předpovědích, které P. Pio vyslovil Karolu Wojtylovi. Znovu zazněly v plné aktualizaci. Říkalo se, že tehdy – v roce 1947 – fráter spolu s volbou předpověděl papeži i atentát: „*Vidím tvé bílé roucho potřísněné krví*“. Ani to však nebylo nikdy potvrzeno, a jde zřejmě o zbožné legendy. Faktem však zůstává, že Karol Wojtyła na své setkání s P. Piem v roce 1947 nikdy nezapomněl, a vždy k němu choval velkou

úctu. Nezvratný důkaz této hluboké úcty poskytl v roce 1962. Jako mladý biskup tehdy dlel v Římě na zasedáních II. vatikánského koncilu. Patera Pia si tehdy znovu vzali na mušku zapřisáhlí nepřátelé, kteří o něm šířili pomluvy a lži. Proto byl stigmatizovaný kapucín Posvátným oficiem pozván do Říma na „apoštolskou návštěvu“, po které se na něj snesla přísná opatření. Ještě během svého pobytu v Římě dostal Wojtyla dopis z Krakova, v němž se mu sdělovalo, že jedna z jeho hlavních spolupracovnic, doktorka Wanda Poltawska, lékařka a psychiatricka, s níž dlouhá léta spolupracoval v oblasti rodiny, onemocněla rakovinou. Lékaři se rozhodli, že ji budou operovat, ale naděje na záchranu byly velmi mizivé až nulové. Wojtyla pocítil hlubokou bolest. Nejen proto, že tuto ženu dobře znal, ale také proto, že doktorka Poltawska byla ještě mladá a měla čtyři malé dcerky, které by přišly o mámu. Medicína byla bezmocná. Wojtyla hned pomyslel na P. Pia. Napsal mu dopis, v němž mu celý případ vylíčil a prosil ho o modlitbu. A právě k tomuto listu se váže nesmírně cenné svědectví, které vyprávěl Angelo Battisti z vatikánského Státního sekretariátu, jenž byl současně pověřen správou „Domu ulehčení v utrpení“, nemocnice, kterou P. Pio založil. Wojtylův list byl totiž předán jemu, aby ho doručil do San Giovanni Rotonda. Battisti sedl do auta a hned se vypravil na cestu. Když přijel do konventu, odebral se k P. Piovi do jeho pokoje. Seděl v křesle pohroužen do modlitby. *„Odevzdal jsem mu dopis“, - vypráví Battisti. „Nato mi Pater Pio řekl: ‘Otevři ho a přečti’. Otevřel jsem tedy dopis a četl. Byl psán latinsky. Poté, co vysvětlil případ ženy, nemocné rakovinou, prosil pisatel o modlitby“.* Pater Pio poslouchal mou četbu s hlavou skloněnou na prsou. Když jsem skončil, setrval chvíli v mlčení, pak se ke mně obrátil a řekl: *„Angiolino, tohoto nemůžeme odmítnout“.* Battisti, který dobře znal prorockou váhu slov P. Pia, zůstal téměř šokován: kdo je ten Karol Wojtyla, o němž P. Pio prohlásil: *„Tohoto nemůžeme odmítnout“?* Když se vrátil do Vatikánu, začal se po něm vyptávat. Mladého polského biskupa však nikdo neznal. Jedenáct dnů nato se musel Battisti znovu vrátit do San Giovanni Rotonda s novým listem, v němž polský biskup děkoval P. Piovi: *„žena, nemocná rakovinou, byla znenadání uzdravena, ještě než ji odvezli na operační sál“.* Pokračoval tak rozhovor, který mezi paterem Piem a Karolem Wojtylou začal v roce 1947. Po smrti P. Pia byl Wojtyla prvním, kdo zaslal do Říma listy, žádající zahájení beatifikačního procesu. Pater Pio zemřel 23. září 1968. Rok nato, v listopadu 1969 bratři kapucíni žádali biskupy celého světa, aby do Říma odeslali „postulační list“, a tak proces podpořili. Mnozí biskupové dopovídali sami za sebe, zatímco Karol Wojtyla, tehdejší krakowský arcibiskup, oslovil celý polský episkopát a poslal do Říma oficiální list celé polské biskupské konference, ve kterém stálo, že *„všichni podepsaní biskupové, arcibiskupové i kardinálové jsou přesvědčeni o svatosti a zvláštním poslání P. Pia, někteří proto, že jej viděli na vlastní oči, jiní proto, že jej poznali ze svědectví těch kdo jej slyšeli a o něm napsali“.* A právě tento list, proto, že byl vyjádřením celé polské Církve, měl velkou váhu pro zahájení procesu, který se potýkal s velkými těžkostmi. V roce 1974 se Karol Wojtyla – tehdy už kardinál -, odebral při návštěvě Itálie do San Giovanni Rotonda. Slavil tehdy mši svatou v kapucínském konventu a v promluvě mj. řekl, že „má dosud, i po tolika letech, stále před očima postavu P. Pia, jeho přítomnost, mši svatou, kterou slavil u bočního oltáře, zpovědnici, a dosud slyší jeho slova“. Řekl, že *„bylo působivé, hluboké, slavit eucharistii vedle hrobky tohoto ctihodného otce, jenž po celý život nedělal nic jiného, než že hlásal Kristovo utrpení a zmrtvýchvstání“.* V roce 1978 byl Karol Wojtyla zvolen papežem. Beatifikační proces P. Pia oficiálně do té doby ani nezačal. O jeho zahájení v roce 1983 se nepochybně zasloužil Jan Pavel II.

*„Jak aktuální je spiritualita kříže, kterou prožíval pokorný kapucín z Pietrelciny!
Naše doba potřebuje poznat její hodnotu, aby dokázala otevřít srdce naději“.*

*„Stále hledal, jak se co nejvíce připodobnit Ukřižovanému s jasným vědomím,
že je povolán, aby zvláštním způsobem spolupracoval na díle vykoupení.*

Bez tohoto odkazu na kříž nelze jeho svatost pochopit“.

*„Konečný důvod apoštolské činnosti Otce Pia a hluboký kořen takové duchovní plodnosti
spočíval v niterném a stálém spojení s Bohem, což dokazují výmluvná svědectví
dlouhých hodin strávených na modlitbách.*

Rád říkal: 'jsem chudý bratr, který se modlí'“.

*„Pokorný a milovaný otče Pio, prosíme tě, nauč i nás pokoře srdce, abychom byli
připočtení k chudým evangelia, jimž Otec slíbil, že jim zjeví tajemství svého království.*

Pomoz nám, modlit se bez ustání, s jistotou,

že Bůh ví, co potřebujeme dřív, než ho prosíme.

*Vypros nám pohled víry, který dokáže v chudých a trpících
ihned poznat tvář samotného Ježíše.*

Bud' nám oporou v hodině zápasu a zkoušky,

a jestliže padneme, dej, ať zakusíme radost ze svátosti odpuštění.

Předej nám svou něžnou úctu k Panně Marii, Matce Ježíšově i Matce naší.

*Provázej nás na pozemské pouti k blažené vlasti, kam – jak doufáme –, dojdeme i my,
abychom navěky patřili na slávu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.*

(Jan Pavel II. v homílii kanonizace P. Pia a před modlitbou Anděl Páně, 16. června 2002)

26. ZÁŘÍ – SV. KOSMAS A DAMIÁN

Narodili se asi ve III. století v Arábii a byli vychováni v Sýrii. Jako úspěšní lékaři, kteří se nedožadují odměny, získávali již za života velmi dobrou pověst a s léčením lidských těl získávali i duše pro Krista. Po smrti, zejména v křesťanském starověku, dostávalo se jim veliké úcty. V té souvislosti bylo tradované vyprávění nadšenými vypravěči "vylepšováno," narůstal počet legend, ale o jejich životě se nakonec dochovalo jen málo

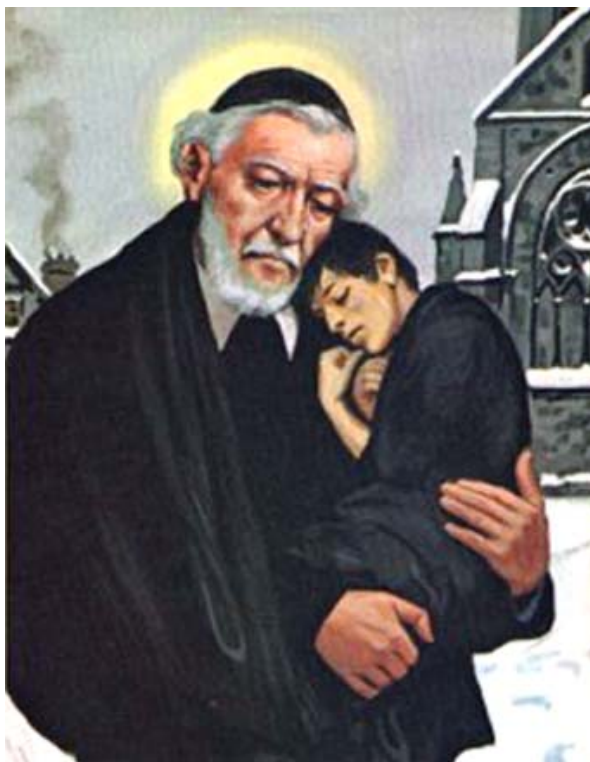
skutečností. Podle nejstarších literárních záznamů byli dvojčata. Měli sourozence Anthima, Leoncia a Euprepia. Svou matkou Teodorou byli vychováni ve víře. Kosmas a

Damián se stali lékaři a svou činnost vykonávali v Sýrii a v maloasijské Kilíkii, která byla regionem na pobřeží při jižní části maloasijského poloostrova (v dnešním Turecku). Se Sýrií sousedila na východě a na západě s Pamfýlií. Oba křesťanští lékaři poskytovali nemocným léčení bezplatně, protože v nich viděli své bratry v Kristu. Vedle ran a nemocí tělesných, pomáhali i s odstraněním ran na duši. Před příchodem k nemocným se za ně modlili. Zkušenostmi a láskyplným jednáním si pak oba získávali důvěru i pro slova o Bohu. Pro nezištnou službu z milosrdné lásky byli nazýváni anargyry. Jejich požehnaným působením ztráceli klienty různí zaklínači, podvodní léčitelé a prodavači pověrečných prostředků. Všichni, kteří žili z pohanských praktik, je měli v nenávisti. Nejspíš za Diokleciánova pronásledování byli předvedeni před římského prokonsula v Kilíkii Lysiase, kde po nich bylo požadováno odřeknutí se víry v Krista. Pro svou pevnost ve víře, zakotvenou v lásce ke Kristu, byli po vystavení různým mukám a údajně v Egeji popraveni stětím. Pohřbeni byli v syrském městě Cyrrhu, odkud se jejich úcta rozšířila. Některá jejich vyobrazení se týkají milosrdných skutků a legendárních vyprávění o jejich umučení. Podle legend byl činěn pokus o utopení Kosmy a Damiána v moři, z čehož vyvázli a tak dalšího dne měli skončit na hranici, ale oheň je nezničil. Pak prý na ně bylo zaútočeno kamením a střelbou šípy a obojí se od nich odráželo. Až stětí hlav mečem ukončilo jejich pozemskou, láskyplnou pouť. Pestrost nepotvrzených pokusů o jejich usmrcení se jeví jako pozdější produkt fantazie k podpoře víry v Boha, u nějž je skutečně možné všechno. V legendě je však dodáváno, že pohané ono vzdorování smrti pokládali za kouzelnickou moc. Hříšníkům, odmítajícím Boží slovo, nepomohou k víře ani zázraky, neboť podle Ježíšových slov v podobenství o boháči a Lazarovi, "nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých." (Lk 16,31) Do seznamu světců v mešním římském kánonu byli Kosma i Damián zařazeni v 5. století. V první polovině 6. století jim papež Felix IV. dal postavit baziliku na římském Foru. V Čechách jim byl zasvěcen kostel ve Staré Boleslavi na začátku 10. století a od té doby jsou vzýváni mezi českými patrony. Jejich ostatky se časem dostaly do Hildesheimu a v 9. století do Essenu v Německu. Karel IV. získal 7 částí ostatků Kosmy a Damiána pro svatovítský chrám. V roce 1709 nechala pražská lékařská fakulta zhotovit sousoší obou světců na Karlův most (foto).

27. ZÁŘÍ – SV. VINCENC Z PAULA

Narodil se 24. 4. 1581 poblíž města Dax v jihozápadní Francii. Místo je uváděno jako vesnička Ranquines, kterou už na mapě nenajdeme. Místo, kde chudá rolnická rodina tohoto světce žila, je Landes de Gascogne a k jeho narození mělo údajně dojít v dnešním Pouy. Vincenc byl třetím ze šesti dětí, mezi nimiž byly dvě sestry. Rodiče Jan de Paul a Bertranda de Rande, vzhledem k jeho nadání i vyhlídek na lepší život, jej podporovali při volbě duchovního povolání. Ve 12 letech začal studovat v Dax u

františkánů s přáním stát se knězem. Koncem roku 1596 přijal nižší svěcení i tonzuru. V dalším roce začal studium teologie na univerzitě v Toulouse a po třech letech, 23. 9. 1600, přijal kněžské svěcení. Pokračoval ještě 4 roky ve studiu teologie a titul bakaláře obdržel v říjnu 1604. V dalším roce, údajně kvůli nějakému odkázanému dědictví, byl v Marseille. Jak sám ve dvou dopisech uvedl, v červenci cestoval lodí z Marseille do Narbonne a jejich loď přepadli turečtí piráti. Vincence odvlékli do zajetí v Tunisu v Africe. Zde byl prodán do otroctví, v němž strávil dva roky. Život v zajetí i návrat do Paříže popisují legendy, které nejsou v podrobnostech považovány za dostatečně věrohodné. Lze zde říci, že se nevracel sám, ale snad s bývalým františkánem, který přešel k mohamedánům, ale díky Vincenci se obrátil. Vyprávění se liší, je uváděno jeho jméno, tři manželky i doprovod Zulmy obrácené na křesťanskou víru. Epizoda z Tunisu, týkající se dalších osob, pouze potvrzuje, že Vincenc i jako otrok žil z víry k dobru druhých. Poté, co se na konci dubna 1607 dostali do Aigues-Mortes poblíž Provence, putovali do Říma, kde Vincenc strávil celý rok. Po návratu do Paříže v r. 1609 začal spolupráci s kardinálem Bérulle. Převzal farnost Clichy, kde bylo brzy znát jeho blahodárné pastýřské působení, ale na nátlak kardinála převzal místo duchovního ve vlivné rodině generála Gondiho. Byl vychovatelem jeho syna i zaměstnanců na jeho pozemcích. Také se stal almužníkem královny Markéty a bydlel s krajanem, který se dopustil krádeže, z níž byl podezříván Vincenc. Ten však mlčel a prý si říkal: "Je špatné ztrácet čas vlastní obranou, zatímco Ježíš zemřel na kříži bez obrany." Pravda nakonec stejně vyšla najevo. Při lidových misiích roku 1617 byl ve Folleville zavolán k umírajícímu rolníkovi, aby mu udělil svátosti na cestu. Zde si uvědomil jakou duchovní opuštěností trpí nevědomý chudý venkovský lid. V témže roce také působil jako farář v Châtillon-les-Dombes a zde poznal solidaritu lidí, které upozornil na jednu nemocnou rodinu, která zůstala zcela bez prostředků. Vincenc již delší dobu měl v lásce chudé a trpící, ale nyní začal uvažovat o vytvoření charitativního společenství a rozhodl se slibem zasvětit celý život službě chudým. Od r. 1620 zakládal charitativní bratrstva po vesnicích. Ještě pokračoval ve studiu a v r. 1623 dosáhl licenciát z církevního práva. Roku 1622 je zaznamenána jeho činnost mezi trestanci v Bordeaux. V roce 1625 vytvořil základ misionářské kongregace lazaristů (Congregatio Missionis - CM). Jejím úkolem měly být misie, duchovní služby při exerciciích i ve vězeních a zejména vzdělávání kandidátů kněžství. Ti měli např. z nařízení pařížského arcibiskupa absolvovat 15denní duchovní cvičení v komunitě Vincenc de Paul. Jeho kongregace byla schválena pařížským arcibiskupem již 26. 4. 1626 a 12. 1. 1632 ji potvrdil papež Urban VIII. Vincenc založil 29. 11. 1633 společenství sester s charitativní službou pod názvem "Dcery křesťanské lásky" (Filles de la Charité), zvané též vincentky. Podle oděvu se jim říkalo "Šedé sestry". Mimo jiné zřizovaly pro odložené děti nalezince. Službu chudým vyzvedl Vincenc jako službu Bohu. Dosavadní ženské řehole měly klauzuru, proto širší poslání, podle evangelních rad bez klauzury, bylo něčím novým. Na vzniku této další kongregace spolupracoval s Ludvíkou de Marillac (pam. 15. 3.). Arcibiskupem v Paříži byla schválena r. 1655 a papežem v r. 1668. Na boj s velkým hladem v Lotrinsku Vincenc sháněl finanční podporu. Říkal: *"Milujme Boha, ale tak, aby to pocítili i naše ruce a pot v naší tváři."* Svým misionářům připomínal: *"Nejsme tady jen proto, abychom sami milovali Boha, ale také abychom i druhé Ho naučili milovat."* *"Nestačí milovat Boha, když můj bližní Ho nemiluje."* V dalších slovech Vincenc prakticky zdůrazňoval, že je zapotřebí žít tak, jak se líbí Bohu. O jeho rady stál i král a kardinálové. Po onemocnění malárií v r. 1656 jeho síly zesláby a pohyboval se jen s obtížemi. Měl rány na nohou, ale jeho láska

neslábla. Zemřel v převorství sv. Lazara v Paříži. Blahořečený byl 21. 8. 1729 papežem Benediktem XIII. a svatořečen 16. 6. 1737 papežem Klementem XII. Papež Lev XIII. ho 12. 5. 1885 jmenoval patronem všech charitativních organizací.

28. ZÁŘÍ – SV. VÁCLAV

Hle, nyní¹ se naplnilo prorocké slovo, které řekl sám náš Pán Ježíš Kristus: Přihoď se zajisté v posledních dnech, a ty, jak se domníváme, jsou právě nyní, povstane bratr proti bratru svému a syn proti otci svému, a člověku budou jeho domácí nepřáteli. Neboť lidé budou k sobě nemilosrdní, ale Bůh odplatí jim podle skutků jejich. Byl jeden kníže v Čechách jménem Vratislav a jeho žena se zvala Drahomíra.² I narodil se jim prvorozený syn a na křtu dali mu jméno Václav. Když povyrostl a bylo

třeba mu udělit postřižiny, otec jeho Vratislav pozval k nim jednoho biskupa s jeho notářem i s jeho duchovenstvem. V chrámě svaté Marie byla proň odzpívána mše, a potom biskup vzal hocha a postavil jej na rohu stupně před oltářem a požehnal jej slovy: „Pane Ježíši Kriste, požehnej tohoto hochu, jakos požehnal všechny své spravedlivé“.³ A tak s požehnáním byl postřižen. Proto se domníváme, že hoch požehnáním tohoto biskupa a jeho zbožnými modlitbami počal růst chráněn milostí Boží. Jeho bába Ludmila dala jej vyučit v knihách slovanských pod vedením kněze, a on si dobře osvojil jejich smysl. Vratislav pak jej poslal do Budče, tam se hoch počal učit knihám latinským a osvojil si je dobře.⁴

Když otec jeho Vratislav zemřel, dosadili Češi na dědičný trůn jeho syna, knížete Václava. Jeho bratr Boleslav vyrůstal pod ním, neboť oba byli ještě malí. Ale matka jejich Drahomíra zajistila zemi a spravovala lid, dokud Václav nedospěl, a když dospěl, sám se

¹ „*SĚ NYNĚ*“, nejstarší staroslovenská legenda o sv. Václavovi.

² O křtu Vratislava ani Drahomíry se nemluví. Předpokládá se zcela automaticky, že byli oba křesťané. Proto také dávají Václava s naprostou samozřejmostí pokřtít hned po narození, jak se slušelo.

³ Postřižiny se udělovaly chlapcům v sedmi letech věku. Severoruská redakce legendy (text Minejní) se v tom od charvátské významně liší ve znění biskupova požehnání, uvádí jej v celé nezkrácené podobě: „A požehnal jej biskup takto řka: „Pán Bůh Ježíš Kristus požehnejž pachole toto, jakož jsi požehnal všechny spravedlivé své: Abrahama, Izáka, Jakoba, a [jakož] jsi korunoval pravověrné císaře, rovné apoštolům, Konstantina a Helenu“.

⁴ Jestliže Ludmila dala vyučit Václava v knihách slovanských pod vedením kněze (a on si dobře osvojil jejich smysl) a pak byl otcem poslán do Budče (patrně dodatek podle legendy X), aby se vyučil v knihách latinských (zde ho učil kněz, zvaný Učen, jak praví *Crescente* a II. stsl. legenda, podle Kosmových *anagramů* totožný s moravským biskupem Gorazdem), potom logicky v sídle Vratislavově (což zřejmě nebyla Praha, kde vládl Spytihněv) by musel tehdy působit pouze slovanský kněz, latiny neznalý. Je ovšem možné, pokud Ludmila sídlila na Budči (D. Třeštík 1997, s. 364-366), že knihám slovanským i latinským Václava učil tentýž kněz – biskup Gorazd-Učen.

jal spravovat svůj lid.⁵ Měl čtyři sestry, ty provdali a vybavili do různých knížectví. Milostí Boží vskutku kníže Václav nejen se dobře naučil knihám, ale i ve víře byl dokonalý. Všem nuzným prokazoval dobrodiní, nahé odíval, lačné krmil, pocestné přijímal podle slov evangelia, vdovám nedával ukřivdit, všechny lidi chudé i bohaté miloval, přisluhoval služebníkům Božím, kostely zlatem zdobil. Ježto věřil celým srdcem v Boha, konal za svého života všechny dobré skutky, jaké jen mohl.

I zpychli mužové čeští, vždyť kníže jejich byl ještě mlád, a ďábel vnukl jim do srdce dřív jako do srdce Jidášovi, zrádci Páně, aby povstali proti svému pánu Václavovi jako Židé proti Kristu. Neboť je psáno, že každý, kdo povstává proti svému pánu, podoben je Jidášovi. Ti tedy namluvili Boleslavovi: Bratr Václav tě chce zabít a dohodl se o tom se svou matkou a se svými muži. Ti zlí psi i Václava před tím navedli, aby vyhnal svou matku bez viny. Ale Václav byl si vědom, co je to bázeň Boží, a ulekl se slova, jež dí: Cti otce svého i matku svou a milovat budeš svého bližního jako sebe samého. Aby splnil všelikou spravedlnost Boží, přivedl svou matku nazpět a velmi se kál a s pláčem pravil: Pane Bože, nepokládej mi to za hřích. A připomínal si též slova proroka Davida, jenž řekl: Hříchů mé mladosti a mých nevědomostí nevzpomínej, Pane.⁶ Kál se tedy a ctil svou matku, ona pak se radovala z jeho víry a z dobroty, kterou konal. Neboť nejenže chudým a ubohým a pocestným a mnohým jiným prokazoval dobrodiní, jakož jsme shora řekli, nýbrž vykupoval i ty, kteří byli prodáni do otroctví. Na všech hradech vystavěl kostely velmi krásně a v nich se postaral velkolepě o služebníky Boží z mnohých národů, kteří tam konali bohoslužby dnem i nocí podle ustanovení Božího a jeho služebníka Václava. A jak mu Bůh vložil do srdce, vystavěl kostel svatého Víta.⁷ Boleslavovi však, bratru jeho, který

⁵ Po smrti knížete Vratislava (†921) dosadili Václava na trůn a „Boleslav vyrůstal pod ním“. Ale „oba byli ještě malí“, a tak vládla Drahomíra. Z této nelogické změti informací má racionální jádro asi jen zpráva o Drahomířině regentské vládě, o níž *Crescente* vůbec nemluví. Proč k ní vůbec došlo? Vždyť Václav už nebyl žádný mladíček, v roce 921 měl asi 26 roků, jak vyplývá z antropologicko lékařského průzkumu jeho kosterních pozůstatků, který provedl E. Vlček (1997, s. 112, 126, 134-135, 137), čili ve Václavově věku příčina v žádném případě nebyla. Svůj lid tedy nezačal spravovat „až dospěl“, když dospělý byl již v roce otcova úmrtí, ale zřejmě až po Arnulfově zásahu v Čechách v roce 922, kdy Drahomíra byla donucena odstoupit, či spíše byla vyhnána. Tehdy měl Václav 27 let a Boleslav asi patnáct (nebo méně), a jak uvádí I. stsl. legenda, „rostl pod ním“ (*charv.*), resp. „počal mu býti poddán“ (Vost., Min.). Jeho skutečný věk ovšem legendista uvést nemohl, protože pak by Václav vypadal jako slaboch, který si svoje právo na stolec nedokázal vůči „matce“ prosadit. Proto se také v žádné václavské legendě nemluví o Václavově dožitém věku!

⁶ Legendista se vůbec nezmiňuje o Ludmilině vraždě, proto může mluvit „o matce bez viny“, chybí mu pak motiv pro Václavovo vyhnání Drahomíry. K tomu stejně mohlo dojít až po Arnulfově zásahu (922), tedy až poté, co se Václav ujal vlády. Je proto možné, že v době, kdy tato legenda vznikla, se kult sv. Ludmily buď ještě neprosadil, anebo naopak legendista nechtěl opakovat to, co v té době již bylo zaznamenáno ve staroslověnské legendě ludmilské – dnes ztracené. Ta musela vzniknout ještě za života knížete Václava, když se v ní mluvilo jen o Václavově matce jako o vražedkyni a Boleslav I. tu vůbec nebyl jmenován. Co bylo jejím obsahem můžeme dnes usuzovat jen ze staroslověnského Prologu o sv. Ludmile nebo z latinské *Fuit*.

⁷ Na všech (»přemyslovských«) hradech nechal postavit kostely, nad tím se asi pozastavovat nebudeme. Proč však na Pražském hradě staví právě rotundu? Stavbu podle velkomoravských vzorů. Stál zde již kostel P. Marie, kde byl pohřbený jeho strýc Spytihněv, a bazilika sv. Jiří, v níž našel spočinutí jeho otec Vratislav. Pro svoji bábu Ludmilu dává postavit při bazilice samostatnou kapli. Nabízí se tu tedy logické vysvětlení, že svatovítskou rotundu dal Václav postavit nad hrobem svého děda Bořivoje. Byl to přece právě Bořivoj, kdo přenesl moravské křesťanství do Čech (Kristián, kap. 2). Kromě toho Václav zřejmě usiloval o to, aby staroslověnská liturgie zazněla i na Pražském hradě, nejen v rotundách v jeho blízkém

byl proti němu naveden, zasel ďábel zlobu do srdce, aby jej zabil, a tak nebyla spasena jeho duše na věky. Když se přiblížil den svatého Jimrama, jemuž byl svatý Václav zbožně oddán a veselival se v tento den, ti zlí psi pozvali Boleslava a konali s ním ďábelskou poradu o jeho bratru Václavovi jako kdysi Židé o našem Pánu Ježíši Kristu.

Kdykoli se někde slavilo posvěcení chrámu, jezdíval Václav do všech chrámů. I vešel do hradu Boleslavova v neděli na svátek Kosmy a Damiana. Když vyslechl mši, chystal se vrátit domů do Prahy. Ale Boleslav jej zadržel s podlým úmyslem a řekl mu: Proč odcházíš, bratře? Vždyť máme i zdravý nápoj. On tedy neodřekl bratru, ale vsedl na kůň a zahájil hru se svou družinou na hradě Boleslavově.⁸

A tu se domníváme, že mu pověděli: Bratr Boleslav tě chce zabít. Ale on tomu neuvěřil a poručil to Bohu. Když nastala noc, shromáždili se ti zlí psi na dvorci jednoho z vrahů Hněvsy, zavolali Boleslava a s ním se usnesli na onom ďábelském záměru proti jeho bratru. Neboť jako se kdysi Židé shromáždili a kuli pikle proti Kristu, tak se tito zlí psi sešli a radili, jak by svého pána knížete Václava zavraždili. I řekli: Až půjde na jitřní, tehdy si naň počíháme.

Časně zrána zvonili na jitřní. Jakmile Václav uslyšel zvon, řekl: Díky tobě, Pane, že ses mi dal dočkat tohoto jitra. I vstal a šel na jitřní. Hned v bráně jej dostihl Boleslav. Václav se naň ohlédl a řekl: Bratře, včeras nám dobře posloužil. K uchu Boleslava se naklonil ďábel a zkazil jeho srdce, že mu odpověděl: Nyní ti chci lépe posloužit. Po těch slovech udeřil jej mečem po hlavě. Václav se obrátil a řekl: Co ti to napadlo, bratře? A po těch slovech jej uchopil a srazil na zem. Tu přispěchal jakýsi Tuža a ťal Václava do ruky. Ten poraněn na ruce pustil bratra a běžel do chrámu. Tu dva ďábli řečení Tira a Česta ubili jej v bráně chrámové. Hněvsa pak přiskočil a probodl mu bok mečem. Václav ihned vypustil svou duši se slovy: V ruce tvé, Pane, poroučím ducha svého (Luk. 23, 46).

V tom hradě zabili i jakéhos Mstinu, urozeného muže Václavova, ostatní pak hnali do Prahy, některé povraždili a jiní se rozprchli po zemi. I nemluvnátka kvůli němu povraždili. Mnohé ženy provdali za jiné muže, služebníky Boží vyhnali a kdejakou ďábelskost napáchali.

Tira pak řekl Boleslavovi: Pojdme a zabijeme též i vaši matku, tak nejednou oželíš bratra i matku. Boleslav však řekl: Nemá, kam by se poděla, dokud nebudeme hotovi s jinými. A odešli a nechali Václava rozsekaného a neuklizeného.⁹

Tu kněz jeden Krastěj vzal a položil jej před chrámem a přikryl jej plachtou. Jakmile uslyšela matka, že její syn byl zavražděn, přišla a hledala jej. A když ho spatřila, s pláčem padla na jeho srdce a posbírala všechny údy jeho těla, neodvážila se však je odnést k sobě domů, ale umyla je a oblékla v příbytku knězově, a pak jej zanesla a položila do chrámu.

či vzdálenějším okolí – rotunda (?) sv. Klimenta na Levém Hradci, rotunda sv. Petra na Budči, rotunda sv. Kosmy a Damiana v Boleslavi.

⁸ Na všech „přemyslovských“ hradech tehdy asi stál kostel.

⁹ To vše ukazuje, že Václavova vražda nebyla spáchána „nešťastnou náhodou“, jak se domnívá D. Třeštík (1997, s. 434), ale že šlo o dlouho dopředu pečlivě připravovaný zločin. Jinak by se na místě vraždy nemohli „náhodou“ objevit jen oba hlavní protagonisté a čtyři spiklenci, ale nikdo z Václavovy družiny! První, co Boleslav po vraždě udělal bylo, že zlikvidoval nejen Václavovu družinu, ale i jeho přátele v Praze, a Boleslavovi družiníci dokonce i „nemluvnátka“. A když už byli v ráži, chystali se i na Boleslavovu matku Drahomíru. Pokud by šlo o „nechtěnou“ nešťastnou náhodu, jak chce D. Třeštík (1997, s. 434), nenechali by Václava „rozsekaného a neuklizeného“!

A poněvadž se bála, že bude zavražděna, utekla do Charvat, takže Boleslav ji tu už nezastihl. I povolal jednoho kněze jménem Pavla, aby vykonal modlitbu nad tělem Václavovým.

Pohřbili potom úctyhodné tělo Václava, dobrého a spravedlivého ctitele Božího a milovníka Kristova, duše pak jeho odešla k Bohu, jemuž sloužil s nábožností a kázní. Krev jeho však po tři dny nechtěla vsáknout do země. Až třetí den, jak všichni viděli, krev jeho se ztratila a vzešla v chrámě nad ním, takže se všichni divili. Doufáme však v Boha, že se na přímluvy zbožného a dobrého muže Václava ukáže ještě větší zázrak. Neboť jeho utrpení se vpravdě vyrovnalo utrpení Kristovu a svatých mučedníků. Vždyť i o něm konali poradu jako Židé o Kristu, rozsekali ho stejně jako Petra a nemluvňátka kvůli němu povraždili jako i kvůli Kristu.

Byl pak zabit kníže Václav 28. dne měsíce září. Bůh udělil pokoj jeho duši na místě věčného odpočinutí se všemi spravedlivými, i s těmi, kteří kvůli němu byli pobiti, ač byli nevinni.

Bůh však nezanechal své vyvolené na posměch nevěřících, ale shlédl na ně svým milosrdenstvím a obrátil jejich kamenná srdce na pokání a doznání hříchů (Ezech. 11, 19; 36, 26). Tak i Boleslav se rozpomenul, jak veliký hřích spáchal, modlil se k Bohu a všem jeho svatým a přenesl tělo svého bratra, spravedlivého muže Václava, do Prahy a řekl: Zhřešil jsem a svého hříchu jsem si povědom (Ž 50, 5-6)¹⁰.

Uložili jej v kostele svatého Víta po pravé straně oltáře dvanácti apoštolů, kde sám řekl při stavbě chrámu. Bylo pak přeneseno tělo knížete Václava, milovníka Kristova, 4. den měsíce března. Ať Bůh umístí jeho duši v lůně Abrahámově, Izákově a Jakubově, kde odpočívají všichni spravedliví a čekají na vzkříšení svých těl v Kristu Ježíši, Pánu našem, jemuž sláva na věky. Amen. (*„SĚ NYNĚ“ první staroslověnská legenda o svatém Václavi*)

29. ZÁŘÍ - SV. MICHAEL, GABRIEL, RAFAEL

SVATÝ MICHAEL, (KDO JE JAKO BŮH?) jeho jméno zní jako bojový pokřik proti těm, co by se chtěli rovnat Bohu. Svatým Janem je představen v Apokalypse jako vítězný bojovník s drakem, který znázorňuje satana svrženého na zem. Výše uvedeným textem je naznačen význam nebeského ochránce Církve v boji se Satanem, který chtěl být jako Bůh. Mimo úkolu obránce Církve je tento svatý bojovník uváděn jako průvodce do nebe. Zdá se, že tam, kde vystupuje d'ábel jako žalobce, Michael vystupuje jako obhájce. Můžeme to vidět ve zmínce apoštola Judy, který ve svém listě uvedl spor archanděla Michaela s d'áblem o Mojžíšovo tělo (viz Jud 9). Tento spor je rozveden v apokryfní knize. Pravděpodobně se však jedná o uložení Mojžíšova těla z důvodu ochrany Izraele před nesprávnou úctou. Juda

¹⁰ To, co se u Boleslava dostavilo po vraždě, lze stěží nazvat „lítost“ nebo „pokání“, ale spíš „chladná kalkulace“. K translaci Václavova těla nedošlo tři roky po vraždě, jak uvádějí některé legendy (*Crescente*, Gumpold, *Kristián, II. stsl. legenda*), ale podle D. Třeštíka (2000, I., s. 11) až v šedesátých letech 10. století v souvislosti s přípravami na založení pražského biskupství, tzn. až 30 let po vraždě, a to by byla opravdu velmi pozdní lítost. Podle *Vavřincovy legendy* k tomu došlo dokonce až „za času pana Vojtěcha, vznešeného vyznavače a biskupa“ (Vojtěch byl zvolen biskupem v roce 982 na Levém Hradci). Protože Boleslav I. zemřel v roce 972, šlo by pak o lítost až jeho syna Boleslava II. (972-999).

k svému vyjádření dochází po připomenutí Sodomy a Gomory, které se oddaly smilstvu, propadly zvrhlosti a mají výstražně ukazovat na trest věčného ohně, protože i dnes blouznivci poskvřňují své tělo, žádnou autoritu neuznávají, nadpozemským mocnostem se rouhají (viz Jud 7-8). Ctihodný služebník Boží, Pius XII. 8. 5. 1940 zdůraznil zvláštní úlohu archanděla Michaela slovy: *"Vést duše k Bohu, do nebeské slávy, to je úkol, který liturgie i tradice připisuje sv. Michaelovi... Michael vás také podporuje ve vaší roli jako rodiče a stará se o vás i o vaše děti."* A vyzval: *"Proste sv. Michaela, aby vzdálil od vašich rodin starosti, které rodičovskému srdci připravuje vratké zdraví vašich dětí, jejich krize v dospívání nebo jejich nemoci."* Jos. Overath ve výkladu modlitby k sv. Michaelu, užívané někde při exorcismu, uvedl, že "anděl jako přímlovce před Božím trůnem znamená pro putující církev účinnou pomoc a nasměrování do Boží blízkosti v naději na vítězství dobra nad zlem." Papež Jan Pavel II. 27. 5. 1987 při pouti na Monte Gargano řekl: *"Přišel jsem, abych uctil a vzýval archanděla Michaela, aby chránil Církev ve chvíli, kdy je obtížné vydávat autentické křesťanské svědectví bez kompromisů a bez polovičatosti."* Připomenul, že jako první papež svatyni v Garganu navštívil Gelasius I., který v roce 493 povolil, aby se jeskyně zjevení sv. archanděla Michaela stala místem bohoslužby. Od té doby sem přišlo mnoho papežů. Vzpomenul, že mu Konstantin postavil první svatyni v Konstantinopoli, slavné Michaelio, a na Západě se úcta k sv. Michaelovi rozšířila v 5. století na mnoha místech. A dodal: *"Nejslavnější z mnoha míst jeho uctívání je jistě Monte Gargano."* Zde se v roce 490 Emanuelovi Elvio zaběhl býk do jeskyně a něco mu bránilo za ním vejít. Chtěl ho tedy zastřelit šípem, ale ten se otočil a zranil mu nohu. Na to v jeskyni zazářilo duhové světlo, kterého se Emanuel polekal. Možná proto, že jeskyně měla být kdysi zasvěcena Mitrovi. Emanuel šel za místním biskupem Vavřincem Maioranem, který ho vyzval, aby se tři dny modlil. Třetí den se biskupovi ve snu zjevil sv. archanděl Michael a řekl mu: *"Jeskyni jsem si vyvolil a je zasvěcena mně. Nesmí se zde již prolévat krev zvířat. O co na tomto místě budete prosit, obdržíte. Vystupte proto na horu a zasvěťte jeskyni křesťanskému kultu."* Představil se a sdělil, že stále prodlévá v Boží přítomnosti. Traduje se, že biskup na poprvé jeskyni nenalezl. Po dvou letech Odoakerovi barbaři oblehli Siponto a dali městu lhůtu tří dnů. Biskup tehdy nařídil konat pokání a modlitby k sv. Michaelu. Ten se mu znovu zjevil ve snu a přislíbil pomoc. Dopoledne v 10 hodin pak začala bouře, která pískem a kroupami zasáhla obléhatele a rozehnala je. Biskup se skupinou věřících putoval na Monte di San Angelo poděkovat za odehnání nepřátel. Sám ve zjevení uvěřil a od papeže Gelasia I. žádal souhlas k posvěcení jeskyně. Při novém zjevení mu archanděl Michael sdělil, že není nutné jeskyni posvěcenou jeho přítomností ještě zvlášť světit. Vyzval ho, aby na tomto místě začal konat modlitby a sloužit nejsvětější oběť. Zároveň přislíbil ukázat posvěcení místa. Otec Vavřinec Maioran 29. 9. 493, za slunečního žáru, putoval s biskupy a dalším duchovenstvem k jeskyni. Traduje se, že na této pouti je svými křídly před paprsky slunce chránili dva orli. Na místě samém je pak čekal připravený oltář s rudou pokrývkou. Na oltáři se tyčil dřevěný kříž. Předem oznámeným znamením pravosti posvěcení byla stopa, vytlačená nožkou dítěte. Biskup nechal k jeskyni přistavět chrám. V roce 1656, kdy Itálii postihla morová epidemie, vyhlásil biskup Alfons Puccinelli půst a konání modliteb k sv. Michaelovi. Jménem místních obyvatel položil k jeho soše písemnou prosbu o zastavení moru. Ve svém sídle pocítil při modlitbě 25. 9. zachvění jak při zemětřesení a v záři duhových barev užírl archanděla Michaela. Ten se mu představil a dal přislíbení, že kdo si k sobě vezme kámen z jeskyně, bude od moru uzdraven. Biskupa vyzval, aby na kameny vyrýval znamení kříže

a iniciály AM. Biskup tak učinil a mor skončil. Na památku dal na podstavec sochy sv. Michaela vytesat nápis *"Knížeti andělů, vítězi nad morem, patronu a ochránci na trvalou památku z vděčnosti Alfonso Puccinelli 1656."* V roce 590, když v Římě řádl mor, papež Řehoř Veliký konal za jeho odvrácení prosebné průvody. Podle legendy, když průvod s obrazem P. Marie zahrnul u mostu před Hadriánovým mauzoleem, zjevil se nad ním sv. Michael, který na znamení konce epidemie schovával meč do pochvy. Památkou je přejmenování na Andělský hrad. Ponte Sant'Angelo byl r. 1669 okrášlen 10 sochami andělů od Berniniho a na vrcholu hradu je z r. 1753 bronzová socha archanděla Michaela, chystajícího se zasunout meč. Nejen v Itálii, ale i v dalších zemích vzrůstala úcta k sv. Michaelovi. Zjevení archanděla Michaela sv. Autbertovi na počátku VIII. století v Nordmandii, dalo vznik opatství Mont-Saint-Michel.

SVATÝ GABRIEL (BOŽÍ SÍLA). S archandělem Gabrielem se především setkáváme v Lukášově evangeliu, které nám říká, že byl poslán do Nazareta k Panně Marii, zasnoubené s mužem jménem Josef: *"Anděl k ní vešel a řekl: »Bud' zdráva, milostiplná! Pán s tebou«. Když to uslyšela, ulekla se a uvažovala, co má ten pozdrav znamenat. Anděl jí řekl: »Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha. Počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Bude veliký a bude nazván Synem Nejvyššího. Pán Bůh mu dá trůn jeho předka Davida, bude kralovat nad Jakubovým rodem navěky a jeho království nebude mít konce«. Maria řekla andělovi: »Jak se to stane? Vždyť muže nepoznávám!« Anděl jí odpověděl: »Duch svatý sestoupí na tebe a moc Nejvyššího tě zastíní! Proto také dítě bude nazváno svaté, Syn Boží... « Maria řekla: »Jsem služebnice Páně: ať se mi stane podle tvého slova!« A anděl od ní odešel." (Lk 1,28-38)* S Božím rozhodnutím, které se týká početí života, se také setkáváme při Gabrielově zvěstování Zachariášovi (manželu Alžběty) v Jeruzalémském chrámu. Gabriel mu oznámil, že bude mít syna a má mu dát jméno Jan. Zachariáš však pochyboval: *"Podle čeho to poznám? Vždyť jsem stařec a také moje žena je v pokročilém věku. Anděl mu odpověděl: »Já jsem Gabriel. Stojím před Bohem a byl jsem poslán, abych k tobě mluvil a sdělil ti tuto radostnou zvěst. Ted' však zůstaneš bez řeči a nebudeš moci promluvit až do dne, kdy se to stane, protože jsi neuvěřil mým slovům, která se naplní ve svůj čas. «" (Lk 1,18-20)* Kromě tohoto se Gabriel také dvakrát představil v knize Daniel. Tam je Gabriel vyzván, aby Danielovi vysvětlil vidění (Dan 8,16) a Daniel dále říká: *"Ještě jsem rozmlouval v modlitbě, když Gabriel, ten muž, kterého jsem prve viděl ve vidění, spěšně přilétl a dotkl se mě v době večerního obětního daru. Poučil mě, když se mnou mluvil..." (Dan 9,21n).*

SVATÝ RAFAEL (BŮH UZDRAVUJE). S archandělem Rafaelem se především setkáváme v knize Tobiaš, jako s jeho věrným průvodcem na cestě do Médie. Tam v médkých Ragách má Tobiaš od otcova přítele Gebaela vyzvednout uložených 10 talentů stříbra. Před odchodem mu jeho otec Tóbita klade na srdce jak se má na cestě chovat, včetně zachování čistoty a volby manželky. V dodržení těchto pravidel, uvedených ve 4.kap. Tobiaš, mu pomohl archanděl Rafael, který se však dal poznat až na konci příběhu. Tento nebeský průvodce, jenž vystupuje jako Azarjáš, s ním (v 6.kap.) i se psem došel k řece Tigridu, kde se Tobiašovi velká ryba chtěla zakousnout do nohy. Rafael mu poradil jak ji ulovit a využít. Část k snědku, srdce, játra a žluč měly sloužit jako lék. První dvě byly použity proti zlému duchu, žluč nakonec při odstraňování bílého očního zákalu otce Tóbita, který pochovával nepohřbená těla s nasazením vlastního života a při dodržování Zákona přišel o všechno a oslepl. Archandělem byl Tobiaš přiveden do Ekbatan, kde se oženil se Sárrou, kterou zároveň podle rady Rafaela osvobodil od útrap působených zlým duchem.

Archanděl pak vyřídil záležitost ve dva dny vzdáleném Rag a na svatbu dovedl Gebaela i se stříbrem. Po návratu z Médie a uzdravení Tóbita se archanděl Rafael dal poznat skutečným jménem a představil se jako jeden ze sedmi andělů, poslaný vyzkoušet Tóbita, který neváhal vstát od hostiny a jít pohřbívat. Proto vyléčil jak jeho tak i jeho snachu Sáru (viz Tob 12,13-15).

30. ZÁŘÍ - SV. JERONÝM

Jeroným se narodil kolem roku 347 ve Stridonu v křesťanské rodině, od níž obdržel důkladnou výchovu. Byl poslán na studia do Říma. V mládí cítil přitažlivost světského života (srov. *Ep.* 22,7), ale převážila v něm touha a zájem o křesťanské náboženství. Kolem roku 366 přijal křest a vydal se cestou asketického života, odebral se do Akvileje, kde se začlenil do skupiny horlivých křesťanů, které sám definoval jako „chór blažených“ (*Chron. ad ann.* 374), který byl shromážděn kolem biskupa Valeriána. Potom odjel na Východ a žil jako poustevník v poušti, na jih od města Aleppa (srov. *Ep.* 14,10) a věnoval se

důkladnému studiu. Zdokonalil svou znalost řečtiny, začal studovat hebrejštinu (srov. *Ep.* 125,12), prepisoval patristické kodexy a spisy (srov. *Ep.* 5,2). Meditace, samota a kontakt se Slovem Božím daly uzrát jeho křesťanské vnímavosti. Palčivěji pociťoval tíži mladických prohřešků (srov. *Ep.* 22,7) a živě vnímal kontrast mezi pohanskou mentalitou a křesťanským životem. Kontrast, který proslul v dramatické a působivé „vizi“, o níž nám zanechal zprávu. Zdálo se mu v ní, že je bičován před Boží tváří, protože je „ciceronián a nikoli křesťan“ (srov. *Ep.* 22,30).

Roku 382 se odebral do Říma. Tady jej papež Damas, který znal jeho pověst askety a jeho odbornou kompetenci, přijal za sekretáře a rádce; povzbudil ho k tomu, aby se z kulturních a pastoračních důvodů pustil do nového latinského překladu biblických textů. Některé osoby z kruhů římské aristokracie, zejména šlechtičny Pavla, Marcela, Asella, Lea a další, které toužily vydat se cestou křesťanské dokonalosti a prohloubit vlastní poznání Slova Božího, zvolily si jej jako duchovního vůdce a učitele metodického přístupu k posvátným textům. Tyto urozené ženy se rovněž naučily řecky a hebrejsky.

Po smrti papeže Damase roku 385 Jeroným opustil Řím a vydal se nejprve na pout' do Svaté země, mlčenlivé svědkyně pozemského života Kristova, potom do Egypta, vyvolené

země mnoha mnichů (srov. *Contra Rufinum* 3,22; Ep. 108,6-14). Roku 386 doputoval do Betléma, kde byly velkodušným přispěním vznešené vdovy Pavly vybudovány mužský a ženský klášter a „se vzpomínkou na Marii a Josefa, kteří neměli kde složit hlavu“ (Ep. 108,14), tam byl vybudován také hospic pro poutníky, přicházející do Svaté země. V Betlémě zůstal až do své smrti a pokračoval v intenzivní činnosti: komentoval Slovo Boží, hájil víru, rázně oponoval různým herezím, vybízel mnichy k dokonalosti, vyučoval mladé studenty klasické i křesťanské kultury a pastoračně se věnoval poutníkům, kteří navštěvovali Svatou zemi. Skonal ve své cele, nedaleko jeskyně Narození 30.září 419/420. Literární formace a rozsáhlá erudice umožnily Jeronýmovi přistoupit k revizi a překladu mnoha biblických textů. Odvedl tak cennou práci pro latinskou církev a západní kulturu. Na základě originálních textů v řečtině a hebrejštině a díky konfrontaci s předcházejícími verzemi uskutečnil revizi čtyř Evangelii v latinském jazyce, potom Žaltáře a velké části Starého zákona. S přihlédnutím k hebrejskému originálu a řečtině Septuaginty, klasickému řeckému znění Starého zákona, sahajícímu do předkřesťanské doby, i k předcházejícím latinským verzím mohl Jeroným spolu s dalšími spolupracovníky nabídnout překlad lepší, kterým je tzv. „Vulgáta“ čili „oficiální“ text latinské církve, který byl za takový uznán Tridentským koncilem a který i po nedávné revizi zůstal „oficiálním“ textem latinské církve. Je zajímavé poukázat na kritéria, kterých se tento velký biblista přidržel ve svém překladatelském díle. Sám je zmiňuje, když tvrdí, že zachovává dokonce i pořadí slov Písma Svatého, protože v něm „je i pořadí slov tajemstvím“ (Ep. 57,5), tzn. zjevením. Kromě toho klade důraz na nezbytnost sahat po originálních textech: „Kdykoli vyvstane nějaká diskuse mezi latiníky o Novém zákoně kvůli odlišným verzím rukopisů saháme po originále, tzn. po řeckém textu, v němž byla Nová Smlouva sepsána. Stejně tak ve Starém zákoně, jsou-li rozdíly mezi řeckými a latinskými texty, odvoláváme se na originální, hebrejský text. Tak lze všechno, co vychází z pramene, opět nalézt v potocích“ (Ep. 106,2). Jeroným také mnohé biblické texty komentoval. Podle něho mají komentáře nabízet různá mínění, „takže obezřetný čtenář po té, co si přečte různá vysvětlení a seznámí se s mnoha míněními, mezi nimiž volí, může usoudit, které je nejpříjemnější a jako znalý penězoměnec odmítnout falešnou minci“ (*Contra Rufinum* 1,16).

Energicky a s vervou vyvracel heretiky, kteří odmítali tradici a víru církve. Ukázal také důležitost a hodnotu křesťanské literatury, která se tehdy stávala opravdovou kulturou, jež snesla srovnání s kulturou klasickou. Učinil tak ve svém spise *De viris illustribus*, díle, v němž Jeroným představuje životopisy více než stovky křesťanských autorů. Napsal také životopisy mnichů, kterými kromě duchovních profilů také ilustroval mnišský ideál a mimoto také přeložil různá díla řeckých autorů. A nakonec ve své hodnotné Korespondenci, mistrovském díle latinské literatury, vystupuje Jeroným jako vzdělanec, asketa a průvodce duší.

Co se můžeme od svatého Jeronýma naučit my? Mám za to, že především toto: milovat Slovo Boží v Písmu Svatém. Svatý Jeroným říká: „Neznalost Písma znamená neznalost Krista“. Proto je důležité, aby každý křesťan žil v kontaktu a osobním dialogu se Slovem Božím, darovaným nám v Písmu svatém. Tento náš dialog s Ním musí mít vždy dvě dimenze: z jedné strany to musí být dialog skutečně osobní, protože Bůh mluví s každým z nás skrze Písmo Svaté a pro každého má poselství. Musíme číst Písmo Svaté nejen jako slova z minulosti, ale jako Slovo Boží, které se obrací také k nám a snažit se chápat, co Pán chce říci nám. Abychom však neupadli do individualismu, musíme mít přitom na paměti, že Slovo Boží je nám dáno k budování společenství, aby nás sjednotilo v pravdě

naší cesty k Bohu. Přestože tedy zůstává Slovem osobním, je také Slovem, které buduje společenství. Proto jej musíme číst ve společenství s živou Církví. Privilegovaným místem četby a naslouchání Slovu Božímu je liturgie, v níž slavením Slova a slavením přítomnosti Kristova Těla mezi námi nakonec Slovo ožívá, mluví k nám a je přítomné v našem životě. Na paměti musíme také mít, že Slovo Boží překračuje doby. Lidská mínění přicházejí a odcházejí. To co je dnes nejmodernější, bude zítra nejzastaralejší. Slovo Boží je však Slovem života věčného, nosí v sobě věčnost, to co platí na vždy. Neseme-li v sobě Slovo Boží, pak v sobě neseme věčnost, život věčný.

Skončím proto slovem svatého Jeronýma svatému Pavlínu z Noly. Velký exegeta v něm vyjadřuje právě tuto skutečnost, tedy že ve Slově Božím se nám dostává věčnos-ti, věčného života. Svatý Jeroným říká: „Snažme se naučit na zemi oněm pravdám, jejichž obsah přetrvá i v nebi, na věčnosti“ (*Ep.* 53,10).

Můj předchůdce papež Benedikt XV. jej označil za „významného učitele interpretace Písma svatého“. Jeroným kladl důraz na potěšení a důležitost sblížení se s biblickými texty: „Nezdá se Ti, že už tady na zemi přebýváš v království nebeském, když s těmito texty žiješ, medituješ je a když neznáš nic jiného a nic jiného ani nehledáš?“ (*Ep.* 53,10). Vést dialog s Bohem, s jeho Slovem totiž v jistém smyslu zpřítomňuje nebe, tedy Boha. Důvěrně se stýkat s biblickými texty, zejména Novým zákonem, je pro věřícího podstatné, protože „neznat Písmo, znamená neznat Krista“, jak zní jeho známý obrat, který citoval 2. vatikánský koncil v konstituci *Dei Verbum* (č.25). Byl vskutku „zamilovaný“ do Božího Slova a kladl si otázku: „Jak by se dalo žít bez poznání Písma, skrze něž se dochází k poznání samotného Krista, který je životem věřících?“ (*Ep.* 30,7). Bible - nástroj, „kterým Bůh každý den mluví k věřícím“ (*Ep.* 133,13) - se stává podnětem a zdrojem křesťanského života každému a ve všech situacích. Číst Písmo znamená hovořit s Bohem: „Modlíš-li se – píše jedné mladé římské šlechtice – mluvíš s Ženichem, čteš-li, mluví k Tobě On“ (*Ep.* 22,25). Studium a meditace Písma činí člověka moudrým a vyrovnaným (srov. *In Eph. prol.*). K hlubšímu proniknutí do Slova Božího je zajisté třeba trvalé a opakované důvěrnosti. Jeroným to doporučuje knězi Nepotianovi takto: „Čti hodně často božská Písma, ba ani neodkládej Svatou knihu z rukou. Tady se nauč to, čemu máš vyučovat“ (*Ep.* 52,7). Římské paní jménem Leta dával k výchově její dceři tyto rady: „Ujisti se, že studuje každý den nějakou část Písma... Po modlitbě, ať následuje četba, a po četbě modlitba... Ať namísto šperků a šatů miluje božské knihy“ (*Ep.* 107,9.12). Meditací a poznáváním Písem se „nabývá duševní rovnováhy“ (*Ad Eph.* , prol.). Jenom hluboký duch modlitby a pomoc Ducha svatého nás mohou přivést k porozumění Bible: „při interpretaci Písma svatého máme vždy zapotřebí pomoci Ducha svatého“ (*In Mich.* 1,1,10,15).

Vroucí láska k Písmu tedy prostupovala celým Jeronýmovým životem; láska kterou se ustavičně snažil probouzet také ve věřících. Jedné své duchovní dceři doporučoval: „Miluj Písmo svaté a moudrost bude milovat tebe, miluj ho něžně a bude tě střežit, važ si ho a dostane se ti jeho něhy. Kéž je ti jako tvé náhrdelníky a tvé náušnice“ (*Ep.* 125,11). A také: „Miluj znalost Písma a nikoli neřesti těla“ (*Ep.* 125,11).

Jeronýmovým základním metodickým kritériem interpretace Písma byl soulad s učitelským úřadem Církve. Nikdy nemůžeme číst Písmo sami. Narazíme na mnoho zavřených dveří a snadno sklouzneme do omylu. Bible byla psána Božím lidem a pro Boží lid z inspirace Ducha svatého. Pouze ve společenství s Božím lidem můžeme jako „my“ dětí Božích skutečně přistoupit k jádru pravdy, kterou nám chce říci Bůh. Autentická interpretace Bible musela být podle Jeronýma vždycky v harmonickém souladu s vírou

katolické Církve. Nejedná se o požadavek, který by byl uložen této Knize zvnějšku. Sama tato Kniha je hlasem putujícího Božího lidu a jenom ve víře tohoto lidu se nacházíme v té správné tónině, abychom rozuměli Písmu svatému. Jeroným proto připomínal: „Zůstávej pevně přimknut ke zdravé tradici, v níž jsi byl vyučen, abys mohl povzbuzovat podle zdravé nauky a potírat ty, kteří jí protirečí“ (*Ep.* 52,7). Právě vzhledem k tomu, že Ježíš Kristus založil svou církev na Petrovi - usuzoval Jeroným - musí každý křesťan být ve společenství „s katedrou svatého Petra. Víím, že církev je zbudována na této skále“ (*Ep.* 15,2). A v důsledku toho bez okolků prohlašuje: „Jsem ve společenství s kýmkoliv, kdo je sjednocen s katedrou svatého Petra“ (*Ep.* 16).

Jeroným neopomíjel ani etický aspekt. Často poukazoval na povinnost shody života s božským Slovem. Pouze žijeme-li jej, nalézáme také schopnost mu rozumět. Tato důslednost je pro každého křesťana neodmyslitelná, a zejména pro kazatele, aby jej jeho činy, kdyby byly v rozporu s jeho promluvami, nepřivedly do rozpaků. Jeroným pobízí kněze Nepotiana takto: „Ať tvé skutky nepopřou tvá slova, aby se nestalo, až budeš kázat v kostele, že si někdo v duchu řekne: «Proč tedy právě ty tak nejednáš?». Vskutku roztomilý je učitel, který s plným žaludkem, obšírně pojednává o půstu; i lupič může pranýřovat lakotu, ale v Kristově knězi musí panovat shoda mezi myslí a slovem“ (*Ep.* 52,7). V jiném svém listě Jeroným zdůrazňuje: „Zahanben je ten, kterého odsuzuje vlastní svědomí, třebaže jeho nauka je skvělá“ (*Ep.* 127,4). Stále v témže kontextu důslednosti pak podotýká: evangelium musí být přeloženo do skutků opravdové lásky, protože v každé lidské bytosti je přítomna samotná osoba Krista. Jeroným radí např. presbyterovi Pavlínovi, jenž se pak stal biskupem v Nole a Svatým: „Pravým chrámem Kristovým je duše věřícího: okrášli tento svatostánek, ozdob jej, slož v něm své dary a přijmeš Krista. Proč zdobit stěny drahocennými kameny, když Kristus umírá hlady v osobě chudého?“ (*Ep.* 58,7). A Jeroným konkretizuje: je zapotřebí „šatit Krista v chudých, navštěvovat ho v trpících, sytit jej v hladovějících, dát mu příbytek v bezdomovcích“ (*Ep.* 130,14). Láska ke Kristu, živená studiem a meditací, nám dá překonat každou obtíž: „Milujme také my Ježíše Krista, vždycky hledejme jednotu s ním: potom se nám bude zdát snadné i to, co je obtížné“ (*Ep.* 22,40). Jeroným, kterého Prosper z Akvitánie nazval „příkladem k jednání a učitelem lidského rodu“ (*Carmen de ingratis*, 57), nám zanechal také bohatou a rozmanitou nauku křesťanského asketismu. Připomíná, že odvážná snaha o dokonalost vyžaduje stálou bdělost, časté, byť rozvážené a umírněné umrtvování, ustavičnou intelektuální či manuální práci, aby se předešlo zahálce (srov. *Epp.* 125,11 a 130,15), a zejména poslušnost Bohu: „Nic se nelíbí Bohu tolik jako poslušnost, která je nejznamenitější a jedinečnou ctností“ (*Hom. de oboedientia*: CCL 78,552). Součástí cesty askeze se může stát také praktikování poutí. Jeroným dal impuls zejména poutím do Svaté země, kde byli mnozí poutníci přijímání a hoštění v domech, které byly zbudovány vedle kláštera v Betlémě díky velkodušnosti vznešené paní Pavly, Jeronýmovy duchovní dcery (srov. *Ep.* 108,14). Nakonec nelze přejít mlčením přínos, který zanechal Jeroným na poli křesťanské pedagogiky (srov. *Epp.* 107 a 128). Navrhuje formovat „duši, která se má stát chrámem Páně“ (*Ep.* 107,4), „cenným drahokamem“ v očích Boha (*Ep.* 107,13). S hlubokou intuicí radil, aby byla uchovávána před zlem a hříšnými příležitostmi, vystříháním se dvojakých a rozmařilých známostí (srov. *Ep.* 107,4 a 8-9; srov. též *Ep.* 128,3-4). Vybízí především rodiče, aby vytvářeli kolem svých dětí klidné a radostné prostředí, podněcovali je ke studiu a k práci chválou i soutěživostí (srov. *Epp.* 107,4 a 128,1), povzbuzovali je k překonávání těžkostí, utvrzovali je v dobrých návycích a chránili

před osvojováním si těch špatných, protože – jak píše s uvedením citace výroku Publilia Syra, který znal ze školy – „stěží dokážeš odstranit ty věci, které si s klidem osvojuješ“ (Ep. 107,8). Rodiče jsou hlavními vychovateli dětí, prvními učiteli života. Velmi jasně Jeroným klade na srdce matce jedné dívky a s odkazem k jejímu otci, přičemž vyjadřuje jakoby základní požadavek každého lidského tvora, který se rodí k životu: „Ať v tobě nalézá svou učitelku a její nezkušené dětství ať na tebe hledí s obdivem. Ať ani v tobě, ani ve svém otci nikdy nespatří postoje, jejichž napodobování vede ke hříchu. Pamatujte na to, že ji můžete vychovat spíše příkladem než slovy“ (Ep. 107,9). Mezi hlavními Jeronýmovými intuicemi jakožto pedagoga je třeba poukázat na důležitost, kterou přikládal zdravé a ucelené výchově již od nejútlejšího dětství, výjimečné odpovědnosti, která rodičům náleží, nálehavosti seriózní mravní a náboženské formace a požadavku studia, aby byla lidská formace úplná. Dalším aspektem, který byl ve starověku dosti řídký, ale který náš autor považoval za velice důležitý, byla podpora žen, kterým přiznával právo na úplnou formaci: lidskou, školskou, náboženskou a profesní. Právě dnes vidíme jak výchova osobnosti v její celistvosti, výchova k odpovědnosti před Bohem a před lidmi jsou tou pravou podmínkou každého pokroku, každého míru a každého smíření a odstranění násilí. Výchova před Bohem a před lidmi. Písmo svaté nám nabízí průvodce touto výchovou a tím i pravým humanismem. Nemůžeme tyto zběžné poznámky o velkém církevním otci zakončit bez zmínky o účinném přínosu, který poskytl uchováním platných a pozitivních prvků hebrejské, řecké a římské kultury v rodící se křesťanské civilizaci. Jeroným uznal a osvojil si umělecké hodnoty, bohatství citů a harmonii obrazů, které se vyskytují u klasiků a vychovávají srdce i fantazii k ušlechtilému citění. Do středu svého života a své činnosti položil především Slovo Boží, které ukazuje člověku stezky života a zjevuje mu tajuplnost svatosti. Za to vše mu právě v dnešní době nemůžeme nebýt hluboce vděční.

(Benedikt XVI.)

/foto: poutníci u sochy sv. Jeronýma před bazilikou Narození Páně v Betlémě, *Peregrinatio ad Fontes Salutis*, 2.3.2013, Betlém, Palestina/

1. ŘÍJNA - SV. TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽÍŠE A SVATÉ TVÁŘE

Mladičké Terezii z Lisieux, která zemřela na tuberkulózu ve věku nedožitých 24 let v uzavřeném klášteře karmelitek, se dostalo výsady, že byla začleněna do koruny „horoucích sluncí“, velkých duchů znalých božských věcí, s nimiž se Dante setkává ve čtvrtém nebi svého *Ráje* a které svatý Tomáš Akvinský představuje jako květy girlandy (Par. X). V neděli, 19. října 1997, při slavení Světového dne misí, prohlásil svatý Otec Jan Pavel II. za Učitelku všeobecné Církve Terezii od Dítěte Ježíše a svaté Tváře (1873-97), ženu, dívku, pohrouženou do kontemplace. „Nikomu neunikne, že dnes se

uskutečňuje cosi mimořádného“, řekl papež v úvodu homílie, když podotkl, že Terezie nenavštěvovala žádnou univerzitu, ani nemohla absolvovat systematická studia teologie či jiné disciplíny.

Svatá Terezie od Dítěte Ježíše je 33. učitelkou Církve. Až do II. vatikánského koncilu bylo celkem 30 učitelů Církve: je mezi nimi dvacet biskupů křesťanského Východu i Západu, devět kněží a jeden diakon (sv. Efrém Syrský). Titulem „učitel Církve“ jsou označovány osobnosti, které se vyznačovaly jedinečností nauky a svatostí života, učitelé ve víře a křesťanském životě, jejichž myšlení mělo zvláštní vliv jak na dobu v níž žili, tak na budoucí generace. Mezi velkými světci Východu, kteří byli biskupy a učiteli ve víře (učiteli Církve), připomínáme: Atanázios (296-373), Bazil Veliký (330-379), Řehoř Naziánský (329-389), Jan Zlatoústý (347-407); mezi Oci Církve na latinském Západě můžeme připomenout svaté učitele: Ambrože z Milána (337-397), Jeronýma (335-420), Augustina (354-430), Lva Velikého (400-461), Petra Chryzologa (380-450), Řehoře Velikého (540-604). Mezi velké učitele Církve středověku a moderní doby patří svatí: Anzelm z Aosty (1033-1109), Bonaventura z Bagnoregia (1217-74), Tomáš Akvinský (1225-74), Petr Canisius (1521-97), Robert Bellarmín (1542-1621), František Saleský (1567-1622) a Alfons Maria z Liguori (1696-1787). Papež Pavel VI. zařadil do zástupu 30 učitelů Církve jména dvou žen: svaté Kateřiny Sianské (1347-80) a svaté Terezie z Avily (1515-82). Svata Terezie od Dítěte Ježíše je třetí ženou zapsanou do seznamu učitelů Církve a spolu se svatou Terezii z Avily druhou karmelitkou začleněnou mezi velké učitele duchovního života.

Kterými teologickými zásluhami upoutala Terezie z Lisieux pozornost Církve? Jakou jedinečnou moudrostí se vyznačuje její *corpus doctrinae* (souhrn nauky) – kromě vyjimečné svatosti života? Když před modlitbou Anděl Páně – v neděli, 24. srpna 1997 - v závěru XII. Světového dne mládeže v Paříži Jan Pavel II. oznámil, že chce prohlásit svatou Terezii od Dítěte Ježíše „Učitelkou Církve“, mnozí zůstali překvapeni: uznávali sice, že je ctěna na celém světě, ale vůbec nesplňuje parametry pokud jde o úroveň teologického a kulturního rozhledu. Kupříkladu, laický akademický svět dokáže jen stěží pochopit, co vedlo nejvyšší autoritu Církve k udělení takové hodnosti, která má v kulturní a duchovní tradici Církve mnohem vyšší a širší význam, než má v profánní oblasti udělení *Nobelovy ceny*. Snad jediným, kdo tímto oceněním nebyl překvapen, byla sama Terezička: v roce 1896, rok před smrtí, řekla: „I přes mou nepatrnost, bych chtěla být světlem duším jako byli proroci, učitelé ...; vnímám své povolání... učitelky“. Tato slova, která před sto lety mohla znít paradoxně, divně, se nyní stala skutečností.

Svatý papež Pius X. řekl o svaté Terezii, že byla „největší světicí moderní doby“. Jeho nástupce, Pius XI. ji označil za „učitelku života“ a „hvězdu“ svého pontifikátu; Terezii – která nikdy nepřekročila práh Karmelu v Lisieux - týž papež prohlásil hlavní patronkou misií spolu se svatým Františkem Xaverským, velkým apoštolem Dálného Východu. Když byla v roce 1954 posvěcena bazilika v Lisieux, zasvěcená svaté Terezii z Lisieux, papež Pius XII. řekl, že svou naukou pronikla do nitra evangelia; Pavel VI., u příležitosti 100. výročí jejího narození (1873-1973), vyzdvihl, že Terezie je příkladem v hledání Boha a označil ji za „učitelku“ modlitby a božské ctnosti naděje. kromě všech papežů XX. století, včetně Benedikta XV., Jana XXIII. a Jana Pavla I. (už jako benátského patriarchy), se o jedinečnou originalitu sv. Terezie zajímali i velcí současní katoličtí myslitelé jako Yves Congar a Hans Urs von Balthasar. Terezie, která nebyla spisovatelkou ani básníkem, i přesto že pár básní napsala, upoutala autory takového kalibru jakými jsou Bernanos,

Claudel, Mauriac, Julien Green a později Didier Decoin. Podle Emmanuela Mouniera byla – „stratégem Ducha“ (*une ruse de l'Esprit*).

K tomu, abychom pochopili, co vedlo Jana Pavla II. k tomu, aby – po žádostech více než 50 biskupských konferencí a stovky tisíc petic jednotlivých věřících – začlenil karmelitánskou mystičku do úzkého okruhu učitelů Církve a veřejně ji pro její jedinečnou nauku uznal za „učitelku pravé moudrosti lásky“, je třeba vyjít z několika základních otázek: kdo je Terezie z Lisieux? Jaká je její teologická a duchovní nauka? V jakém smyslu ji lze chápat jako učitelku víry a duchovního života? Na tyto tři otázky můžeme odpovědět, vycházejíc ze slov samotného Jana Pavla II. v apoštolském listě *Divini amoris scientia*, který byl vydán u příležitosti vyhlášení svaté Terezie od Dítěte Ježíše a svaté tváře učitelkou Církve (*překlad ve Farním informátoru z 27. září 1998*).

„Vědění božské lásky (*Divini amoris scientia*), které Otec milosrdenství vlévá skrze Ježíše v Duchu svatém, je darem, uděleným maličkým a pokorným, aby poznali a hlásali tajemství Království, skrytá chytrým a moudrým; proto Ježíš zajásal v Duchu svatém, a velebil Otce, který tak stanovil (srv. *Lk* 10,21-22; *Mt* 11,25-26)“. Těmito slova začíná apoštolský list *Divini amoris scientia* (DAS) Jana Pavla II., a hned nato následuje: „Mezi maličkými, kterým byla zcela jedinečným způsobem odhalena tajemství Božího království, se skví Terezie od Dítěte Ježíše a svaté tváře, řeholnice řádu bosých karmelitek, jejíž sté výročí vstupu do nebeské vlasti si letos připomínáme“ (č.1). „Terezie je učitelkou duchovního života skrze prostou a současně hlubokou nauku, kterou čerpala z pramenů evangelia pod vedením božského Mistra“ (č. 3).

Spiritualita Terezie z Lisieux je všeobecně známá jako „malá cesta“ nebo „cesta duchovního dětství“, proto je evangelijní cestou svatosti otevřenou pro všechny. Dílo, jež tuto malou významnou ženu proslavilo po celém světě je *Histoire d'une âme* (Dějiny duše), vlastní životopis, vydaný v Lisieux v roce 1898, rok po její smrti. Kniha vychází ze tří rukopisů A, B, C, jež sepsala sama světice na prosbu spolusester. Byla přeložena do padesáti různých jazyků a vydána v miliónových nákladech. Inspirovala rovněž divadelní a kinematografická díla, jako např. film *Thérèse* (1986) Alana Cavaliera. Nyní v krátkosti nastíním aspoň některé životní okamžiky sv. Terezie, jak je předkládá DAS.

Terezka Martinová se narodila ve francouzském Alencon, 2. ledna 1873. Dva dny nato přijala svátost křtu v kostele *Notre Dame*, kde jí dali jména Marie Františka Terezie. Před nedávnem byly uznány hrdinské ctnosti jejich rodičů – Louis Martina a Zélie Guérinové. Po smrti matky, k níž došlo 28. srpna 1877, se Terezie přestěhovala s celou rodinou do města Lisieux, kde obklopena láskou otce a sester, dostala náročnou a přitom láskyplnou výchovu.

„Koncem roku 1879 přistoupila poprvé ke svaté zpovědi. O Letnicích roku 1883 se jí dostalo mimořádné milosti uzdravení z vážné nemoci, na přimluvu Panny Marie Vítězné. Po velmi intenzivní přípravě u benediktinek v Lisieux, přijala 8. května 1884 první svaté přijímání. Tento okamžik korunovala zvláštní zkušenost milosti intimního spojení s Ježíšem. Několik týdnů nato, 14. června téhož roku, přijala svátost biřmování, s živým vědomím, že dává dar Ducha svatého skrze osobní účast na milosti Letnic. O vánocích 1886 prožila velmi hlubokou duchovní zkušenost, kterou označila jako „úplné obrácení“. Díky ní překonává emotivní křehkost v důsledku ztráty matky a začíná „gigantický běh“ po cestě dokonalosti (srv. *Ms A* 44,V-45V).

„Terezie touží po kontemplativním životě na Karmelu v Lisieux, stejně jako její sestry Paolina a Marie, ale brání jí v tom mladistvý věk. U příležitosti jedné pouti do Itálie, po návštěvě Svatého Domku v Loretě a posvátných míst Svatého města, při audienci poskytnuté věřícím z diecéze Lisieux papežem Lvem XIII., 20. listopadu 1887, prosí Svatého Otce s dětinnou odvahou, aby mohla vstoupit na Karmel ve věku 15 let.

„Na Karmel v Lisieux vstupuje 9. dubna 1888, kde 10. ledna následujícího roku přijímá řeholní šat a 8. září 1890, o svátku Narození Panny Marie, skládá své řeholní sliby. Na Karmelu se vydává na cestu dokonalosti, nastíněnou matkou zakladatelkou, Terezií od Ježíše, a to s opravdovým zápallem a věrností, v plnění různých komunitních služeb, které jí byly svěřeny. Osvícena Božím slovem, zvláště bolestným způsobem zkoušena nemocí svého milovaného otce, Louise Martina, jenž zemřel 29. července 1894, kráčí Terezie po cestě svatosti, přičemž středem celého jejího života je láska. Novickám, které jí byly svěřeny, odhaluje malou cestu duchovního dětství, na níž stále více proniká do tajemství Církve, a přitahována Kristovou láskou cítí, jak v ní roste apoštolské a misijní povolání, které ji pudí, aby všechny strhla sebou k setkání s božským Ženichem.

O slavnosti Nejsvětější Trojice, 9. června 1895, se nabízí Boží milosrdné lásce jako žertva. Následujícího roku, 3. dubna, v noci ze Zeleného čtvrtku na Velký pátek, pociťuje první příznaky choroby, která ji dovede až ke smrti. Terezie ji přijímá jako tajemnou návštěvu božského Ženicha. Současně prochází zkouškou víry, která potrvá až do její smrti. Protože se jí přitížilo, byla 8. července 1897 převezena na ošetrovnu. Její sestry i ostatní řeholnice zaznamenávají její slova, zatímco trpělivě snášené bolesti a zkoušky, se stávají stále intenzivnějšími až vyvrcholí smrtí, dnes 30. září 1897 odpoledne. „*Je ne meurs pas, j'entre dans la vie*“ - „*Neumírám, vstupuji do života*“, napsala svému duchovnímu bratrovi, donu Bellièrovi (LT 244). Její poslední slova „Miluji tě, můj Bože“ jsou pečetí její existence“ (DAS, č. 5).

Základním dílem svaté Terezie – jak jsem zmínil – zůstává její životopis *Dějiny duše*, převzatý ze tří rukopisů známých jako *Manuscripts autobiographiques A,B,C*.

„V rukopise A – čteme v apoštolském listu Jana Pavla II. DAS – napsaném na žádost sestry Anežky od Ježíše, tehdejší představené kláštera, a jí předaném 21. ledna 1896, Terezie popisuje etapy své náboženské zkušenosti: první léta dětství, především událost prvního svatého přijímání a biřmování, až po vstup na Karmel a první sliby.

„Rukopis B, sepsaný během duchovních cvičení na žádost své sestry, Marie od Nejsvětějšího Srdce, obsahuje jedny z nekrásnějších, nejznámějších a nejcitovanějších úryvků světice z Lisieux. Odhalují naprostou zralost světice, jež mluví o svém povolání v Církvi, Kristově Snoubence a Matce duší.

„Rukopis C, napsaný v měsíci červnu a na začátku července 1897, jen pár měsíců před smrtí na prosbu představené Marii Gonzagy, která ji o něj poprosila, doplňuje vzpomínky z rukopisu A o životě na Karmelu. Tyto stránky odhalují nadpřirozenou moudrost autorky. Z tohoto posledního období jejího života Terezie zaznamenává některé výsostné zkušenosti. Působivé stránky věnuje zkoušce víry: očišťující milost, která ji noří do dlouhé a bolestné noci temnoty, prozářené její důvěrou v milosrdnou a otcovskou Boží lásku. Znovu, aniž by se přitom opakovala, dává Terezie zazářit oslnivému světlu evangelia. Nacházíme tu nejkrásnější stránky, jež věnovala důvěrné odevzdanosti do rukou Božích, spojení lásky k Bohu a lásky k bližnímu, svému misijnímu poslání v Církvi.

„V těchto třech samostatných rukopisech, tvořících tématickou jednotu, v nichž popisuje svůj život a své duchovní putování, nám Terezie svěřila jedinečnou autobiografii,

kteřá je historií její duše. Z ní je zřejmé, že její život byl existencí, v níž Bůh poskytl světu zcela konkrétní poselství, když ukázal na evangelijní cestu, „malou cestu“, po níž mohou kráčet všichni, neboť všichni jsou povoláni ke svatosti.

„V 266 *Lettres* - dopisech, které máme, adresovaných příbuzným, řeholnicím, misijním „bratřím“, Terezie sděluje svou moudrost a rozvíjí učení, které je ve skutečnosti hlubokým duchovním vedením duší.

„Součástí jejich spisů je i 54 *Poésies* – básní, z nichž některé mají velkou teologickou a duchovní hloubku, inspirované Písmem svatým. Mezi nimi je třeba zvláště zmínit *Vivre d'Amour!* ... (č. 17: Žít z lásky!) a *Pourquoi je t'aime, ô Marie!* (č. 54: protože tě miluji, Maria), originální syntéza putování Panny Marie podle evangelia. K této tvorbě je třeba přidat 8 *Récréations pieuses*, básnické a divadelní skladby, které světice vymyslela a ztvárnila pro svou komunitu u příležitosti některých svátků, podle karmelské tradice. Nelze opomenout sbírku jejich slov, pronesených během posledních měsíců života. Tato slova, uchovávaná v různých vydáních, jsou známa jako *Novissima verba*, ale také pod názvem *Derniers entretiens* (Poslední rozpravy)“ (DAS, č. 6).

Základním pilířem na němž spočívá přiznání titulu „učitel Církve“ je jedinečnost nauky světce či světice. Jan Pavel II. tuto jedinečnost nauky svaté Terezie z Lisieux zdůraznil ve svém apoštolském listě DAS.

U Ní „je především zřejmé zvláštní charisma vědění. Tato mladá karmelitka totiž bez jakékoli zvláštní teologické přípravy, avšak osvícena světlem evangelia, se cítí být poučena božským Mistrem, který – jak říká – je „Učitelem učitelů“ (*Ms A 83 v*), od něhož čerpá „božská poučení“ (*Ms B I r*). Cítí, že se na ní naplňují slova Písma: „Kdo je malý, ať přijde ke mně...; malému se dostává milosrdenství“ (*Ms B I V*; srv. Př 9,4; *Moudr* 6,6) a ví, že byla vyučena ve vědění lásky, které je skryté moudrým a znalým, jež božský Mistr uznal za vhodné zjevit jí, jakožto maličkým (*Ms A 49 r*; srv. *Lk* 10,21-22). ...

„Její nauka není pouze ve shodě s Písmem svatým a katolickou vírou, nýbrž vyniká (*eminet*) svou hloubkou a syntézou moudrosti, jaké dosahuje. Její učení je současně vyznáním víry Církve, zkušeností křesťanského tajemství i cestou svatosti. Terezie poskytuje zralou syntézu křesťanské spirituality; spojuje teologii a duchovní život, vyjadřuje se s rozhodností a věrohodností, s velkou přesvědčivou a komunikační schopností, jak dokazuje přijetí a rozšíření jejího poselství v Božím lidu.

„Tereziino učení vyjadřuje a spojuje křesťanská dogmata jako nauku pravdy a životní zkušenost. Nelze v tomto ohledu opomíjet, že poznání pokladu víry, předaného od apoštolů, jak učí II. vatikánský koncil: „*roste totiž přijímáním věcí i slov z podání, a to jednak kontemplaní a studiem věřících, kteří o nich rozvažují ve svém srdci, tak vnitřním porozuměním duchovním zážitkům, jakož i kázáním těch, kterým se poslušností biskupského úřadu dostalo jistého charizmatu pravdy* (Dei Verbum, č.8).

„Ve spisech Terezie z Lisieux možná nenacházíme, jako u jiných učitelů Církve, vědecky zpracovanou prezentaci věci Božích, ale můžeme spatřit osvícené svědectví víry, která zatímco s důvěrnou láskou přijímá milosrdnou Boží shovívavost a spásu v Kristu, zjevuje tajemství a svatost Církve.

„Právem lze tedy světici z Lisieux přiznat charisma učitelky Církve, a to jak pro dar Ducha svatého, kterého se jí dostalo, aby žila a vyjádřila svou zkušenost víry, tak pro zvláštní poznání Kristova tajemství. Setkávají se v ní dary nového zákona, milosti totiž Ducha svatého, který se projevuje živou vírou působící skrze lásku (srv. sv. Tomáš Akvinský, *Summa Theol.* I.-II., q. 106, art. 1; q. 108, art. 1). „Na svatou Terezie z Lisieux

můžeme aplikovat to, co řekl můj předchůdce Pavel VI. o jiné mladé světici, učitelce Církve, Kateřině Sienské: „To, co nejvíce na světici udivuje je vlitá moudrost, totiž jasná, hluboká a opojná asimilace božských pravd...: asimilace, jistě podpořená jedinečnými přirozenými dary, ale zjevně zázračná, kterou je třeba připsat charizmatu moudrosti Ducha svatého“ (AAS 62 /1970/, str. 675)“ (DAS, č.7).

RADOST VYVĚŘÁ Z LÁSKY

/dopis kardinála Albina Lucianiho, pozdějšího papeže Jana Pavla I., sv. Terezii od Dítěte Ježíše/

Milá malá Terezie, v sedmnácti letech jsem poprvé četl tvůj životopis, který jsi nazvala „Dějiny malé květinky“. Já bych ho spíš nazval „dějinami pevné oceli“, protože z každé řádky promlouvá silná vůle, pevná odhodlanost a mužná statečnost. Od chvíle, kdy sis zvolila cestu naprostého sebeobětování Bohu, nic Tě na ní nezastavilo, ani vnější ani vnitřní překážky a potíže. Vzpomněl jsem si na

to, když mě jednou lékař poslal do nemocnice. Tehdy ještě neexistoval penicilin ani antibiotika. Pacient musel víceméně počítat se smrtí. Také mne se zmocnil strach, ale zastydl jsem se, když jsem pomyslel: Terezie ve svých 23 letech, kdy se těšila plnému zdraví a životnímu elánu, dostala chrlení krve. Nezalekla se zákeřné choroby, spíš ji radostně přivítala jako příležitost k větším obětem. Vymohla si dokonce povolení, aby i v nemoci mohla pokračovat a dokončit půst o chlebě a vodě. A ty se třeseš? To jsi kněz? Vzpomněl jsem si na

Když znovu pročítám tvou knihu u příležitosti stého výročí tvého narození (1973), jsem ještě víc ohromen, jak jsi dovedla milovat Boha i lidi. Sv. Augustin napsal: „K Bohu se nepřibližujeme kroky, ale láskou“. Tys také nazvala svou cestu k Bohu „cestou lásky“. Kristus řekl: „Nikdo nepřichází k Otci, nepřipoutá-li ho můj Otec“. Podle těchto slov ses cítila „malým bezmocným neopeřeným ptáčetem, k němuž přiletěl orel – Bůh, aby je vynesl do výše na svých perutích“. Boží milost jsi nazvala „výtahem“, který nás rychle a bez námahy dopraví k Bohu. Cítila ses „příliš malá a slabá, než abys mohla sama vystupovat po příkrém schodišti dokonalosti“. A přece se ani u tebe tento výstup neobešel bez těžkostí. V posledních měsících života se ti v duši náhle zatemnilo, že jsi neviděla už nic z toho, co ti dřív bylo zřejmé. „Víra už není závoj, ale zeď“, napsala jsi. Tělesné bolesti se umocnily natolik, že jsi doznala: „Kdybych neměla víru, vzala bych si život.“ Tvá oddanost Bohu v závratí utrpení se tím jen vzmáhala. „Mou cestou je oddanost dítěte, které bez bázně usíná v Otcově náručí.“ Tvé poslední slovo bylo: „Můj Bože, miluji Tě.“

Nabídla ses Bohu jako oběť lásky. To vše ti však nebránilo radovat se z krásných dobrých věcí světa. Před svou poslední nemocí jsi ráda malovala, psala básně a drobné divadelní scénky, a svůj herecký talent jsi nejednou uplatnila na jevišti. Když se ti

v nemoci ulevilo, prosilas o čokoládový zákusek. Když jsi někdy při rozjímání únavou usnula, neupadalas do malomyslnosti pro svou nedokonalost. „Maminka má děti ráda i když spinkají.“ Lásku k bližnímu projevovalas konáním opomíjených, drobných a všedních služeb především těm sestrám, za jejichž méně sympatickou tvář jsi viděla tvář Kristovu. A dělalas to všechno tak nenápadně a samozřejmě, že představená o tobě napsala: „Jako se dovede ponořit do Boha při modlitbě i při práci, stejně dovede žertovat a vtipkovat při rekreaci, až nás všechny rozesměje.“

Láska k Bohu vyžaduje pevné odvahy, která se musí častěji obnovovat. Tvůj krajan, maršál Foch telegrafoval za bitvy v Marně: „Střed armády povoluje, levé křídlo se probíjí k ústupu, ale já přece útočím.“ Trochu bojovnosti s chutí riskovat neuškodí ani v lásce k Bohu. Ne nadarmo jsi považovala Janu z Arku za svou „sestru ve zbroji“. Kristu se líbí naše skutky, vycházejí-li z milujícího srdce. Kristu se nelíbily postem vyhublé tváře farizeů, protože srdcem byli daleko od Boha. „Láska nesmí spočívat v citech, ale v činech. Bůh nepotřebuje naše skutky, ale naši lásku!“ To jsi napsala výtečně!“

Současně s Bohem můžeme milovat mnoho jiných věcí, ale pod podmínkou, že je nebudeme milovat proti Bohu, či stejně jako Boha nebo více jako Boha. Jinými slovy: láska k Bohu nevylučuje jinou lásku, ale musí mít před ní přednost, aspoň podle stupnice hodnot. Jakub se zamiloval do Ráchel. Sedm roků se o ni ucházel a Písmo praví, že mu to připadalo „jako několik dní; jak ji miloval“. A Bůh proti tomu nic nenamítal, naopak schvaloval to a Jakubovi žehnal. To neznamena, že všechny lásky světa by se měly požehnat a pokropit svěcenou vodou. Někteří moralisté by rádi posvětili tzv. „novou sexuální morálku“. Chtějí-li však křesťané předejít zmatku a rozkladu, ať pozorně naslouchají učitelskému úřadu Církve, který za přispění Ducha svatého dbá, aby se Kristovo učení dalo neporušené uplatnit i v dnešní době.

Hledat Kristovu tvář ve tváři bližního je zárukou, že to s láskou k bližnímu myslíme vážně, že se neohlížíme na antipatie a různost názorů a nesklouzneme na pouhou lidumilnost. Kdo miluje Boha opravdově, nemůže nemilovat lidi, kteří náleží do boží rodiny. I když jsou protivní, zlí a nudní, láska si je dovede proměnit. Láska má často cenu nejen velkých bankovek, ale i drobných mincí. Neměl jsem nikdy možnost vrhnout se do rozbouraných vln, abych zachránil tonoucího. Ale často jsem byl požádán, abych někomu něco půjčil, napsal dopis nebo poradil. Nikdy jsem nepotkal vzteklého psa, ale často mne napadaly mouchy a komáři. Nikdy jsem nebyl pronásledován a bit, ale často jsem byl rušen křikem z ulice, naplno zapnutým rádiem, ba i mlaskáním při společném jídle. Nerozčilovat se, mít pochopení a udržet si klid a úsměv za takové situace, znamená milovat bližního bez velkých slov, ale opravdově a upřímně. Takovou láskou vynikal Kristus. Jak jen byl trpělivý, když se dohadovali apoštolové. Stále připravený někoho povzbudit a pochválit. „Nenašel jsem takovou víru v Izraeli“, řekl setníkovi a ženě kananejské. A apoštolům: „Vytrvali jste se mnou v mých zkouškách“. Hájil hříšníky jako Zachea, cizoložnou ženu, Maří Magdalénu. Dovedl se vžít do jejich situace, trpět s nimi. Následovala jsi Kristův příklad v Lisieux, my ho musíme následovat ve světě.

Carnegie vypráví, jak jistá žena připravila svému muži a dětem prostřený stůl, ozdobený květinami, ale na každém talíři byla jen hrstka sena. „Dnes máme seno?“ – „Hned vám přinesu jídlo“. Ale nejdříve vám něco povím. Léta vařím a snažím se, aby jídlo nebylo jednotvárné, jednou je rýže, podruhé hovězí se zeleninou, jindy pečeně na rožni, ale nikdy jste mi neřekli: „To nám to chutná! Jsi výtečná kuchařka!“ Uvažte, že nejsem přece z kamene a že se nedá pracovat bez slova uznání a povzbuzení, je tak „pro krásné oči“.

Ke křesťanské lásce náleží radost. O tom už zpívali andělé v Betlémě. Radost je podstatou evangelia, radostné zvěsti. Sv. Terezie z Avily soudila: „Smutná svatý je opravdu smutná svatý“. A Dominik Savio: „Staňme se svatými s radostí.“ Radost se stává projevem lásky, rozdáváme-li ji. Uměla jsi ji výtečně rozdávat ve chvílích rekreace na Karmelu v Lisieux.

Podle legendy zemřel náhle jistý Ir a objevil se před Božím soudem. Srdce se mu sevřelo, když pomyslel, že bilance jeho života je značně hubená. Postavil se před Krista do řady a poslouchal, jak probíhá soudní řízení. Kristus nahlédl do tlusté knihy a povídá prvnímu: „Mel jsem hlad a dals mi najíst. Výborně! Běž do nebe!“ Druhému: „Měj jsem žízeň a dals mi napít“. Třetímu: „Byl jsem v žaláři a navštívils mě“. A tak to pokračovalo. Pokaždé, když někdo odcházel do nebe, bylo Iru stále úzkostněji. Nedal nikomu ani jíst, ani pít, nenavštívil žádného nemocného. Konečně přišla řada na něho. Ale Kristus pozvedl oči a povídá: „Moc toho tu napsáno není. Ale přece je tu něco: Byl jsem smutný, skleslý a tys přišel a vyprávěl mi veselé příběhy, abys mě rozesmál a pozvedl mou náladu. Tak jdi do nebe!“ Je to jen vtipná legenda, ale dobře postihuje, že nemáme opomíjet a podceňovat žádný způsob lásky k bližnímu. Terezie, tvá láska k Bohu (a pro Boha k bližnímu) byla opravdu hodná Boha. Naše láska se jí musí podobat. Kéž je to tedy plamen lásky, který rozžehne vše, co je v nás veliké a čisté a odstraní a spálí, co je v nás nízké a vzurné.

CESTA DUCHOVNÍHO DĚTSTVÍ

/Tomáš kardinál Špidlík, S.J., čestný občan Pustiměře/

«Jak je únavná dnes škola, nedovedete si představit!», postěžovala si učitelka. Dali jí duchovní radu: «Nechod'te tam děti učit, ale chod'te se učit, buďte žačkou svých žáků. Vždyť nám je Ježíš dal za vzor dokonalosti» (sr. Mk 9,36-37). Duchovní zkušenost Terezie od Dítěte Ježíš se stala tak populární, že donutila i teology, aby vysvětlili v pojmech, co se tzv. duchovním dětstvím rozumí. Někteří mají strach, že by to mohlo být totéž co naivnost, infantilismus. Proti tomu psal s vervou Romano Guardini: «Ježíš neznamena sentimentalitu, dojemnost, miloučkou bezmocnost, něco, co se něžně hladí... Duchovní dětství, jak je Kristus myslí, znamená křesťanskou vyspělost». Guardini měl zvláštní důvod, proč tak psal.

Psychoanalýze totiž varuje před zpožděním zralosti, která se dnes, jak se zdá, častěji vyskytuje než dříve. Ve věku, kdy bývali mladí lidé schopni zakládat rodinu a brát velkou odpovědnost, se dnes můžeme setkat s úplnými děcký. Neumějí si koupit jídlo a šaty, natož si vydělat a vést rodinu. Zdá se proto, že by bylo naprosto nevhodné dávat právě těmto do ruky spisy svaté Terezičky, vybízet je, aby zůstali opravdovými dětmi. Z druhé strany je pravda, že tyto typy právě malá Terezička velmi přitahuje. Zdá se, že odpovídá jejich mentalitě a že jim je srozumitelná. Ale snad

právě tu je kořen omylu. Je tu nebezpečí, že porozumějí «dětské cestičce» svěťice svým nevyzrálým infantilním způsobem. To by byla ovšem škoda.

«Dějiny duše», které vyšly r. 1898 v Lisieux, se stále vydávají a překládají. Nadchly, jak se přiznává, i spekulativního Mertona, přestože vyšly z buržoazního prostředí, které nemohl vystát. Nové kritické vydání Terežčiných listů posílilo zase úspěch «duchovního dětství». Svěťice svůj postoj tak přímo nepojmenovává. Mluví o své «malé cestičce», o «své malé vědě». Texty Písma, které o dětství mluví, si posbírala a ráda je komentovala. Přitom neujde nikomu, že se tu nemůže naprosto mluvit o nějakém opožděném vývoji, ale spíš o překotném, o zralosti, která by se v jejím věku naprosto nečekala. Nejde o růžovou idylku bezstarostné dívenky, ale jsou to léta utrpení a obrácení k nejvážnějším životním problémům. «Bylo to 25. prosince r. 1886», píše svěťice, «co jsem dostala milost vyjít z mládí, tj. milost úplného obrácení». To obrácení bylo v tom, že ztratila dětské iluze, pochopila, co může od života očekávat. Věděla, že to bude tuhý boj, ale že už odrostla natolik, aby odvážně nastoupila. «Vánoční mše roku 1886 byla pro mě povolání rozhodující... Ježíš, který se z lásky ke mně stal dítětem, mně pomohl vyjít z plének, z dětských nedokonalostí. Tak mě přeměnil, že jsem se sama nepoznávala... V té noci, ve které se on sám stal slabým a trpícím, z lásky ke mně udělal mě silnou a odvážnou. Oblékl mě do svých zbraní, už jsem pak v žádném boji nepodlehla. Šlo to pak od vítězství k vítězství. Nastoupila jsem, abych tak řekla, dráhu giganta». Je tu zajímavá antinomie ve výrazech «duchovní dětství» a «dráha giganta», obra. Malost a velikost se tu tedy dotýkají. Ten zdánlivý protiklad Terežka z Lisieux neobyčejně bystře pochopila, v tom je její nadpřirozená geniálnost. Jaké jsou vlastnosti člověka, který chce být velkým? Uvědomí si jednoho dne schopnosti a možnost zasáhnout do běhu světa. A protože svou sílu ocení, pocítí současně odpovědnost za všechny ostatní. V tom okamžiku je dospělý každý, kdo ví, že záchrana jiných závisí na něm. Jak si mohlo něco podobného uvědomit malé děvče, které bylo tatínkův mazlíček? Zajímavý je Terežčin realismus. V době, kdy ostatní děvčata sní o princích a zámcích, ona sama docela klidně konstatuje, že není genius, po lidské stránce že má malé možnosti v maloměstském prostředí. Aby se dala na duchovní dráhu, na cesty, o kterých četla v životopisech velkých světců, na to nemá konstituci ani výchovu ani mentalitu. Co tedy má udělat velkého? Měla-li Terežka smysl pro realismus v přirozeném pohledu na život, měla podobnou průzračnost i v životě nadpřirozeném. Dokázala pochopit, že jediná opravdová síla, která doslova hýbe světem, je láska. Její osobní životní otázka tedy zněla: Musí se velká láska projevit navenek jenom velkými skutky, nebo stačí k tomu i cesta malého nenápadného života? *«Vždycky jsem chtěla být svatou. Bohužel, když jsem se se svatými porovnávala, vždycky jsem se přesvědčila, že je mezi mnou a nimi takový rozdíl jako mezi horou, jejíž čelo se dotýká nebe, a zrnkem písku, po kterém chodci šlapou. Misto, aby mě to vzalo odvahu, řekla jsem si: Dobrý Pán Bůh mě nemůže vnukat touhy, které se nedají uskutečnit, mohu se tedy dát na cestu svatosti, i když jsem maličká. Abych se udělala větší, to nejde. Musím tedy přijmout sebe se všemi nedokonalostmi, které mám. Ale budu hledat způsob, jak by se dalo jít do nebe malou stezkou, přímou, krátkou, malou novou cestičkou. Jsme v době vynálezů...»* Terežčin vynález pak je známý. Je to týž, který je podstatou evangelia. Život Ježíše byl inspirován stále jediným motivem: dělat vůli Otce. Jeho dokonalost je v tom, že je Syn. Od velkých dětí Bůh žádá velké práce, od malých malé. Ale lásku a důvěru žádá ode všech. Velikost Terežky tedy zní: velká láska na malé cestě, v malých věcech denního obyčejného života. Není na nich nic teatrálně velkého. Jsou to skutky dítěte, které miluje Otec a plně mu

důvěruje. «Já vím», píše Tereзка, «že bylo mnoho svatých, kteří dělali neuvěřitelná umrtvování, aby dosáhli odpuštění hříchů. Ale co chcete! Je mnoho příbytků v domě mého Otce (Jn 14,2). Rekl to Ježíš a k tomu dodal: Já jsem cesta (Jn 14,6). Proto se starám o to, abych se o sebe nestarala, ale starala se o to, co Ježíš sám dělá v mé duši». Malé věci, dětské věci, ale velká důvěra, velká láska. To je duchovní cesta Terežčina. «Nemám strach ani z posledních bojů, velkých bolestí, z nemoci. Dobrý Pán Bůh mně pomohl vždycky. Stál při mně a vedl mně za ruku od dětství... spoléhám tedy na něho. Jsem si jistá, že mě pomůže až do konce. Může se stát, že už nebudu moci, ale nebude toho na mne nikdy tuze moc, o tom jsem si jistá».

2. ŘÍJNA – SVATÍ ANDĚLÉ STRÁŽNÍ

ANDĚL STRÁŽNÝ

/Tomáš kardinál Špidlík, S.J., čestný občan Pustiměře/

Jeden Ital, který prý jezdil rychlostí 180 km po dálnici, prý vzal s sebou tři jiné: Němce, Francouze a spolukrajana Itala. Sotva začal uhánět podle svého zvyku, Němec ho poklepal na rameno: „Zastav! Já vystoupím.“ „Ale neboj se, já mám anděla strážného.“ „Říkám ti, zastav!“ Za chvíli následovala stejná scéna s Francouzem. Nakonec to nevydržel ani Ital: „Zastav, já také vystoupím.“ „I ty, už jsem ti řekl, že mám anděla strážného, proč se tedy bojíš?“ Nepomohlo to. Spolukraján také vystoupil a Ital jede sám a sám, rychlosti ještě přidal. Najednou ho někdo poklepe na rameni. „Kdo jsi ty?“ „Jsem tvůj anděl strážný. Zastav, já také vystoupím.“ Jsou skutečně andělé? Písmo svaté o nich mluví často a při různých

okolnostech. Slovo anděl však není jméno, je to prostě označení funkce, znamená posel Boží, řecky *angelos*. O nebeských bytostech píše novozákonní *List Židům* (1,14): „Což není každý anděl jen duchem, vyslaným k těm, kdo mají dojít spasení?“ Píše totiž proti těm, kteří chtěli i Krista považovat jenom za anděla a ne za opravdového Syna Otce. List k židům ovšem nepopírá, že byl i Kristus poslán na svět, ale v něm se sám Bůh stal viditelným a přišel zvěstovat poselství spásy. Je tedy rozdíl mezi poslem a poslem, jak je známe ze zkušenosti. Za nejnižší druh považujeme otroky, kteří jsou prostě posláni na práci. Ztrácejí všechnu samostatnost a svobodu, nemají tedy lidskou důstojnost. Ale i tu jsou stupně podle práce, která se ukládá. Nazýváme to česky dřičství, nádenictví, když se někdo musí živit jenom tím, že se namáhá jenom svaly bez jakéhokoliv dalšího zájmu o to, co musí dělat. Začíná být víc ceněn, když jde o něco důležitého. Vážnost dělníka pak ještě roste, čím víc se přitom uplatní jeho osobní vlohy a odpovědnost a čím vyšší postavení má pán, kterému slouží. Najít si pokud možná nejlepšího pána bylo ideálem tzv. feudální,

noblesní společnosti. Byli sice služebníky, ale už se považovali za velké pány ti, kteří se pohybovali na císařském dvoře. I v dnešním demokratickém světě udělá kariéru ten, kdo se stane ve státě ministrem. Nehledě k tomu, že latinské slovo *minister* znamená služebník, on už je členem „vlády“. V této situaci bylo snadné pro duchovní autory udělat závěr náboženský. Vyjadřuje jej věta užívaná v liturgii: sloužit Bohu znamená kralovat. Vyššího pána si totiž nedovedeme představit, ani se nenajde důležitější práce, než je věčná spása celého světa. K té pak jsou posláni všichni křesťané. Vyjadřuje to jiný řecký termín, který má prakticky stejný význam jako anděl, totiž *apostolos*, apoštol. Křtem jsme tedy dosáhli opravdu vysoké kariéry: staly jsme se anděly a vyslanci nejvyššího pána, členy nebeského dvora. „Nebeské je dvorstvo krásné, blaze tomu, kdo tam dojde,“ zpíváme ve svatováclavském chorálu. Pokračujme však naši úvahu. Poslaný, *angelos*, bývá pověřen nějakou prací, ale může mu být také svěřeno poselství k nějaké osobě. I tu ovšem rozlišujeme ke komu je poslán a s jakou zprávou. Když král posílal list královně, zvolil si někoho, koho jakoby počítal ke své rodině. Vrcholným poselstvím je v tomto případě to, co v Písmu čteme o zvěstování Panně Marii (Lk 1,26-38). Už samo jméno Gabriel označuje funkci Božího posla a označuje se jako archanděl, jeden z předních vůdců andělských. Jak vysoce si tedy musí cenit Bůh osoby, ke které je vyslán tak zvláštní posel a jak důležitou zprávu musí zvěstovat! Jde tu o početí Bohočlověka, o uskutečnění jeho spasitelské činnosti na zemi.

Je to případ vrcholný, jedinečný, ale ne jediný. Vždyť každý člověk má vykonat na zemi jistý Bohem určený úkol. Nedivme se tedy tomu, že křesťané věří, že i k jeho vstupu do života Bůh posílá anděla, aby ho pak na cestě doprovázel, anděla strážného. Není radno tuze diskutovat o bytosti a povaze těchto tajemných nebeských duchů. Spokojme se s mluvou Písma, které nám je líčí jako spolupracovníky Boží prozřetelnosti ve světě. Stvoření člověka a jeho růst k obrazu a podobenství Krista je ovšem dílo privilegované. Proto už Otcové církve připisují jednotlivým národům, městům i každému člověka zvláštního anděla, aby ho vedl a ochraňoval v nebezpečí, aby byl andělem strážným. Dávají mu krásná jména. Sv. Jan Chryzostom jej nazývá naším „pedagogem“, pro sv. Bazila je „společník na cestě“, pro jiné je především ochránce proti vnějším a vnitřním nebezpečím. Jeho výchovatská funkce se uskutečňuje především tím, že nám v příhodné době vnuká správné myšlenky, abychom rozřešili životní problémy a v hodinu smrti nás doprovází, abychom předstoupili k věčnému soudci se svým obhájcem. Proto se zpívá při pohřebních obřadech antifona: „Do ráje nebes přiveďte ho andělé, aby s Lazarem, druhdy chudobným, požíval tam věčné slávy.“

V životopisech svatých čteme mnoho příkladů o tom, jak jisté vyvolené osoby přítomnost svého anděla vnímaly viditelně a přímo s nimi hovořily, jako např. sv. Anežka Římská nebo Gemma Galgani. Je to ovšem vděčný námět pro umělce. Dětem se zavěšuje nad postýlku obrázek strážného anděla a modlitbička k němu bývá první, kterou se naučí z paměti. Kontemplativní poustevníci připisovali andělům zvláštní funkci při zahánění zmatených myšlenek a pokušení. Jednoho takového jsem potkal v Rumunsku a ten mi dal toto vysvětlení: „Žiji tu v lese, naprosto o samotě, ale svět je dnes tak zmatený, že jeho sugesce proniká i sem ke mně. Na štěstí mne chrání sugesce vyšší, přicházející z nebe.“ Tato situace je ještě aktuálnější pro nás, proto věříme v ochranu dobrých duchů i my a můžeme být dobré mysli.

Ozvěny z Nového Dvora

TRAPISTICKÉHO KLÁŠTERA BRATRA RAFAELA Z PODIVIC (Ing. Michala Navrátila)

MEZI NANEBEVSTOUPENÍM PÁNĚ A LETNICEMI 2026

Milí přátelé,

v době výstavby našeho kláštera jsme vám často psali a zakoušeli jsme podporu Prozířetelnosti i sílu našich bratrských pout s vámi. S trochou odvahy jsem zadával firmám jednotlivé etapy prací na základě cenových nabídek — nikoli podle našich finančních rezerv, ale na základě víry v dary, které od vás přijdou. A i když jsem někdy, jako finančník z La Fontainovy bajky, prožíval bezesné noci, peníze na zaplacení faktur vždy dorazily, často na poslední chvíli.

Na budovách kláštera se znovu pracuje. Sice v tempu méně intenzivním než před pětadvaceti lety, ale přesto velmi živým. Novinkou je zapojení bratří do stavby. Tehdy nás totiž byla jen hrstka a snažili jsme se především vydělat na denní chléb. Dnes můžeme každý den nasadit na stavbu tři nebo čtyři bratry. Samozřejmě se bez firem neobejdeme, ale naše vlastní práce sníží náklady přinejmenším o čtvrtinu, možná dokonce o třetinu. To je dobrá zpráva. Fotografie přiložené k tomuto dopisu vám ostatně ukážou, že bratři dodržují bezpečnostní pravidla.

Firmy v našem regionu, které na projektech spolupracují, jsou nadšené, protože jejich kapacity jsou přetíženy. Při opravě střechy kláštera bratři zajistili demontáž a vyměnili prkna i krokve, které to potřebovaly, zatímco firma provedla montáž nové střechy. V rajském dvoře bratři rozebírají betonový žlab, do čehož se žádná firma neodvážila pustit. Až bude vše připraveno, firma zajistí hydroizolaci a žlab bude s pomocí bratří znovu osazen.

Naši otcové ze zlatého věku cisterciáků stavěli své kláštery vlastníma rukama. My kráčíme v jejich stopách — alespoň v tomto bodě. A co se týče života modlitby... Bůh dej!

Krásný román Divoké kameny od Fernanda Poullona vypráví o stavbě opatství Thoronet. Právě opatství Thoronet inspirovalo našeho architekta, pana Johna Pawsona, zejména v proporcích našeho kostela.

V den Letnic oslaví náš otec Romarik své kněžské jubileum. Než se stal mnichem, působil jako diecézní kněz v Nancy a poté jako představený velkého semináře. O týden později, na slavnost Nejsvětější Trojice, složí bratr Izák časné sliby. Mezi jubilantem a budoucím profesem je věkový rozdíl šestapadesáti let!

Křtem jsme byli, jak nám říká svatý Pavel, spojeni s Kristem. Kéž tato Dobrá zpráva naplní naše srdce důvěrou a radostí. Svět, v němž žijeme, jakkoli je rozervaný, směřuje k Božímu království. A na této cestě nás potřebuje. Svatá Terezie z Avily povzbuzovala své sestry těmito slovy: „Kristus nemá na zemi jiné tělo než naše, ani jiné ruce než naše, ani jiné nohy než naše. Našima očima se projevuje Kristův soucit se světem; našima nohama se vydává konat dobro; našima rukama dnes žehná lidstvu.“

Ať Vás tyto zprávy znovu ujistí o našem přátelství. Spolehněte se na naše modlitby, tak jako my spoléháme na vaše.

br. M. - Samuel, opat novodvorský

Žít s odvahou živou víru

(kazání P. Mgr. Jana Maria Vianneye Dohnala, OFM o pouti u sv. Anny v Pustiměři 2026
Sir 44,1.10-15 Řím 8,28-30 Mt 13,16-17)

Je to zvláštní, že o poutní mši svaté ke svaté Anně v předkládaných textech Písma chválíme hlavně slavné muže, naše otce. Že by tam tehdy ženy neměly své místo? Jistě ho měly, a to větší, než si dovedeme představit. V celé knize Sirachovcově, ze které nám dnes zněl onen krátký úryvek, je další velké množství překrásných veršů o ženách, o vzájemných vztazích, o nejružnějších životních hodnotách, postojích a taky, jak dojít k pravé moudrosti. Všechny tyto podněty jsou určené pro nás pro všechny. Pro muže i ženy, pro mladé i pro věkem pokročilé. Jedna z těch klíčových moudrostí, kterou nechválí jen kniha

Sirachovcova, ale mluví o ní všechny knihy Písma, je **věrnost Božímu slovu**, které nás vede k tomu, abychom celým svým srdcem milovali Boha. Tuto lásku pak Bůh proměňuje, abychom byli schopní se milovat i navzájem. Apoštol nás ujišťuje, že: „Těm, kteří milují Boha, všechno napomáhá k dobrému.“ V prvním čtení se mluví o rodičích i o dětech, na které se přenáší bohaté

dědictví. Tímto bohatstvím však není prázdná světská sláva, ani svět požitků či konzumu, či jakákoliv hmotná zajištěnost, **ale ctnostný život**, který je zakotvený do Boha a září pokorou, pokojem a láskou. Život z víry má v sobě jakési propojení celých generací a stává se požehnáním pro

mnoho pokolení. Život z víry se stává tím nejcennějším pokladem, který skrývá pravé štěstí člověka.

S jakou vděčností vzpomínám na své rodiče i na své prarodiče, a na další, kteří po řadu generací přede mnou žili vírou, která i v nejtěžších podmínkách posvěcovala jejich práci, oběti, modlitby a v naději směřovala do jistoty ve vzkříšení a v život věčný. Písmo říká: „Jejich potomstvo zůstává věrné přikázáním a kvůli rodičům i jejich děti.“ **Příkladný život rodičů a modlitby za děti a vnoučata je jedinečná investice**, o které jsme slyšeli: „Lidé si vyprávějí o jejich moudrosti, shromáždění zvěstuje jejich chválu.“ Když jsem se před mnoha lety mohl svěřit rodičům a po čase i dědečkovi a babičce, že chci být knězem, dodnes si vybavuji jejich úžasné reakce, plné vděčnosti, jako by se jejich víra zhmotnila do něčeho krásného, co se připravovalo živou vírou i jejich předky. O těchto krásných a silných vzpomínkách mluvím jen proto, že mi pomáhají vnímat Jáchyma a Annu, kteří společně vyrůstali z víry vyvoleného národa a ani ve svém stáří ještě netušili, jakého mimořádného vyvolení se jim dostane, když se jim narodí děvčátko, kterému dají jméno Maria. Netušili, že tím samým budou nejen rodiči krásného děvčátka, které si Bůh od věčnosti připravoval pro sebe, aby ji mohl učinit Matkou Božího Syna, ale vzhledem k lidské přirozenosti Ježíše že se stanou i prarodiči Božího Syna, který se narodí z Marie Panny. Jestliže se díváme do Ježíšovy tváře, jistě v ní vidíme podobu jeho matky Marie. A jestliže se díváme do Mariiny tváře, jistě v ní zase můžeme vidět podobu a krásu Jáchyma a Anny. Nejde však jen o fyzickou podobu, ale hlavně o víru, kterou Maria viděla na svých rodičích a ve které vyrůstala, aby s touto vírou mohla při andělově navštívení dát svůj souhlas ke vtělení Božího Slova, aby se skrze její ANO, mohl Bůh stát člověkem.

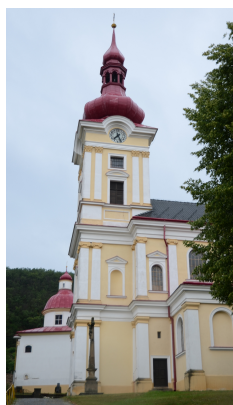

Jak blahoslavené musely být oči a uši Jáchyma a Anny, kteří ještě netušili, koho vidí a komu naslouchají, když uprostřed nich vyrůstala Matka slíbeného Mesiáše. Jak se umocnila jejich blaženost, když byli uvedeni do slávy a v nebi poznali, jakého vyvolení se jim od Boha dostalo, k čemu si je Pán předurčil, aby svým životem připravili cestu Božímu Synu.

A tak přeji všem Vám,
abychom s odvahou žili
živou víru, abychom
Boha milovali tak, aby
ON mohl v našich
životech vše přetvářet
k dobrému a jednou nás i
všechny naše drahé a
blízké mohl uvést k sobě
do nebeské slávy.

**FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA ŽIVOT SVÉ FARNOSTI:**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:
číslo účtu: 1560129309/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYSICE:
číslo účtu: 1560130369/0800**

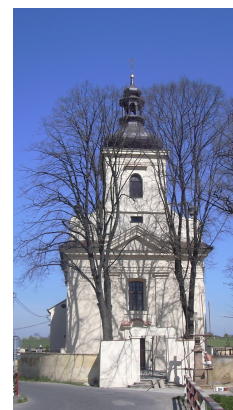
**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:
číslo účtu: 1560131329/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:
číslo účtu: 1560196309/0800**

**SVŮJ DAR NAVÍC MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!
POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE NA EMAIL:
josef.benicek@seznam.cz**

PÁN BŮH ODPLAŤ KAŽDÝ VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM.

PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA (6. 9. 2026)

PUSTIMĚŘ: 4.100,-Kč; DRYSICE: 6.560,-Kč; PODIVICE: 1.400,-Kč; TOPOLANY: 700,-Kč
Pán Bůh zaplať vám všem, kdo pamatujete na potřeby své farnosti!

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXIII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední.
Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

**OTEC ARCIBISKUP JOSEF NUZÍK
ZVE NA**

POUŤ ZA OBNOVU RODIN A ZA NOVÁ KNĚŽSKÁ POVOLÁNÍ

**DĚKANÁTU VYŠKOV A PROSTĚJOV
V SOBOTU 19. ZÁŘÍ 2026 DO PROSTĚJOVA,
KOSTELA POVÝŠENÍ SV. KŘÍŽE**

PROGRAM:

15.00 hod.

**Modlitba
radostného
růžence
(děkanát Prostějov)**

15.30 hod.

**Zkušenosti
s projektem
PROPOJENÍ**

16.00 hod.

**Adorace
Nejsvětější
Svátosti oltářní
(děkanát Prostějov)**

17.00 hod.

**Mše svatá
(děkanát Vyškov)**

„Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy“

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Dva Židi, Kohn a Roubíček, přežijí koncentrák. Když v pětáctýřicátém opustí Dachau, rozhodují se, kam půjdou. „Já to zkusím na Západě, třeba v Americe,“ povídá Kohn, „uvidím, jak se mi tam povede.“ „Tak já to zkusím zase na Východ, do Sovětského Svazu,“ rozhodne se Roubíček. Dohodnou se, že se po nějaké době sejdou a řeknou si, jak se jim daří. Kohn odjede do Ameriky, stane se obchodníkem a zbohatne. Po letech si vzpomene na Roubíčka, co se s ním asi stalo, že se neozval. Vezme si volno a odjede po něm pátrat. Stopa ho zavede do Moskvy. Tam se na příslušném úřadě ptá úřednice, zda neví, kde by mohl najít Roubíčka, co přežil koncentrák. Úřednice chvíli hledá a pak říká: „Jděte se podívat na Rudé náměstí, měl by tam zametat.“ „Zametat?“, podiví se Kohn, ale jde se přesto podívat. Za chvíli opravdu narazí na Roubíčka, jak zametá Rudé náměstí. „Ahoj, já jsem Kohn, pamatuješ?“, osloví ho. „Kohn? Jaký Kohn?“ „No přece Kohn, z Dachau“, říká Kohn. Roubíček se opře o koště a zasněně zíraje do dálky si povzdechne: „Jo Dachau..., to byly časy...“.

II.

Poddůstojník rve na četě: „Střílíte mizerně, od zítřka budete střílet pětadvacet hodin denně!“ – „Desátníku, ale den má jen dvacet čtyři hodin!“ – „Nevadí, budete vstávat o hodinu dřív!“

III.

Franta Kropáček se vypraví s manželkou do divadla. Před nimi si kupují lístky jiní manželé: „Tristan a Izolda. Prosím dva lístky.“ Za chvíli je na řadě pan Kropáček a povídá: „Franta a Věra. Taky si vezmeme dva!“

IV.

Díky naší vládě budeme makat až do smrti... Ale díky našemu zdravotnictví to nebude trvat dlouho...

V.

Povídá lékař uzdravenému pacientovi: „Tak vidíte, pane, když má člověk vůli žít, je i medicína bezmocná.“

VI.

Na Ukrajině je po válce, Krym je zpátky dobyt a ruská armáda se už jenom stěží brání na Donbase, ztráty a dezerce jsou masivní. V tu samou dobu v Kremlu Putin pláče u svého obrazu a ptá se ho v slzách: „Jak to všechno dopadne?“ Obraz mu náhle odpoví: „Jednoduše, mě sundají a tebe pověsí!“

VÝUKA NÁBOŽENSTVÍ NA ZŠ V PUSTIMĚŘI VE ŠKOLNÍM ROCE 2026/2027

1.-2. třída: 11.35 - 12.20

3.-5. třída: 12.30 - 13.15

6.-9. třída: 13.20 - 14.05

**KAŽDÉ ÚTERÝ,
POČÍNÁJE 15. ZÁŘÍ 2026.**

Výuka náboženství je otevřena všem dětem.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 12. – 20. září 2026

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA 12. září	JMÉNO PANNY MARIE	TOPOLANY 18.00:	za živou a + rodinu NAVLÁČILOVU a BENÍČKOVU
NEDĚLE 13. září	24. NEDĚLE V MEZIDOBÍ SV. JAN ZLATOÚSTÝ, BISKUP A UČITEL CÍRKVE	PUSTIMĚŘ 8.00:	za + Annu a Břetislava PETŘÍČKOVY, živou a + rodinu
		DRYSICE 9.30:	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu MAHDALOVU, GAZDÍKOVU, LEKEŠOVU, SMETANOVU a VACULOVU
		PODIVICE 11.00:	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu PIVODOVU
PONDĚLÍ 14. září	SVÁTEK POVÝŠENÍ SVATÉHO KŘÍŽE	PUSTIMĚŘ 18.00:	za dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu BENÍČKOVU, BUČKOVU, ZELENKOVU a LŽÍČAŘOVU
ÚTERÝ 15. září	PANNA MARIA BOLESTNÁ	PODIVICE 8.00:	za + P. Václava ŽÁKOVSKÉHO a dřívější duchovní správce, kteří působili v Podivicích
STŘEDA 16. září	SV. LUDMILA, MUČEDNICE	DRYSICE 18.00:	za + Ludmilu a Ladislava PEPRNÍČKOVY a Boží požehnání pro rodinu
ČTVRTEK 17. září	SV. KORNÉLIUS, PAPEŽ A SV. CYPRIÁN, BISKUP, MUČEDNÍCI	VYŠKOV 8.30:	za + Martina BĚLÁNKA, živou a zemřelou rodinu BĚLÁNKOVU, BURÁŇOVU, PEROUTKOVU a JORDÁNOVU
PÁTEK 18. září	PÁTEK 23. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 18.00:	za + Zdeňku ROZSYPA- LOVU, rodiče, a Boží požehnání pro rodinu
PROSTĚJOV - KOSTEL POVÝŠENÍ SV. KŘÍŽE: POUŤ DĚKANÁTŮ PROSTĚJOV A VYŠKOV ZA OBNOVU RODIN A ZA NOVÁ KNĚŽSKÁ A ŘEHOLNÍ POVOLÁNÍ			
SOBOTA 19. září	SV. JANUÁRIUS, BISKUP A MUČEDNÍK	PROSTĚJOV 17.00:	na poděkování s prosbou za dar zdraví a Boží požehnání
NEDĚLE 20. září	25. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00:	za živou a zemřelou rodinu HROZOVU
		DRYSICE 9.30:	za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, Tomáše OSI KOVSKÉHO, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu
		PODIVICE 11.00:	za zemřelé Miroslava a Pavla MALÍKOVY

**VÝUKA NÁBOŽENSTVÍ NA ZŠ PUSTIMĚŘ
BUDE ZAHÁJENA V ÚTERÝ, 15. ZÁŘÍ 2026.**

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXIII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRY SICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel. 517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 20. – 27. září 2026

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDĚLE 20. září	25. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00: za živou a zemřelou rodinu HROZOVU	
		DRYSICE 9.30: za + Ludmilu a Jana RACLAVSKÝCH, Marii a Pavla ŠEVČÍKOVY, Tomáše OSIKOVSKÉHO, dar zdraví a Boží požehnání pro rodinu	
		PODIVICE 11.00: za zemřelé Miroslava a Pavla MALÍKOVY	
PONDĚLÍ 21. září	SVÁTEK SV. MATOUŠ, APOŠTOL A EVANGELISTA	PUSTIMĚŘ 18.00	za + Františka POHLODKA, dvě manželky a Boží požehnání pro rodinu
ÚTERÝ, 22. září: ÚTERÝ 25. TÝDNE V MEZIDOBÍ			
STŘEDA 23. září	SV. PIO Z PIETRELCINY, KNĚZ	DRYSICE 18.00: na poděkování za přijatá dobrodiní pro rodinu POLÁCHOVU	
ČTVRTEK 24. září	PÁTEK 25. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00: za + manžele LANGEROVY a + Miroslava MALÍKA	
PÁTEK 25. září	PÁTEK 25. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 18.00: za + Jiřího KLIMEŠE, zemřelou rodinu z obou stran, + Janu ENGELTHALEROVOU, manžela a Boží požehnání pro živou rodinu	
SOBOTA 26. září	SV. KOSMA A DAMIÁN, MUČEDNÍCI	KOVÁLOVICE 13.00: za Boží požehnání pro novomanžele Lucii a Lukáše ZAHRADNÍČKOVY	
	TOPOLANY – MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00: za zemřelého Jiřího MICHALÍKA	
NEDĚLE 27. září	26. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00: za + Jana PŘIKRYLA a Boží požehnání pro živou rodinu	
		DRYSICE 9.30: za + Marii a Vojtěcha KNAPOVY, dceru Marii, vnučku Ludmilu HODINKOVOU, zetě Ladislava BUREŠE a Boží požehnání pro živou rodinu	
		PODIVICE 11.00: za + dar zdraví, ochranu Panny Marie a dary Ducha Svatého pro děti a jejich rodiny	

KRYPTA KATEDRÁLY SV. MATOUŠE, v Salernu, Itálie.

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXIII. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYVICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel. 517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,- Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 26. září – 4. října 2026

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
SOBOTA	SV. KOSMA A DAMIÁN, MUČEDNÍCI	KOVÁLOVICE 13.00: za Boží požehnání pro novomanžele Lucii a Lukáše ZAHRADNÍČKOVY	
26. září	TOPOLANY – MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00: za + Františka BENÍČKA, manželku, rodiče, sourozence, dva syny, dceru, vnuka a Boží požehnání pro rodinu	
NEDĚLE 27. září	26. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00: za + Jana PŘIKRYLA a Boží požehnání pro živou rodinu	
		DRYSICE 9.30: za + Marii a Vojtěcha KNAPOVY, dceru Marii, vnučku Ludmilu HODINKOVOU, zetě Ladislava BUREŠE a Boží požehnání pro živou rodinu	
		PODIVICE 11.00: za + dar zdraví, ochranu Panny Marie a dary Ducha Svatého pro děti a jejich rodiny	
PONDĚLÍ 28. září	SLAVNOST SV. VÁCLAV, MUČEDNÍK HLAVNÍ PATRON ČESKÉHO NÁRODA	PODIVICE 8.00: za živou a + rodinu MADEJOVU, PICHLEROVU a duše v očistci	
		PUSTIMĚŘ 18.00: za + bratra Stanislava, + rodiče a duše v očistci	
ÚTERÝ 29. září	SVÁTEK SV. MICHAEL, GABRIEL A RAFAEL, ARCHANDĚLÉ	PODIVICE 8.00: za + Marii ČERNOU, + rodinu ŠMEHLÍKOVU, POSPÍŠILOVU a Boží požehnání pro živou rodinu	
STŘEDA 30. září	SV. JERONÝM, KNĚZ A UČITEL CÍRKVE	DRYSICE 18.00: za živou a zemřelou rodinu POLÁCHOVU a NAVRÁTILOVU	
ČTVRTEK, 1. října: SV. TEREZIE OD DÍTĚTE JEŽIŠE, PANNA A UČITELKA CÍRKVE			
PÁTEK 2. října	SV. ANDĚLŮ STRÁŽNÝCH PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI	PUSTIMĚŘ 18.00: za syna Petra, ochranu Panny Marie a Boží požehnání pro rodinu	
SOBOTA 3. října	SOBOTNÍ PAMÁTKA PANNY MARIE	PODIVICE 8.00: za živou a + rodinu MADEJOVU, PICHLEROVU a duše v očistci	
	TOPOLANY – MŠE SVATÁ S NEDĚLNÍ PLATNOSTÍ	TOPOLANY 18.00: za zemřelého Jiřího MICHALÍKA	
NEDĚLE 4. října	27. NEDĚLE V MEZIDOBÍ PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA SV. FRANTIŠEK Z ASSISI (+1226)	PODIVICE 8.00: za + Annu VRBOVOU, manžela, rodiče, + rodinu ZAČALOVU a Boží požehnání pro živou rodinu	
		DRYSICE 9.30: za + Vladislava ZAVADILA, dvě sestry, bratra a rodiče SVÁTOST KŘTU: JAN MAREK RACLAVSKÝ	
		PUSTIMĚŘ 11.00: za + Víta POSPÍŠILA, rodiče, sourozence, s prosbou o dar zdraví a Boží požehnání ro celou rodinu	